

SREČNO

Celje - skladišče

D-Per

539/1972

1119720770,4

COBISS O

OSREDNJA KNJ. CELJE

**GLASILO
ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV
TRBOVLJE****LETO VIII.
AVGUST 1972****ŠTEV. 4**

Poslovanje podjetja v I. polletju 1972

V primerjavi z letom 1971, organizacijskih sprememb ni bilo. Uvedli smo poleg sedanjih še dva samostojna knjigovodska obračuna in sicer za elektrostrojni obrat (ESO) in za toplarno Trbovlje. Tako evidentiranje sedaj poslovanje podjetja v devet samostojnih knji-

— jama	2.302	2.208	— 94
— zunaj	1.515	1.307	— 208
— Skupaj osnovna dejavnost	3.817	3.515	— 302
— druge dejavnosti (OSRD, itd.)	777	936	+ 159
ZPT skupaj	4.594	4.451	— 143

Koncem leta 1971 je znašalo skupno število zaposlenih 4.501, torej padec v I. polletju 1972 za 50 delavcev.

Osnovna dejavnost

Načrtovana proizvodnja premoga je bila na rudnikih Hrastnik in Trbovlje presežena, dočim rudnik Zagorje in rudarski šolski center načrta nista dosegla. Na rudnikih Hrastnik in Trbovlje je proizvodnja v tem polletju tudi višja od proizvodnje v I. polletju 1971, na rudniku Zagorje in rudarskem šolskem centru pa je nižja. Vse to je seveda vplivalo na doseganje načrtovanih finančnih rezultatov, poleg drugih vplivov (amortizacija, materialni stroški).

Skupno dosežena proizvodnja v višini 882.200 ton je bila v celoti prodana, poleg tega pa še 1.304 ton iz deponije. Stanje deponije premogovega prahu je znašalo 30. junija t. l. še 8.832 ton. Pri prodaji premoga ugotavljamo upadanje dokaj ugodne konjunktura, ki je vladala še v letu 1971. V spomladanskih mesecih je zaznavan daljši zastoj v odvzemu s strani široke porabe. Z nastopom polletja se je povpraševanje izboljšalo tako, da s prodajo debelih vrst ni posebnih težav. Pri prodaji drobnih vrst premoga za industrijsko porabo in elektrarne, pa je nastalo z nastopom pomladi kritično obdobje, ki

govodstvih, v okviru osnovne dejavnosti pa je zagotovljena tudi evidenca po posameznih rudnikih.

Stanje zaposlenih se je koncem junija 1972 znižalo za 143 delavcev, kar je razvidno iz naslednje primerjave:

30. 6. 1971	30. 6. 1972	razlika
2.302	2.208	— 94
1.515	1.307	— 208
3.817	3.515	— 302
777	936	+ 159
4.594	4.451	— 143

še vedno traja. Ovire v prodaji izvirajo iz zastojev in ustavitve obratovanja termoelektrane Trbovlje ter kasnitve pri prehodu k redni proizvodnji novozgrajenih kapacitet cementarne Trbovlje. Istočasno pa je vzročno povezana predčasna napolnitev deponijskih prostorov pri teh dveh veleodjemalcih.

Hkrati s problemi prodaje te lokalne porabe, se kaže tudi izrazita tendenca delnih odpovedi pogodbenih količin drugih industrijskih porabnikov. Prodajne cene posameznih proizvodov se v I. polletju niso spremenile zaradi splošne zamrznitve cen. Z elektrogospodarstvom smo pri sklepanju letne pogodbe dosegli sporazum o novih cenah, ki so nam bile odobrene pred odlokom o zamrznitvi. Z železnico se o novih odobrenih cenah nismo sporazumeli in je zaradi tega železnica edini kupec, s katerim nimamo sklenjene prodajne pogodbe.

Značilnost nabavnega trga je nezmanjšana tendenca povpraševanja, ki še vedno močno presega obseg in strukturo ponudbe. Pri nabavi osnovnega reprodukcijskega materiala, razen jamskega lesa, ni bilo posebnih težav. Nabava razsrelišča, krmalnikov, cementa, pogo-

Absolventi — rudarji RSC pri ZPT, skupno s svojimi instruktorji iz RSC pred delavskim domom v Zagorju.

Foto Majda

nskih goriv in maziv je potekala zadovoljivo v okviru potreb proizvodnje. Večje težave smo imeli le z redno preskrbo jamskega lesa, tako po količini kot po asortimentu. Zaradi neurejenih tržnih razmer smo morali kot nadomestilo kupovati drug tehnični les, kot so drogovi, celulozni les itd. Pri osnovnih vrstah pomožnega materiala preskrbljenost nabavnega trga nam povzroča težave pri redni nabavi potrebnih vrst materiala, predvsem izdelkov črne in barvne metalurgije, kovinsko-predelovalne in elektro industrije. Nabava rezervnih delov in opreme iz uvoza je potekala s precejšnjimi zakasnitvami. To je posledica problemov splošne nelikvidnosti, tako v pogledu dinarskega in deviznega kritja. Večji del zahtevkov je zaradi tega prestavljen na kasnejše obdobje.

Poraba specifičnih vrst materiala je nekoliko padla, izjema je le električna energija, pri kateri beležimo povečanje:

Jamski les m ³ /1000 ton			
I. polletje:	1971	1972	%
— Hrastnik	10	8	80,0
— Trbovlje	7	7	100,0
— Zagorje	14	14	100,0
ZPT	10	9	90,0

Krajniki m/t			
— Hrastnik	0,93	0,82	88,2
— Trbovlje	0,79	0,80	101,3
— Zagorje	0,52	0,41	78,8
ZPT	0,76	0,71	93,4

Razstrelivo gr/t			
— Hrastnik	126	86	68,3
— Trbovlje	74	72	97,3
— Zagorje	317	313	98,7
ZPT	163	137	84,0

Električni tok kWh/t			
— Hrastnik	15,02	13,77	91,7
— Trbovlje	17,44	18,87	108,2
— Zagorje	35,13	45,44	129,3
ZPT	21,70	23,46	108,1

Lastna cena proizvodnje premoga je na vseh rudnikih narasla. Razlog je zaradi povečanja cen potrošnega materiala, višji amortizaciji zaradi revalorizacije osnovnih sredstev in ne navsezadnje zaradi višjih osebnih dohodkov. (v din/ton):

I. polletje:	1971	1972	razlika
Hrastnik			
jama	94,94	97,65	12,71
skupni prevoz	7,90	8,37	0,47
separacija	13,87	15,72	1,85
jalovišče	1,44	1,13	0,31
drobljenje	0,02	0,06	0,04
upravno-prodajna			
režija	3,75	4,86	1,11
Skupaj	111,92	127,97	15,87

I. polletje:	1971	1972	razlika
Trbovlje			
jama	60,37	67,76	7,39
skupni prevoz	3,67	3,84	0,17
separacija	1,66	3,70	2,04
jalovišče	0,38	1,00	0,62
drobljenje	2,19	3,09	0,90

upravno-prodajna			
režija	3,78	4,85	1,07
Skupaj	72,05	84,24	12,19

Zagorje			
jama	114,42	150,85	36,43
separacija	8,66	12,04	33,8
železnica	1,72	2,04	0,32
deponija	0,04	—	—0,04
jalovišče	1,44	3,64	2,20
upravno-prodajna			
režija	3,75	4,87	1,12
Skupaj	130,03	173,44	43,41

Povprečna lastna cena je znašala v lanskem I. polletju 102,99 din/t, letos je 122,95 din/t, porast znaša 19,96 din/t ali 19,9%. Povprečna prodajna cena pa je višja za 20,27 din/ton oziroma za 19,3%.

Rudnika Hrastnik in Trbovlje sta z doseženo prodajno ceno pokrila vse proizvodne stroške in sta dosegla še nekoliko boljše pozitivno razliko kot lani. Rudnik Zagorje pa ima za 13,48 din/t višjo lastno ceno kot pa znaša prodajna.

Naziv	letni načrt	porabljeno	%
— rudarska dela	6.634.500	2.203.100	33,2
— zunanje poslovne			
zgradbe	1.898.000	735.400	38,7
oprema z montažo	18.806.900	3.956.200	21,0
projekti	217.900	43.500	20,0
odkupi	657.000	84.300	12,8
Skupaj	28.214.300	7.022.500	24,9

V II. polletju se bo poraba amortizacijskih sredstev zanesljivo precej povečala.

Poleg amortizacije smo porabili za financiranje investicij še 601.700 din kredita za izgradnjo II. faze toplotne Trbovlje.

Povprečni osebni dohodki so se

Delovna enota	I. polletje 1972	I. polletje 1971	%
— Hrastnik	2.072,47	1.697,90	122,1
— Trbovlje	2.060,48	1.671,20	123,3
— Zagorje	1.967,42	1.656,40	118,8
— Skupni prevoz	1.349,22	1.490,60	124,1
— Separacija Trbovlje	1.732,89	1.372,20	126,3
— Separacija Zagorje	1.586,96	1.327,30	119,6
— Nabavni oddelek	1.684,48	1.396,10	120,7
— OSRD	2.362,69	1.830,10	129,1
— GRAMAT	1.620,56	1.306,50	124,0
— Avtopark	2.035,57	1.468,80	138,6
— SRD	1.713,86	1.473,90	116,3
— elektro delavnica	1.796,58	1.521,80	118,1
— Toplotna Trbovlje	2.076,93	—	—
— Uprava ZPT	2.180,80	1.876,20	116,2
Skupaj	1.997,97	1.641,20	121,70

Finančna problematika

Likvidnostno finančno stanje se nikakor ne more izboljšati. Naše terjatve do kupcev premoga in raznih storitev iz dneva v dan narasčajo. Kljub vsem naporom jih ne moremo znižati na sprejemljivo višino. Povečanje terjatev ter s tem v zvezi primanjkljaj na likvidnih obratnih sredstvih krijemo delno iz prihranjene amortizacije, iz doseženega ostanaka dohodka, začasni posojil iz naših skladov, di-

Pregled za I. polletje 1972 (v din/ton):

	prodajna cena	lastna cena	razlika
— Hrastnik	134,45	127,79	6,66
— Trbovlje	93,39	84,24	9,14
— Zagorje	159,96	173,44	—13,48
ZPT	125,56	122,95	2,61

Pregled za I. polletje 1971:

— Hrastnik	114,53	111,92	2,61
— Trbovlje	73,90	72,05	1,85
— Zagorje	132,67	130,03	2,64
ZPT	105,29	102,99	2,30

Zaradi zelo slabelikvidnosti smo morali omejiti izvanjanje investicijskih del na minimum, da smo lahko na ta način prihranjeno amortizacijo uporabljali za obratna sredstva. Predvidene letne zneske amortizacije smo porabili takole:

v posameznih delovnih enotah dvignili. Mesečni netto zneski za dejansko opravljene delavnike z dodatki za nadurno, nedeljsko in nočno delo, in brez nadomestil za redne in izredne plačane dopuste, državne praznike ter boleznine, so znašali:

s poravnavo naših obveznosti. Tako ne moremo pravočasno plačevati fakture za dobavljeni material in opravljene storitve, anuitete za dolgoročno posojila itd.

O multilateralni kompenzaciji sem pisal že v prejšnji številki tega glasila. Od pozitivne razlike v znesku 13.827.000 din je do danes neporavnano še približno 2.000.000 din, ker si dolžniki še vedno niso

preskrbeli zadostnega kritja na svojih žiro računih. Če bi kupci storitev obrata za specialna rudarska dela plačevali fakture vsaj približno v pogodbenem roku, ne bi bili nikdar v zadregi za obratna sredstva.

Zgoščen pregled angažiranih obratnih sredstev in njihovo financiranje, nam pokaže naslednja slika (v tisoč din):

	30. 6. 1971	1. 1. 1972	30. 6. 1972
Angažiranje:			
kupci premoga	27,336	33,044	43,088
zaloge premoga	1,712	562	521
zaloge materiala in drobnih inventar v uporabi	14,519	14,199	16,218
nedokončana proizvodnja	74	45	—
Skupaj	43,6	47,850	59,827
Viri financiranja:			
predpisan minimalni sklad obratnih sredstev		14,837	14,625
kreditir:			15,724
— za blagovni promet		3,450	6,500
— dolgoročni pri Ljubljanski banki		17,792	17,468
— za izgubo iz prejšnjih let pri Ljubljanski banki		1,372	1,253
— premostitveni za izplačilo osebnih dohodkov pri Ljubljanski banki		1,000	2,200
— premostitveni za izplačilo osebnih dohodkov pri republiškem rezervnem skladu		—	7,000
Skupaj		38,451	51,152
Razlika		5,190	8,675

Razliko oziroma primanjkljaj na obratnih sredstvih pokrivamo z

raznimi internimi posojili, ki so omenjena v prejšnjem odstavku.
Roman Turnšek

ELEKTRARNA PRIČELA VNOVIČ OBRATOVATI

Termoelektrarna Trbovlje II, je pričela 15. maja 1972 z remontom svojih naprav. Ugotovili so nekatere večje okvare, katerih pa niso mogli opraviti sami, zato so povabili k izvedbi specialnih popravil poljske strokovnjake. Remont se je zavlekel zaradi posebnih varilskih in drugih del skoraj na tri mesece. Termoelektrarna II je pričela po krajši preizkusni dobi vnovič obratovati 14. avgusta 1972. Med tem časom seveda rudnik Trbovlje ni mogel normalno obratovati, ker TET ni mogla prevzeti vseh pogodbenih količin kotlovnega premoga. Rudnik Trbovlje je bil prisiljen zmanjšati proizvodnjo in poslati rudarje na dopust.

TELEVIZIJSKA ODDAJA

Dne 21. junija t. l. je bila na ljubljanski televiziji, televizijska oddaja pod nazivom »Kotredež«. Avtor te oddaje je bil novinar Bogdan Pogačnik. V televizijski oddaji smo videli posnetke z jame Kotredež, razgovor z rudarji, na koncu pa še potek sestanka krajevne skupnosti v gasilskem domu v Kotredežu. Tu so govorili o raznih prblemih, ki se pojavljajo v kraju njihovega bivanja, življenju občanov, osebnih dohodkih, na koncu pa je bila prikazana tudi nova struga potoka Kotredežca, ki je obložena z gumijastimi ponjavami.

Nelikvidnost Zasavskih premogovnikov

V Zasavskih premogovnikih problem nelikvidnosti še posebej izrazito vpliva na nevarnost izplačevanja osebnih dohodkov. Skušali bomo predočiti vso težo tega vprašanja, ki vsekakor vpliva tudi na stanje likvidnosti v vseh treh zasavskih občinah. Bilanca tega stanja je za podjetje sicer visoko aktivna. Tako n. pr. znašajo naše obveznosti proti dobaviteljem komaj 6.600.000 din, od tega v proizvodnji premoga 3.380.000 din, pri obratu za specialna rudarska dela 800.000 din, v avtoparku 300.000 din, pri ostalih pa 2.470.000 din. Pri tem seveda niso zajeti naši dolgovi v banki in pri republiškem rezervnem skladu. V teh številkah je zajet izključno blagovni promet. Na osnovi čistega blagovnega prometa brez kreditnih aranžmanov, je razmerje med našimi dolžniki in našimi dolgovi 4,3 proti 1. Imamo torej za 28.300.000 din dolžnikov in za 6.600.000 din dolgov. Res je tudi, da v našem proizvodnem procesu tvorijo materialni stroški proizvodnje 17 do 20 % celotnih stroš-

kov, vendar pa imamo na drugi strani 51 do 52 % udeležbo osebnih dohodkov v celotnem dohodku oziroma celo nekaj več v udeležbi osebnih dohodkov v lastni ceni. Pri tem je potrebno posebej poudariti, da moramo imeti za kritje osebnih dohodkov mesečno na razpolago 12 do 13 milijonov din razpoložljivih sredstev na žiro računu podjetja.

Prav gotovo je zanimiva ugotovitev, da so glavni oziroma največji dolžniki v Zasavju, točneje rečeno, v Trbovljah. Od zapadlih obveznosti izvira 60 % dolga pri trboveljskih podjetjih, to sta trboveljska Termoelektrarna in trboveljska Cementarna. Zapadli dolgovi teh dveh podjetij znašajo okoli 17.000.000 din in to v tem trenutku raje celo nekoliko več. Problem Termoelektrarne kot dolžnika, nas tare že dolga časa, pravzaprav že več let, se pravi, odkar se je pojavil problem nelikvidnosti v Jugoslaviji. Problem Cementarne kot velikega dolžnika, se je sicer v manjši meri pojavljal že v lan-

skem letu, vendar je kot akuten nastopil posebno letos. Znesek zapadlih obveznosti se je v Cementarni povečal za približno osemkrat v primerjavi z lanskim letom.

Pri Termoelektrarni obstoja tudi ta problem, da nastopajo ZPT kot glavni dobavitelj goriva za proizvodnjo električne energije, da pa od prispelih plačil v Termoelektrarno, za proizvedeno električno energijo prejemajo ZPT sorazmerno majhen delež plačil za dobavljen premog na svoj žiro račun. Iz pregleda dolga TET je razvidno, da se krije iz zapadlih obveznosti okrog 150.000 ton premoga, iz česar sledi, da krijejo ZPT s svojimi sredstvi celotno količino deponiranega premoga in tudi del proizvodnega in prodanega, pa ne plačane električnega toka. V depozitu je namreč okoli 100.000 ton premoga. Ker znaša plačilna obveznost TET 45 dni, kar predstavlja v denarnem prometu s TET skoraj 9.000.000 din, znaša celotno dolgovanje TET našemu podjetju

več kot 21.000.000 din, s čemer že posegajo ZPT z delnim kreditiranjem izgube, ki je nastala v elektrogospodarstvu. Menim, da tega dejstva še zdaleč ne upoštevajo vsi republiški organi, ko rešujejo ureditev finančnega stanja v elektrogospodarstvu.

K tema dvema domačima dolžnikom moramo pristeti še ostale: tovarno glinice in aluminija Kidričevo z 2.300.000 din dolga, tekstilne tovarne v Sloveniji z 1.660.000 din, železnice v Sloveniji z 1.800.000 din, trgovska podjetja 2.500.000 din (od tega skoraj večino trgovska podjetja iz Zagreba), železarne ter ostala podjetja, tako da znesejo zapadle obveznosti vseh kupcev okoli 28.000.000 din, kar tvori seveda le dolg za prodajni premog. Celoten dolg z vezanjem obratnih sredstev znaša pri proizvodnji premoga okoli 41.000.000 din. Ostale dejavnosti podjetja imajo registrirane dolžnike v višini okoli 10.000.000 din, pri čemer je najmočnejši obrat za specialna rudarska dela z 7.700.000 din dolžnikov. Skupno znašajo terjatve ZPT napram kupcem okoli 51.000.000 din. Pri tem velja omeniti, da investitorji, pri katerih se angažira obrat za specialna rudarska dela z rudarskimi deli, kljub izjavi o garanciji sredstev in izpolnjevanju vseh zakonskih določil, pred pričetkom izvajanja investicijskih del, kaj hitro pozabijo na svoje obveznosti napram izvajalcu.

Če sedaj pogledamo, kako moremo ob tako visokem znesku dolžnikov poslovati, potem moramo pregledati sredstva, s katerimi krijemo naše dolžnike.

Kredit:

— blagovni	6.500.000 din
— dolgoročni	17.175.000 din
— sanacijski (Zagorje)	1.253.000 din
— kratkoročni premostitveni	15.000.000 din
Skupaj krediti	39.928.000 din
Kredit dobaviteljev	6.600.000 din
Skupaj	46.528.000 din

Če bi šlo za kritje dolžnikov, bi potrebovali še okrog 4.000.000 din. Ker pa moramo kriti še zaloge, nedokončano proizvodnjo in gotove izdelke, kar znaša skupaj okoli 28.000.000 din, potrebujemo za kritje celotnega poslovanja še dodatnih 32.000.000 din sredstev, kar izpolnjujemo deloma z minimalnim skladom obratnih sredstev v znesku okrog 15.000.000 din ter deloma z vsemi razpoložljivimi lastnimi sredstvi — z amortizacijo okrog 5.000.000 din, z rezervnim skladom 3.500.000 din, s skladom skupne porabe 3.700.000 din, z devizami 3.187.000 din, z ostankom dohodka za leto 1972 4.800.000 din in stanovanjskim prispevkom v znesku 550.000 din. Omeniti moramo problem amortizacije, s katero krijemo obratna sredstva. Od 14.000.000 din ustvarjene amortizacije v I.

polletju letošnjega leta, smo lahko zaradi problemov, ki so jih povzročili kupci, porabili le cca 8.000.000 din. Pri tem pa je potrebno dodati, da je znašal ostanek neizkoriščene amortizacije iz leta 1971 skupno 6.500.000 din. Spričo nujnosti hitrejšega tempa v modernizaciji in nerešene odobritve kredita za modernizacijo proizvodnje, nam pomeni takšno plačevanje s strani kupcev direkten vpliv na zaostajanje v tempu modernizacije in še poslabšuje že itak kritično stanje v našem podjetju.

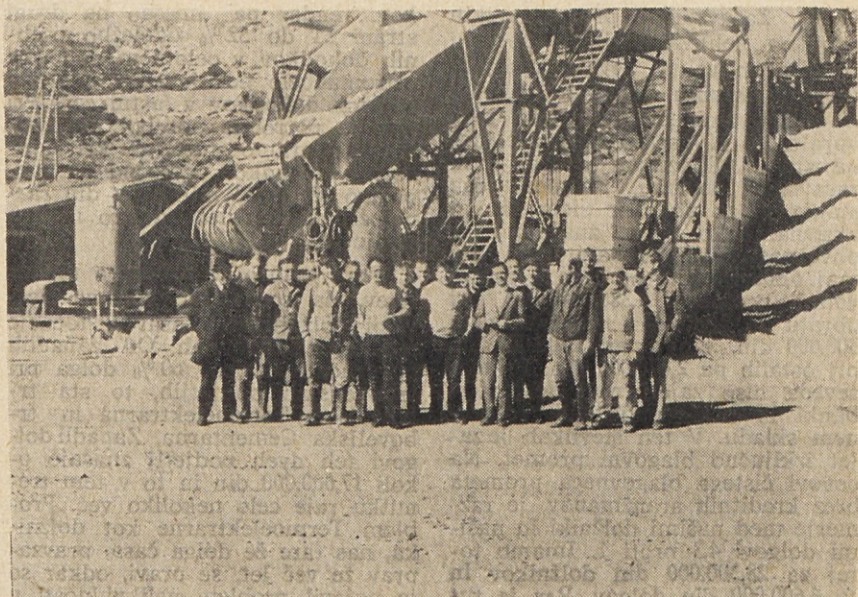
Sedanja praksa reševanja vsakomesečnega problema glede izplačila osebnih dohodkov obstaja, v tem, da smo manjkajoča sredstva, v zadnjih mesecih smo potrebovali skoraj celoten znesek za osebne dohodke, prejeli kot kratkoročni kredit deloma od Ljubljanske banke, deloma pa od Republiškega rezervnega sklada. Jasno je, da so ob tem nastale in so prisotne neprestano skrbi, če bomo uspeli do roka vrniti sredstva, da bomo v naslednjem mesecu zopet lahko iskali kredit. V poslovanju podjetja je treba nekatere račune dobaviteljem poravnati. Tako ne moremo opustiti plačevanja lesa, ker nam grozijo tekojšnje ustavitve dobav, enako je tudi pri razstrelivu in vžigalnih sredstvih, kar pa si za zagotovitev nadaljnjega procesa proizvodnje ne moremo privoščiti.

Ob vseh problemih nelikvidnosti ne moremo mimo multilateralne kompenzacije, ki naj bi bila izvedena letos v mesecu marcu, izvajali pa so jo dva meseca. Pri tem predvidevajo novo kompenzacijo v letošnjem letu. Po objavi multilateralne kompenzacije je pre-

nehal skoraj ves plačilni promet in s sredstvi podjetja na žiro računu postaja položaj še težji. Od ugotovljenih prijav naših dolžnikov v že izvedeni multilateralni kompenzaciji v višini 25.000.000 din, še vedno nismo prejeli plačila 2.500.000 din, ki so registrirani kot akceptni nalogi, izdani s strani službe družbenega knjigovodstva. Če bodo vse kompenzacije izvedene po enakem sistemu in režimu, potem bo položaj za nas še težji. Ne moremo se tudi strinjati s stališčem in izjavami nekaterih odgovornih funkcionarjev, da je treba blago prodajati le tistemu, ki ga plača. Pri takšni, količinsko veliki proizvodnji, kakršna je naša, si takšnega režima ne moremo privoščiti. Problem ni v obratnih sredstvih za zaloge, saj še danes kreditiramo skoraj dvomesečno proizvodnjo, ampak v tem, da ne moremo vseh količin premoga vskladščiti. Sedanji priliv sredstev na žiro račun podjetja je minimalen, normalno bi morali prejemati dnevno 700.000 do 800.000 din, nakažejo pa tudi 30.000, 70.000 din, pa tudi ničesar. Seveda je ob takšnem prilivu sredstev popolna iluzija misel na likvidno poslovanje podjetja.

Zavoljo nastale situacije predlagamo:

- 1) da se vsi družbeni činitelji v republiki odgovorno angažirajo za odpravo žarišč nelikvidnosti,
- 2) da republiški organi čimpreje uredijo položaj elektrogospodarstva, od katerega je skoraj 50% odvisno stanje likvidnosti v ZPT,
- 3) da se s posebnim odlokom uredi plačevanje dobavljenega premoga elektrogospodarstvu, ki

Skupina naših sodelavcev iz OSRD sodeluje pri gradnji zračilnega jaška v kraju Guspisbach-Andermatt, Švica. Na sliki je pogled z gradbišča proti Guspisbachu, ki je oddaljen okrog 8 km.

Foto Ivo Zupan

naj ima prednost pred ostalimi plačili,

- 4) da se ne moremo strinjati s sprejetjem predlaganih zakonov v okviru izvajanja stabilizacije. Ti bi nas prizadeli z odvzemu dohodka, pri čemer menimo, da to ni v skladu z ustavnimi na-

čeli, ker je poudarjeno, da ne more nihče odtujevati rezultate dela,

- 5) da splošni pojavi, ki otežkočajo poslovanje v gospodarstvu, niso v skladu z osnovnimi načeli socialističnega plansko-tržnega gospodarstva.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Pripomba uredništva:

Pisec tega prispevka je posredoval vsebino članka na seji revirskega sveta občinskih skupščin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, dne 28. 7. 1972, v Trbovljah.

Doseganje in delitev dohodka v I. poletju 1972

V članku o finančnem poslovanju ZPT v prvih štirih mesecih 1972, objavljenem v 3. številki glasila Srečno sem opisal dejavnosti podjetja, za katere je bil sestavljen finančni načrt za leto 1972 in za katere zasledujemo v knjigovodstvu poslovne uspehe. Da na kratko povim:

1. Osnovna dejavnost obsega:

- a) rudnik Hrastnik
 - b) rudnik Trbovlje
 - c) rudnik Zagorje
 - č) separacijo Trbovlje
 - d) separacijo Zagorje
 - e) upravno-prodajno režijo
 - f) skupne službe
- pri rudnikih zasledujemo celotni dohodek in njegovo delitev, razen za premož, še za investicije, veliko popravila in raziskovalna dela v lastni režiji, razne storitve, samske domove, zemljiško posest in pralnico ter kotlarno (v Hrastniku);
 - pri separacijah še skupni prevoz, jalovišče (v Trbovljah) in drobilnico;
 - skupne službe: laboratorij, obežagi ter izredne dohodke in izdatke, prodaja materiala iz skladišč.

Na rudnike odpadajoči del stroškov separacije in upravno-prodajne režije obravnavamo v obračunu proizvodnje premoga kot materialne stroške, isto velja za storitve skupnih služb.

2. Obrat za specialna rudarska dela (OSRD) obsega:

- a) posamezna gradbišča v tuzemstvu
 - b) posamezna gradbišča v tujini.
- za realizacijo gradbišč v tujini upoštevamo v naših obračunih neto devizni priliv.

3. Obrat za proizvodnjo gradbenega materiala (GRAMAT) obsega:

- a) Hrastnik: betonarna, kamnolom
- b) Trbovlje: opekarna, betonarna, kamnolom, gradbena skupina
- c) Zagorje: kamnolom Borovnik, gradbena skupina.

4. Avtopark

5. Elektrostrojni obrat Trbovlje (ESO)

6. Toplana Trbovlje

7. Rudarski šolski center

8. Menze:

- a) Hrastnik
- b) Trbovlje
- c) Zagorje

9. Počitniški domovi:

- a) Rab
- b) Crikvenica
- c) Partizanski vrh.

Kot proizvodne dejavnosti obravnavamo dejavnosti od 1. do 6.; za te smo tudi sestavili finančne načrte. Druge dejavnosti, od 7. do 9., smatramo za neproizvodne, ker se sestoji del njihovega celotnega dohodka iz dotacij proizvodnih dejavnosti. Finančnih načrtov za neproizvodne dejavnosti ne izdelujemo.

Knjigovodstva imamo organizirana tako, da imamo mesečni pregled finančnega dogajanja v vseh naštetih delovnih enotah in tudi za vse enote primerjavo s finančnimi načrti.

1. Osnovna dejavnost

Rudnik Hrastnik načrtovanih rezultatov ni dosegel. Količinska proizvodnja je bila sicer presežena za dobrih 8 %, vendar pa je bila vrednost prodaje presežena le za 5,5 %, torej predvidena kvaliteta odnosno asortiman ni bil dosežen. Materialni stroški so nižji od načrtovanih za 7,8 %, na drugi strani pa so bili osebni dohodki prekoračeni za 26,2 %, kar je za 5,8 % več od razpoložljivega dohodka za razdelitev. Zaradi tega izkazuje indeks doseganja ostanka dohodka za sklade le 81,5 %. Za I. polletje je bilo načrtovano za sklade 1.979.900 din, rudnik Hrastnik pa je dosegel 1.614.300 din.

Na rudniku Trbovlje znaša vrednost prodaje premoga nekaj več, kot znaša količinska proizvodnja odnosno prodaja; indeks količinske prodaje premoga je 106,4, vrednostni indeks pa 108,7.

Materialni stroški so izraženi v indeksu nekoliko nižje kot je indeks količinske prodaje oziroma nižji od celotnega dohodka za 7 %. Tudi bruto osebni dohodki so nižji od doseženega dohodka za razdelitev in je zaradi tega presežen načrtovani ostanek dohodka za sklade. Načrtovali smo 884.700 din, do-

segli pa 2.688.500 din.

Rudnik Zagorje proizvodnega načrta ni dosegel, ker ima za posledico tudi zaostajanje za finančnim načrtom. Količinska proizvodnja oziroma prodaja je za 10 % izpod načrtovane. Za isti odstotek je nižja tudi vrednost prodaje. Materialni stroški se niso znižali sorazmerno z nižjo vrednostjo realizacije in ker so tudi osebni dohodki iznad razpoložljivega dohodka za razdelitev, izkazuje v končnem znesku izgubo v višini 3.088.900 din, načrtovali pa smo pozitivni ostanek dohodka v znesku 599.200 din. Ostanek dohodka za sklade na rudnikih Hrastnik in Trbovlje sicer pokriva v celoti izgubo rudnika Zagorje, vendar pa ta rezultat zelo neugodno vpliva na končni finančni učinek tako osnovne dejavnosti, kot celotnega podjetja.

Separaciji Trbovlje in Zagorje izkazuje vrednost storitev za rudnike po dejanskih stroških. Negativni rezultat separacije Trbovlje 23.800 din se nanaša na stroške je-manja premoga iz deponije.

Dopisujte v SREČNO

Tudi pri upravno-prodajni režiji predstavlja celotni dohodek zbir vseh stroškov, ki se evidentirajo na tem računu in nato prenesejo kot materialni stroški na vse proizvodne delovne enote. Pozitivni ostanek 1.900 din predstavlja neko pozitivno razliko pri storitvah projektnega oddelka za tuje.

V obračunu skupnih služb so prodaja materiala iz skladišč, režijski stroški materialnega in lesnega skladišča izenačeni z dohodki. Laboratorij izkazuje 17.200 din negativnega rezultata, izgubo ima tudi žaga v Zagorju 55.600 din, žaga v Trbovljah pa ima 9.700 din dobička. Izredni dohodki znašajo 241.800 din, izredni izdatki pa 271.000 din.

V indeksih izraženo doseganje finančnega načrta je naslednje:

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje
celotni dohodek	105,4	113,0	91,7
materialni stroški	92,8	106,1	97,5
dohodek	122,6	119,6	86,3
obveznosti iz dohodka	141,2	121,5	105,8
dohodek za razdelitev	120,4	119,4	83,8
bruto osebni dohodki	126,2	105,7	104,6
družbene službe	103,0	100,0	100,0
bruto skladi	81,5	303,9	—

Nekaj o injektiranju

Pred kratkim smo poskusno injektirali delno deformirano betonsko oblogo v progi na VIII. obzoru jame Hrastnik ter progo, ki smo jo poskusno podprli s panelnimi elementi v Zgornjem VII. polju jame Trbovlje. Ker je šlo v obeh primerih le za poskusno injektiranje oziroma smo injektirali v okviru tehnologije poskusnega vgrajevanja panelnih elementov, je še preuranjeno podrobneje navajati rezultate injektiranja in oceniti ustreznost postopkov, ki smo jih pri tem uporabljali. Zaradi tega so v prispevku opisani le nekateri splošni pogoji in postopki konsolidacijskega injektiranja, prilagojenim našim razmeram.

Pri izdelavi jamskih prostorov, posebno še hodnikov, se poruši prvotno napetostno stanje, ki je vladalo v hribini pred pričetkom del, t. j. pred izkopom. Spremembe, ki so opazne predvsem v območju izkopanega profila so zaznavne v poslabšanju fizikalnomehanskih lastnosti hribine. Formira se območje več ali manj porušene hribine, v katerem nastajajo mnoge razpoke, s čemer se poruši predhodno več ali manj stabilizirano napetostno stanje. Velikost porušenega območja je odvisna na eni strani od velikosti in porazdelitve predhodnih napetosti, od fizikalnomehanskih in geoloških (tektonске diskontinuitetne ploskve) lastnosti hribine ter v veliki meri tudi od načina izdelave jamskega prostora. Tu mislim predvsem na metode izbiranja prog z uporabo brzantnih razstreliv, ki pospešujejo širjenje porušene cone.

Betonska obloga nekega jamskega prostora ima nalogo, da zagotovi projektirano obliko (preseki) jamskega prostora, njegovo stabilnost, minimalno potrebno vodotesnost ter ustrezno gladkost obloge; kadar gre za ventilacijske poti. Od mehanskih karakteristik hribine, še posebej okolne porušene cone, od kvalitete betonske obloge in delno tudi od tehnologije (načina) izdelave betonske obloge, je odvisna nosilnost obloge, t. j. kolikšne pritiske oziroma natege (ali tudi vpoigibe) je sposobna prevzeti. Če je okolna hribina zdrava, v elastičnem območju, ali naknadno konsolidirana, se v izračun debeline potrebne betonske obloge vključijo tudi maksimalna samonosilnost hribine. Na žalost pa nam obstoječa tehnologija permanizacije jamskih prog, kjer dopuščamo določene deformacije okolne hribine že s tem, da progo pretesarimo pred nameščanjem betonske obloge, da ne omenim negativnega vpliva razstre-

	Separacija Trbovlje	Separacija Zagorje	Upravno- prod. rež.	Skupne službe
celotni dohodek	99,5	81,9	96,2	132,4
materialni stroški	94,1	55,3	92,2	129,1
dohodek	104,3	102,8	98,1	142,4
obveznosti iz dohodka	136,0	127,3	123,4	215,0
dohodek za razdelitev	100,0	99,0	95,0	137,3
bruto osebni dohodki	100,4	99,0	94,9	143,0
družbene službe	—	—	—	—
brut skladi	—	—	—	—

V prikazanih zneskih smo doseženi dejavnosti finančni načrt I. polja 1972 takole:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	124.805.000	118.471.600	105,3
materialni stroški	52.707.300	51.548.800	102,2
dohodek	72.097.700	66.922.800	107,7
obveznosti iz dohodka	9.192.200	7.345.700	125,1
dohodek za razdelitev	62.905.500	59.577.100	105,6
bruto osebni dohodki	61.165.100	55.480.800	110,2
družbene službe	640.700	632.500	101,5
bruto skladi	1.099.700	3.463.800	31,4
delitev dohodka v %:			
bruto osebni dohodki	97,2	93,1	
družbene službe	1,0	1,1	
bruto skladi	1,8	5,8	—

Iz pregleda je razvidno, da ostane dohodek za bruto skladi bil dosežen zaradi višjih obveznosti iz dohodka (povečane obresti od kreditov) in višjih izplačanih bruto

osebnih dohodkov.

Posamezne delovne enote pa kažejo v doseganju in delitvi dohodka za razdelitev naslednjo sliko:

	načrtovano	doseženo	razlika
HRASTNIK			
— bruto osebni dohodki	14.029.000	17.709.100	3.680.100
— družbene službe	272.200	280.400	8.200
— bruto skladi	1.979.900	1.614.300	—365.600
Skupaj	16.281.100	19.603.800	3.322.700
TRBOVLJE			
— bruto osebni dohodki	11.721.600	12.393.400	671.800
— družbene službe	175.700	175.700	—
— bruto skladi	884.700	2.688.500	1.803.800
Skupaj	12.782.000	15.257.600	2.475.600
ZAGORJE			
— bruto osebni dohodki	17.058.500	17.851.100	792.600
— družbene službe	184.600	184.600	—
— bruto skladi	599.200	—3.088.900	—3.688.100
Skupaj	17.842.300	14.946.800	—2.895.500
OSTALO			
— bruto osebni dohodki	12.671.700	13.211.600	539.900
— družbene službe	—	—	—
— bruto skladi	—	—114.300	—114.300
Skupaj	12.671.700	13.097.300	—425.600

2. Obrat za specialna rudarska dela se z rezultati na domačih gradbiščih ne more pohvaliti, saj izkazuje po kritiju obveznosti do druž-

benih služb 1.021.800 din izgube. Negativni finančni rezultat izkazujejo gradbišča Nikšič, Cementarna Trbovlje in rudnik Zagorje. Druga

gradbišča: Šuplja Stijena, Podsed, Strmosten, Idrija, rudnik Trbovlje in Hrastnik izkazuje sicer višek dohodkov nad izdatki, vendar pa še zdaleč ne tolikšen, da bi pokrili izgubo na drugih gradbiščih, predvsem v Nikšiču. Vso izgubo domačih gradbišč pa pokriva neto de-

vizni priliv za obračunana dela v inozemstvu, ki je znašal v tem obračunskem razdobju preko 4.200.000 din. V končnem rezultatu vseh tu in inozemskih gradbišč izkazuje obrat za specialna rudarska dela ostanek dohodka za sklade na načrtovani predvidevanji:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	15.972.700	15.341.500	104,1
materialni stroški	4.433.200	5.178.500	85,6
dohodek	11.539.500	10.163.000	113,5
obveznosti iz dohodka	788.000	833.000	94,6
dohodek za razdelitev	10.751.500	9.330.000	115,2
bruto osebni dohodki	7.495.200	6.500.000	115,3
družbene službe	74.300	74.300	100,0
bruto skladi	3.182.000	2.755.700	115,5
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	69,7	69,7	—
— družbene službe	0,7	0,8	—
— bruto skladi	29,6	29,5	—

3. GRAMAT

Enoti v Hrastniku izkazuje v končnem znesku negativni rezultat v višini 17.700 din, kamnolom ima 15.500 din dobička, dočim ima betonarna 33.200 din izgube.

Delovne enote v Trbovljah imajo v skupnem končnem znesku dobiček v znesku 154.200 din. Opekarna in betonarna izkazuje višek dohodkov, dočim imata kamnolom in gradbena skupina izgubo. Kamno-

lom je izgubo iz I. polletja v mesecu juliju v celoti pokrili. Pri gradbeni skupini pa verjetno niso bila obračunana vsa opravljena dela.

Na rudniku Zagorje izkazuje kamnolom Borovnik 14.400 din dobička, gradbena skupina pa 21.800 din izgube, končni rezultat je za 7.400 din negativen.

Dejavnosti GRAMAT-a na vseh rudnikih izkazuje v končnem seštevku 129.200 din pozitivnega ostanka za službe in bruto sklade:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	3.923.700	4.296.600	91,3
materialni stroški	1.920.600	1.966.400	97,7
dohodek	2.003.100	2.330.200	86,0
obveznosti iz dohodka	214.100	233.500	91,7
dohodek za razdelitev	1.789.000	2.096.700	85,3
brut osebni dohodki	1.659.900	1.923.600	86,3
družbene službe	12.300	12.300	100,0
bruto skladi	116.800	160.800	72,6
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	92,8	91,7	—
— družbene službe	0,7	0,6	—
— bruto skladi	6,5	7,7	—

4. Avtopark je v vseh elementih finančni načrt presegel. Glede na delno reorganizacijo te enote,

smo morali ločitev na avtopark Trbovlje-Hrastnik in Zagorje opustiti in izkazujemo v knjigovodstvu enoten obračun:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	3.266.900	3.128.500	104,4
materialni stroški	1.515.200	1.367.800	110,8
dohodek	1.751.700	1.760.700	99,5
obveznosti iz dohodka	204.500	183.400	111,5
dohodek za razdelitev	1.547.200	1.577.300	98,1
bruto osebni dohodki	1.359.400	1.428.700	95,1
družbene službe	9.100	9.100	100,0
bruto skladi	178.700	139.500	128,1
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	87,9	90,6	—
— družbene službe	0,6	0,6	—
— bruto skladi	11,5	8,8	—

ljevanja na okolno hribino, ne dopušta tako računanje potrebne debeline betonske obloge. Po vgradi vi betonske obloge ostane pogosto praznina med betonsko oblogo in hribino, predvsem v kaloti. Vzrok temu so težave pri zalaganju, popušcanje betona v fugah oziroma vmesne diletacije (pri zidanju z betonskimi oblikovanci) ali v stiskanju betona pri betoniranju z litim betonom ter popušcanje opaža. Vse to povzroča mehanske poškodbe betonske obloge, v primeru prisotnosti vode pa je možno tudi izpiranje apna iz vezivnega materiala. Za izgotovljene jamske objekte se zahteva čimvečja kontinuiranost obratovanja, čim manjše zastoje in čim manjši obseg potrebnih in čisto dragih sanacij betonske obloge.

Opisani problemi narekujejo zaplnitev praznin med betonsko oblogo in hribino, kot tudi praznin (razpok) v sami hribini. Z drugimi besedami, teži se k čim tesnejšem kontaktu betonske obloge s hribino, z inekcijskim pritiskom pa se ustvari prejšnje napetostno stanje v hribini. S tem se poboljšajo mehanske karakteristike hribine v porušeni okolni coni, zmanjša, pogosto tudi onemogoči medsebojno gibanje oziroma premikanje razdrobljenih delcev hribine, kar ima za posledico paraliziranje vzrokov deformacij. Smiselno in sistematično vodenje injektiranja lahko v najugodnejšem primeru ustvari celo idealno hidrostatsko, t. j. prostorsko napetostno stanje, pri tem pa se lahko celo zmanjša diskontinuitetnost hribine. Vse to pa nam pripomore k racionalnem dimenzioniranju debeline betonske obloge. To je pa mogoče doseči z ustreznimi postopki injektiranja, uporabo ustreznih inekcijskih materialov in ustrezno organizacijo del, tako je injektiranje kvalitetno, ekonomsko upravičeno ob zagotovljeni funkcionalnosti objekta.

Postopki injektiranja

V glavnem razlikujemo dva osnovna postopka injektiranja:

- grupno injektiranje vrtin,
- posamično injektiranje vrtin.

Pod grupnim injektiranjem vrtin razumemo istočasno injektiranje serije prej, po nekem določenem sistemu izvrtanih vrtin, v celotni dolžini ali posameznih odsekih objekta. Ta način je sicer dražji, ima pa vrsto prednosti. Omenim naj le približevanje enakomerni obremenitvi na betonsko oblogo (v določenih primerih se lahko doseže neka prednapetost, če je ta potrebna). Prepreči se možne pojave strižne obremenitve na betonsko oblogo. Tak način injektiranja bi lahko uporabili na primer pri permaniziranju prog s panelnimi elementi.

Posamično injektiranje vrtin bomo uporabili predvsem tam, kjer želimo sanirati le določen odsek

5. Elektrostrojni obrat Trbovlje:

Za ta brat smo vpeljali v tem

letu posebni knjigovodski obračun in izkazujemo v I. polletju naslednje dosežke:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	6.518.500	6.433.800	101,3
materialni stroški	3.768.400	3.341.300	112,8
dohodek	2.750.100	3.092.500	88,9
obveznosti iz dohodka	207.400	241.000	86,1
dohodek za razdelitev	2.542.700	2.851.500	89,2
bruto osebni dohodki	2.327.500	2.686.900	86,6
družbene službe	—	—	—
bruto skladi	215.200	164.600	130,7
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	91,5	94,2	—
— družbene službe	—	—	—
— bruto skladi	8,5	5,8	—

6. Toplarna Trbovlje je izkazovala v prvih petih mesecih izgubo. Z ureditvijo pogodbenil odnosov z

odjemalci in naknadnim doračunanjem odvzete toplotne energije, pa je obračun za I. polletje pozitiven:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	606.900	873.600	69,5
materialni stroški	436.700	685.900	63,7
dohodek	170.200	187.700	90,7
obveznosti iz dohodka	30.000	34.800	86,2
dohodek za razdelitev	140.200	152.900	91,7
bruto osebni dohodki	102.100	110.200	92,6
družbene službe	—	—	—
bruto skladi	38.100	42.700	89,2
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	72,8	72,1	—
— družbene službe	—	—	—
— bruto skladi	27,2	27,9	—

Iz prednjih pregledov doseganja finančnega načrta proizvodnih dejavnosti v I. polletju 1972 je razvidno, da načrt delitve dohodka na osebne dohodke, družbene službe in sklade ni bil dosežen. Zaostajamo

pri doseganju ostanka dohodka za sklade, čemur je glavni razlog izguba rudnika Zagorje. Vse proizvodne dejavnosti so v skupnem seštevku izpolnile finančni načrt I. polletja takole:

	doseženo	načrtovano	%
celotni dohodek	155.093.700	148.545.600	104,4
materialni stroški	64.781.400	64.088.700	101,1
dohodek	90.312.300	84.456.900	106,9
obveznosti iz dohodka	10.636.200	8.871.400	119,9
dohodek za razdelitev	79.676.100	75.585.500	105,4
bruto osebni dohodki	74.109.200	68.130.200	108,8
družbene službe	736.400	728.200	101,1
bruto skladi	4.830.500	6.727.100	71,8
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	93,0	90,1	—
— družbene službe	0,9	1,0	—
— bruto skladi	6,1	8,9	—

7., 8. in 9. Neizpolnjenosti rudarski šolski center, menze in počitniški domovi so zaključili v končnem znesku I. polletja 1972 brez izgube. Kot običajno smo pri rudarskem šolskem centru ize-

načili dohodke in izdatke, menze in počitniški domovi izkazujejo nekaj pozitivnega ostanka. Finančni načrt za te dejavnosti in bil sestavljen, dosegle pa so naslednje delitve celotnega dohodka:

	R S C	menze	počitniški domovi
celotni dohodek	3.253.000	1.998.900	326.600
materialni stroški	1.717.100	1.528.600	222.100
dohodek	1.535.900	470.300	104.500
obveznosti iz dohodka	133.100	32.300	6.900
dohodek za razdelitev	1.402.800	438.000	97.600
bruto osebni dohodki	1.402.800	402.200	97.300
družbene službe	—	—	—
bruto skladi	—	35.800	300
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	100,0	91,8	98,1
— bruto skladi	—	8,2	1,9

proge odnosno tam, kjer pri skupnem injektiranju vrtin ugotovimo nenormalne razlike v sprejemanju injekcijske mase. V takem primeru, posebno še, če vzroki razlik niso poznani, se vsaka vrtna injektira ločeno, včasih z injekcijsko maso različnega sestava in pod različnim pritiskom. V dosežaj opravljenih poskusih injektiranja na progah v jamah Trbovlje in Hrastnik, smo uporabili postopek posamičnega injektiranja in sicer po nekem prej izbranem sistemu pri panelnem podpiranju oziroma po sistemu preskakanja vrtin pri injektiranju poškodovane betonske obloge iz betonskih oblikovancev.

Injekcijska masa

Sestava in gostota injekcijske mase je odvisna od zahtevane kvalitete, t. j. nosilnosti betonske obloge. Osnovne zahteve, ki jo postavljamo za injekcijsko maso bi bile med drugim:

1. stabilnost mase, da se prepreči sedimentacija v cevovodih,
2. ustrezna židkost za transport (črpanje, vtiskavanje) po cevovodih ter določeni penetrabilnost, da se omogoči injektiranje finih razpok v hribini oziroma betonski oblogi,
3. rezistentnost (trdnost) otrdele injekcijske mase, s čimer se doseže kompaktnost betonske obloge in konsolidirane hribine,
4. injekcijska masa naj bi imela določene tiksotropne lastnosti, s čimer naj bi preprečili neomejeno širjenje mase izven območja, ki ga želimo konsolidirati.

Pri naših prvih poskusih smo za injekcijsko maso uporabili mešanico cementa, elektrofilitrskega pepela in peska ustrezne granulacije (2-3 mm) v približnem razmerju 1:1:1,2. Viskoznost injekcijske mase je odvisna od količine vode. Dobro viskoznost smo dosegli z mešanico 1:1 (suha sestavina: voda). Kljub temu, da pri prvih poskusih nismo kontrolirali lastnosti injekcijske mešanice, lahko na podlagi opazovanj med injektiranjem ugotovimo, da je odnos cementa : ostale sestavine verjetno ustrezen, pač pa je vodocementni faktor previsok. Verjetno bi tudi pri nižjem razmerju voda : cement dosegli zadovoljivo sposobnost črpanja injekcijske mase.

Organizacija del

Zahtevana uspešnost in ekonomska prednost injektiranja je lahko dosežena le pri ustrezni organizaciji del, tako pri napredovanju nermanizacije kot pri injektiranju. Uspešno bi bilo takojšnje injektiranje, vendar pri prvih poskusih, ki so bili izpeljani v ZPT, niso bili izpolnjeni ti pogoji. Pri večjem obsegu injekcijskih del je treba vsekakor misliti na centralno pripravo injekcijske mešanice, bodi-

Menzi v Hrastrniku in Zagorju izkazujeta pozitivni ostanek dohodka za sklade 23.200 din oziroma 36.700 din, menza Trbovlje pa je negativna za 24.100 din tako, da znaša končni pozitivni ostanek vseh menz 35.800 din.

Počitniški dom na Rabu je zaključil poslovanje v I. polletju z

viškom dohodkov 29.600 din, dočim imata Crikvenica in Partizanski vrh izgubo v znesku 15.200 din in 14.100 din. Dobiček na Rabu to izgubo v celoti pokriva.

Če si ogledamo na koncu dosežene rezultate vseh dejavnosti ZPT in jih primerjamo z dosežki I. polletja 1971 vidimo, da so v letošnjem polletju nekoliko ugodnejši:

	I. polletje 1972	I. polletje 1971	%
celotni dohodek	160.672.200	131.798.300	121,9
materialni stroški	68.249.200	52.952.800	128,9
dohodek / obveznosti iz dohodka	10.808.500	9.728.400	111,1
dohodek za razdelitev	81.614.500	69.117.100	118,1
bruto osebni dohodki	76.011.500	66.448.200	114,4
družbene službe	736.400	714.000	103,1
bruto skladi	4.866.600	1.954.900	248,9
delitev dohodka v %:			
— bruto osebni dohodki	93,1	96,2	—
— družbene službe	0,9	1,0	—
— bruto skladi	6,0	2,8	—

Ostanek dohodka za bruto sklade je izpod načrtovanega, vendar višji od ostanka I. polletja 1971. Razlog je v tem, ker so izkazovali lani v tem času GRAMAT, avtopark in toplarna izgubo, ki je letos ni. Tudi neto devizni priliv inozemskih gradbišč obrata za specialna rudarska dela je neprimerno višji od lanskega. Nedoseganje načrtovane višine ostanka dohodka moramo pripisati predvsem višjim materialnim stroškom, kjer prednjači amortizacija spričo povečane vrednosti osnovnih sredstev zaradi izpeljane revalorizacije. Tudi pogodbene obveznosti so višje, saj je povečala banka obrestno mero za kredite od

8 na 11 %, povečale so se tudi zavarovalne premije. Pri zakonskih obveznostih izkazujemo povečanje izdatkov za razne dodatne prispevke socialnemu zavarovanju in to poleg spremenjenih stopenj tudi zaradi višjih osebnih dohodkov. Kljub znižanemu številu zaposlenih, so izdatki za bruto osebne dohodke v primerjavi s I. polletjem 1971 višji za 14,4 %, kar predstavlja skoraj 10.000.000 din, temu ustrežno so se povečali tudi povprečni mesečni osebni dohodki, kar je prikazano v posebnem prispevku v tej številki glasila Srečno.

Roman Turnšek

si v suhem ali pa že tekočem stanju. V drugem primeru bi bilo potrebno misliti na naprave, ki bi preprečile dekontacije zmesi, če bi bile transportne poti daljše.

Doslej opravljeni poskusi so vsekakor obetajoči, tako za sanacijo porušene betonske obloge, kot tudi za konsolidacijo okolne hrbinne. Že približni izračuni kažejo, da je injektiranje stroškovno ugodnejše, kot pa sanacija betonske obloge na klasičen način, s ponovnim permaniziranjem poškodovanih delov betonske obloge, pa bi v večini primerov preprečilo nastanek deformacij, saj večina deformacij nastane kot posledica praznin izza betonske obloge, kot je moč sklepati iz značaja deformacij in kot potrjujejo spodnji posnetek.

Rudi Šikovec, dipl. inž. rud.

NOVA LOVSKA KOČA

V nedeljo 2. julija 1972, so trboveljski lovci slavnostno otvorili novo lovsko kočo na Podmeji. Zgradili so jo v enem letu na temelju stare lesene koče, ki je dotrajala. Lovci, med katerimi je tudi več članov naše delovne skupnosti, so opravili večje število prostovoljnih delovnih ur, sicer pa so zbirali prostovoljne denarne prispevke, namensko za gradnjo te koče. Gradbeni odbor je vodil Ivan Berger, dipl. inž. rud. Po otvoritvi je bila lovsko veselica, ob številni udeležbi občanov.

Poraba skladov v I. polletju 1972

Po zakonskih predpisih smemo razpolagati le s sredstvi skladov, ki smo jih ustvarili v preteklih letih. Izjema je le amortizacija, pri kateri se lahko uporablja že tekoči priliv po mesečnih obračunih. Tudi pri sredstvih sklada skupne porabe je izjema; tu se lahko ostanek dohodka za sklade predčasno uporablja za štipendije in regrese za letne dopust. Priporočljivo pa je da se ta izjema ne koristi in da se tudi ti izdatki plačujejo iz že dokončno ustvarjenih sredstev. Pri ZPT smo ob priliki razdelitve sredstev sklada skupne porabe po zaključnem računu za leto 1971, ustrezne zneske za štipendije in regrese za letne dopuste rezervirali.

Amortizacija

V večini števil našega glasila so objavljeni podatki o doseganju in porabi amortizacijskih sredstev po posameznih delovnih enotah.

Ti podatki se nanašajo na obračunane zneske, neglede na to ali je bil investicijski izdatek dejansko plačan ali ne. V tem pregledu pa je podan prikaz finančnega stanja in gibanja amortizacijskih sredstev v I. polletju 1972. V izdatkih so zjeti vsi dejansko izplačani zneski

v tem razdobju, neglede na katero obračunsko dobo se nanašajo. Upoštevane so tudi razne predpisane izločitve za investicije, obvezna posojila za energetiko in podobno, česar v obračunu investicij ni. Gibanje amortizacijskih sredstev je bilo naslednje:

Dohodki

neporabljen amortizacija iz leta 1971

a) prosta na žiro računu	1.858.700	
b) vezana v raznih izločitvah, posojilih, udeležbah	5.053.500	6.912.200
povečanje		
a) obračunana amortizacija v višini knjigovodskih odpisov osnovnih sredstev	14.415.000	
b) druga vplačila (za prodana, izločena osnovna sredstva)	143.200	14.558.200
Skupaj		21.470.400

Izdatki

porabljeno za investicije	8,397.300	
odplačilo posojil (anuitete za osnovna sredstva)	1,971.200	10,368.500
Ostane		11,101.900

od tega:

— na žiro računih v uporabi za obratna sredstva	5,626.700
— vezano	5,457.200

Rezervni sklad znaša skupno 4.520.700 din, od tega je vezano v posojilih federaciji 120.300 din in občinskima rezervnima skladoma Trbovlje in Zagorje po 100.000 din, skupno torej vezano v posojilih 320.300 din. Na računu rezervnega sklada pri službi družbenega knjigovodstva je izločen znesek 700.400 din; za obratna sredstva uporabljamo 3.500.000 din, katere moramo vrniti skladu do konca leta 1973.

— obveznosti iz leta 1971 (štipendije, prometni davki, razni popravki bilance)	297.600 din
— odpisane neizterljive terjatve	2.400 din
— štipendije za I. polletje 1972	160.900 din
— odplačilo posojila za kulturni dom v Hrastniku	197.200 din
— posojila za individualno stanovanjsko izgradnjo	325.700 din
— stroški za rudarski praznik, jubilejna darila, obdaritev upokojencev, osmrtnice, članarine	29.500 din
— nadomestila za prevoze na letni oddih	666.500 din
— kolektivno zavarovanje	82.400 din
— preventivno zdravljenje	63.000 din
— regresi za letovanja	20.000 din
— vrnitev predplačil na stanovanjsko pravico	10.800 din
— dotacije po sklepah iz 1971	16.900 din
— dotacije za 1972	105.800 din
— sklad solidarnosti	250.000 din
— prispevki (davek) iz sredstev SP	21.900 din
Skupaj porabljeno	2,250.600 din

S prenosom iz leta 1971, povečanjem iz delitve ostanka dohodka po zaključnem računu 1971, odplačilo posojil za stanovanja in raznimi manjšimi dohodki, smo razpolagali v II. polletju skupno s 6.886.800 din tako, da je znašal koncem junija neporabljen ostanek 4.430.200 din. Od tega je bilo na posebnem računu pri službi družbenega knjigovodstva le 185.700 din, na raznih posojilih in depozitih je vezano 700.500 din, ostanek pa uporabljamo za obratna sredstva. V času pisanja tega prispevka znaša interno posojilo sklada skupne porabe za obratna sredstva še 3.250.000 din.

V II. polletju se bodo izdatki iz tega sklada zelo povečali, narasla bodo predvsem izplačila za regrese za letne dopuste in posojila za individualno stanovanjsko izgradnjo tako, da bo stanje koncem III. trimesečja pokazalo popolnoma drugo sliko.

Sklad solidarnosti

Formiranje in poraba sredstev

Sklad skupne porabe

Osrednji delavski svet ZPT je na I. zasedanju dne 24. 4. 1972 potrdil predlog odbora za ekonomsko tehnične zadeve o razdelitvi sredstev sklada skupne porabe. Ker je bila ta razdelitev že objavljena, je na tem mestu ne bi ponavljal. Dajem le pregled porabljenih sredstev tega sklada v I. polletju 1972:

tega sklada je bilo v tem glasilu že objavljeno. Še neporabljen ostanek 42.700 din za nekatera predstoječa izplačila v tem letu, najbrže ne bo zadoščal in bo potrebno temu skladu še dotirati določen znesek iz nerazporejenega ostanka sklada skupne porabe.

— za osnovna sredstva
— za trajna obratna sredstva
— za kritje izgube iz pret. let
— za stanovanjsko izgradnjo
Skupaj

PREGLED REŠEVALNIH POSTAJ

V času od 31. 7. do 3. 8. 1972, je bil opravljen po nalogu republiškega rudarskega inšpektorata SRS, letni redni pregled reševalnih postaj pri ZPT a leto 1972. Pooblaščenec teag inšpektorata prof. dr. inž. Anton Homan, je svoje ugotovitve navedel v posebnem zapisniku.

Stanovanjski prispevek se formira po stopnji 4% od brutto osebnih dohodkov in se evidentira v knjigovodstvu kot zakonska obveznost. Od teh zneskov moramo odvesti v občini Trbovlje 10% in v občinah Hrastnik in Zagorje po 7% za subvencioniranje stanarin ter po 20% za izgradnjo stanovanj za borce NOB. Z ostankom (v Trbovljah 70%, v Hrastniku in Zagorju po 73%) pa razpolaga podjetje.

Na opisani način smo zbrali v I. polletju s prenosom neporabljenih sredstev iz leta 1971 skupno 4.466.600 din. Porabili pa smo:

- za odplačilo stanovanjskih posojil 1.061.000 din;
- za stanovanjsko izgradnjo 1.000.000 din

Skupaj 2.061.000 din.
Od ostanka 2.405.600 din je bilo prostih 525.400 din, ostanek 1.880.200 din je pa vezan na depozitih pri banki in posojilu za energetiko. Tudi prosta sredstva stanovanjskega prispevka uporabljamo za časna posojila za obratna sredstva in sicer je bilo stanje koncem junija 500.000 din, danes pa znaša 550.000 din.

Poslovni sklad znaša 249.408.900 din. Povečujemo ga z vnosi iz delitve ostanka dohodka po zaključnih računih in z odplačanimi anuitetami posojil za osnovna in trajna obratna sredstva. Praviloma se ta sklad ne sme zmanjševati, iz sredstev sklada pa moramo plačevati obvezna posojila za nerazvite republike in pokrajine (v višini prejšnjih obresti od poslovnega sklada), za energetiko (10% od vrednosti porabljene električne energije) in v skupne rezerve republike in občin po zaključnih računih.

Dolgoročne obveznosti

Omenil bi še dolgoročne obveznosti oziroma posojila. V primeri viš s stanjem koncem junija 1971 so se znižale, ker so bila odplačila višja kot pa črpanje posojil in so znašala:

30. 6. 1971	30. 6. 1972
37.697.200	37.008.600
17.792.900	17.174.800
1.372.000	1.253.400
23.898.000	22.608.100
80.760.100	78.044.900

Z odplačili anuitet za posojila za osnovna in trajna obratna sredstva, smo v zaostanku. Koncem junija 1972 so dospele v plačilo anuitete v skupne znesku 2.355.000 din, katerih pa zaradi pomanjkanja likvidnih finančnih sredstev še nismo mogli poravnati. S plačili anuitet za stanovanjsko izgradnjo smo na tekočem in nimamo nobenih zaostankov.

Roman Turšek

O nagrajevanju in osebnih dohodkih pri ZPT

S 1. majem letos je pričel veljati nov akordni cenik, v katerem pa, razen preračunanih akordnih cen iz osnove 5320 točk/100% delavnik, na 8000 točk/100% delavnik in temu vporedno preračunanih dodatkov, v novem ceniku ni bistvenih sprememb. Nekateri so celo v dvomu, če so takšna preračunavanja akordnih cen sploh potrebna.

Rezultati prevzetih del po na novo osnovo preračunanih akordnih cenah, so bili v juniju predmet razprav in komentarjev v posameznih jamah. Na rudniku Zagorje so rezultati tako prevzetih del povzročili celo manjše probleme, ki so jih ZK, samoupravni or-

gani in vodstva obratov sklenili razjasniti kolektivu na zborih delavcev. Samo mimogrede naj povem, da sem dobil vtis, da so bili udeleženci na teh zborih zadovoljni z vsebino in razlago. Mnenja sem, da so takšni ali podobni zbori nepogrešljiva oblika seznanjanja kolektiva s problematiko ter dogajanja v enoti ali podjetju. Pravi navidezni problemi, ki so se pokazali po mnenju posameznikov, v prevelikih »nevzdržnih« razlikah v akordnih zaslužkih med posameznimi delovnimi skupinami in pa razprave, ki so na to temo potekale med udeleženci teh zborov delavcev, so potrdili ne le moje mnenje, temveč tudi mnenje mnogih, stemu nagrajevanja vrzeli, ki ne da so v našem neizpolnjenem sistemu nagrajevanja vrzeli, ki ne

samo, da izključujejo možnost sodelovanja članov kolektiva po posameznih enotah, v delitvi po delu, temveč so posledica teh vrzeli nevzpodbudnost, da, celo malodušnost posameznikov do dela in tako posredno tudi do gospodarjenja.

Ker smatram, da je ena od večjih napak tudi ta, da so premogli, ki sistema tudi takšnega, kakršnega v praksi izvajamo, ne poznajo, gotovo ne bo odveč, če na kratko opišem naš razvoj in sistem, kjer smo začeli, kjer obstali in katere so pravzaprav omenjene vrzeli v nagrajevanju po našem akordnem ceniku.

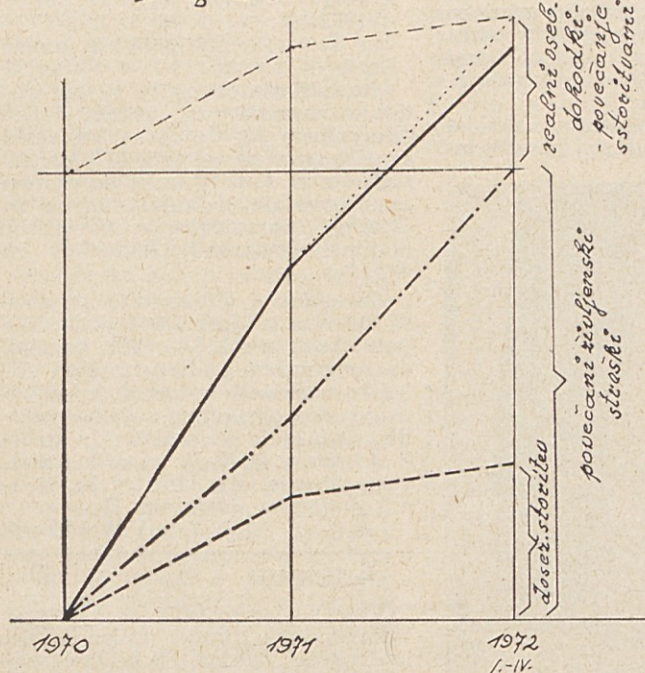
Na razvoj nagrajevanja in uvažanja novih načinov delitve po delu ima bistven vpliv razvoj družbe. Prav zaradi slednjega smo se tudi v našem podjetju že leta 1965 od-

Nagrajevanje in osebni dohodki pri Z.P.T.

Tab A

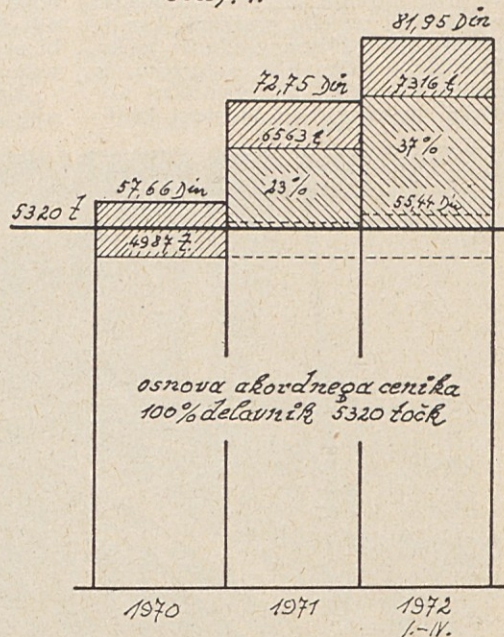
leto	osnova točk 100% delav.		indeks	vrednost 100 točk = 1 din	doseženo 100% delav. din	indeks akordna osnova = 100	O.D. indeks 1970 = 100	rudniška storitev	
	akord. cena	doseženo						ton/del	indeks
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1970	5320	4987	93,74	1,15	57,66	108,38	100 -	2,33	100 -
1971	5320	6563	123,36	1,11	72,75	136,75	126,17	2,54	109,01
1972 1.-IV.	5320	7316	137,52	1,12	81,95	154,04	142,13	2,59	111,16

Diagram II.

----- rud. storitev
- . - . - . življenjski stroški
———— osebni dohodki

Grafi. 1.

▨ povečana vrednost točke
▨ povečana osnova točke
----- dosežena rud. storitev

ločili za kvalitetnejši sistem nagrajevanja po točkah ter izdelali tudi ustrezen program izpolnjevanja. Pred sistemom nagrajevanja po točkah je bil v veljavi akordni cenik del s fiksnimi cenami v dinarjih. Akordni sistem nagrajevanja s fiksnimi cenami v dinarjih je sicer bil materialna vpodbuda posameznikom, ni pa vzbudila posameznike za doseganje kolektivnih uspehov, ker nagrada delavcu ni bila občutno pogojena z doseganjem gospodarskega uspeha delovne enote oziroma podjetja. Dopolnitev takega akordnega sistema so bile premije, ki so vzbudile organizatorje proizvodnje, da so kar najbolj smotrno izkoristili uspehe posameznikov za skupen uspeh delovne enote. Sistem premij je bil kritiziran, ker je na višino premij delovalo preveč subjektivnih faktorjev. Druga slaba stran premij je bila ta, da so bili normativi za doseganje premij v glavnem tehnično-količniki, ki pa zaradi razmer na tržišču niso imeli vedno ravnotežja tudi v finančnem pokazalcu v podjetju. Z uvedbo točkovnega sistema je bila uvedena še ta posebnost, da so bila po vrednosti v odnosu na kopača na čelu v jami, razvrščena vsa delovna mesta v podjetju. Tako razvrščena delovna mesta so v stalnem razmerju na povprečni zaslužek kopača na čelu.

S točkovnim sistemom nagrajevanja praviloma ugotavljamo le proporce udeležbe posameznih skupin in posameznikov v skupnem uspehu. Istočasno pa naj bi točkovni sistem nagrajevanja v prvi vrsti vzbudil k skupnemu poslovnomu uspehu podjetja, ker je le od tega odvisna vrednost točke. Skupno s točkovnim sistemom, je stalno razmerje na povprečni kopaški zaslužek tisti element kvali-

tete nagrajevanja, ki vzbudja, k doseganju čimvečje osnove kopaškega zaslužka v točkah, ki se formira v glavnem odvisno od količinskih pokazalcev, ob najvišji možni vrednosti točke, ki je odvisna od skupnega poslovnega uspeha podjetja. Doslej naj bi bile vmes še delovne enote, v bodoče pa bodo poleg poslovnega uspeha podjetja, ugotovljale poslovne uspehe še temeljne organizacije združenega dela. Sistem nagrajevanja nas obvezuje, da poleg doslednega izpolnjevanja delovnih nalog na svojem delovnem mestu, sodelujemo tudi v skupnih akcijah pri reševanju kakršnihkoli gospodarskih problemov. Na primer: ni dovolj, da je povprečna osnova delovnih skupin na odkopu, izražena v točkah, visoka, če istočasno ni dosežena tudi ustrezna masa proizvodnje, odvisna ne le od storitev, temveč tudi od števila opravljenih odkopnih delavnikov, ter odgovarjajoča lastna in prodajna cena, kar vse je odvisno od vrste drugih kriterijev, za katere izpolnjevanje smo odgovorni neposredno ali posredno na delovnem mestu, v samoupravnih organih ali družbeno-političnih akcijah, vsi člani kolektiva.

Od bistva smo se tako malo oddaljili, zato da bi lažje razumeli očitane vrzeli v našem sistemu nagrajevanja.

Če so akordnim cenam v točkah osnova realne storitve, z upoštevanjem delovnih pogojev, potem v točkah izraženih akordnih cen ob nespremenjenih delovnih pogojih, ni nujno preračunavati na nove osnove. Ob naraščanju osebnih dohodkov zaradi inflacije, naj bi se za ustrezni odstotek povečevala vrednost točke.

Ker se kljub naglemu naraščanju osebnih dohodkov (zaradi in-

flacije) dve leti in pol nismo odločili niti za preračunane osnove, niti za alikvotni odstotek naraščanja vrednosti točke, smo tako prepustili več ali manj stihijemskemu obravnavanju nad 30 % osebnih dohodkov (glej grafikon I in tabelo A).

Ne glede na to, da smo bili na tako dosežene osebne dohodke upravičeni, pa takšno obravnavanje osebnih dohodkov temeljito ruši osnovni namen, to je namen vzpodbudnega nagrajevanja po akordnem ceniku. Že dejstvo, da so se pokazale 10 %-ne razlike v osnovnih zasluških med posameznimi delovnimi skupinami v maju, zdale mnogim nevzdržne in celo nerealne, potnjuje našo ugotovitev, da se je z neenotnimi cenami in neenotnimi merili za ocenjevanje pogojev dela, težilo k izenačevanju in s tem k destimulaciji, ki je vodila k vedno večji nezainteresiranosti posameznih skupin in posameznikov, do lastnih uspehov na svojih delovnih mestih. Iz prakse je znano, da razlike v uspehih med posameznimi delovnimi skupinami, ob dovolj vzpodbudnem nagrajevanju, 30 % in še več včasih niso bile nobena redkost.

Na kraju naj bi še s številkami potrdim realnost doseženih osebnih dohodkov za prve štiri mesece. Življenski stroški za štiriočlansko družino so naraščali (po podatkih »Mesečni statistični pregled SR Slovenije št. 6):

leto	indeks
1970	100,00
1971	114,81
1972	133,41

(obdobje januar — april)

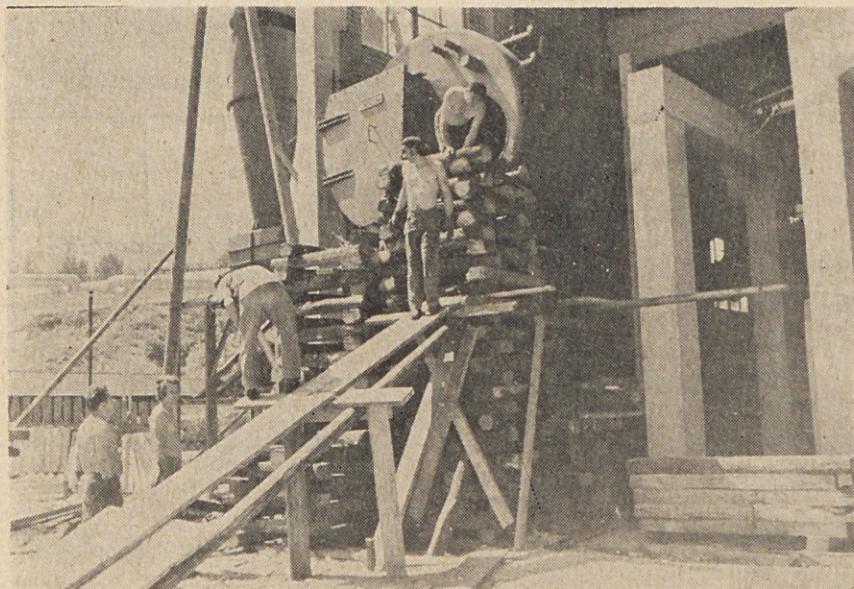
Rudniška storitev je v tem obdobju narastla za indeks 111,16 (glej tabelo A). Če so se življenski stroški povečali od leta 1970 zaradi inflacije za 33,41 % in so se v istem času povečale rudniške storitve za 11,16 %, opravičuje to povečanje nominalnih osebnih dohodkov za 44,57 %.

Iz tabele A je razvidno, da znaša povečanje osebnih dohodkov v tem obdobju 42,13 %, kar pomeni, da so v našem podjetju osebni dohodki naraščali, ustrežajoče splošnemu ekonomskemu načelu, nekoliko počasneje od storitev in so bili do kraja aprila v okvirih splošnega gibanja cen, storitev in osebnih dohodkov (diagram II).

Vilko Kovač

INTERVJU

Dne 3. julija 1972 je novinar ljubljanskega radia Milan Vidic, intervjuval Antona Pikša, predsednika osrednjega delavskega sveta našega podjetja. Pogovor je potekal o raznih problemih v podjetju. Magnetofonski posnetek tega razgovora je bil objavljen v lokalni radijski postaji Trbovlje in Radiu Ljubljana.

Priprave na montažo II. kotla za toplarno v Trbovljah. Na sliki dviganje kotla.
Foto inž. Tone Bregant

Možnosti izvajanja investicijskega programa

V letošnjem letu smo se nadejali, da bo že v prvi polovici leta rešeno vprašanje zagotovitve sredstev za pričetek izvajanja pospešene modernizacije v proizvodnji premoga. Pri tem smo se zopet uštelili. Načeloma se vsi odgovorni činitelji v republiki strinjajo, da je potrebno izvesti modernizacijo premogovnikov. To je tudi zapisano v osnutku srednjeročnega načrta SRS. Vendar ostaja, kot doslej še vedno, nerešeno vprašanje tako podpisa pogodbe o kreditiranju modernizacije kot tudi razpoložljivih sredstev, ki so za to modernizacijo potrebna.

Od leta 1968, ko so vsi trije premogovniki združeni v skupno podjetje Zasavski premogovniki, sta bila Ljubljanski banki, ki vodi posle za tovrstne kredite, predložena s strani Zasavskih premogovnikov, dva programa. Prvi je bil predložen marca 1970, drugi pa julija 1971. Oba programa temeljita na nadaljnji koncentraciji proizvodnje premoga ter njeni modernizaciji, pri čemer je dan še poseben poudarek modernizaciji proizvodnje na širokočelnih odkopih. V drugem programu, od julija 1971, so bili prilagojeni in spremenjeni nekateri koncepti v zvezi z nadaljnjim razvojem proizvodnje premoga. Ker so nastale v letu 1971 tudi bistvene spremembe v cenah, spremenila se je vrednost dinarja napram drugim valutam (kar je povzročilo zvišanje cen uvozne opreme), se je spremenila tudi celotna struktura realizacije in delitve dohodka glede na spremenjene cene premoga. Te spremembe so terjale ponovno izdelavo celotnega izračuna ekonomičnosti vlaganj po tem programu, kar smo predložili v letošnjem marcu banki, ki sedaj preverja naš program s popravljenimi ekonomskimi podatki.

Seveda pa vse to zavlačanje pomeni dejansko tudi zavlečevanje tempa modernizacije. K temu prispeva po svoje tudi problem nelikvidnosti, ki ima na možnost modernizacije še posebej velik vpliv.

Zamisel o modernizaciji odkopavanja, predvsem s kompleksno mehanizacijo za širokočelne odkope, ni nova. Prisotna je v naših načrtovanih že več kot deset let. Dalje kot do načrtovanja dejansko nismo prišli, če izvzamemo poskus, ki smo ga izvedli s hidravličnim podporjem, izdelanim v kooperaciji med Poljaki in Rudarskim inštitutom Beograd. Ta poskus se namreč ni obnesel in posebnih izkušenj na tem področju dejansko nimamo. Ne moremo pa seveda reči, da v smeri modernizacije nismo napravili ničesar. V sklopu modernizacije je prav gotovo izgradnja težkotekočinske separacije v Trbovljah, ki dobiva spričo concen-

tracije proizvodnje premoga z celoten revir, še poseben pomen. V zvezi s separacijo v Trbovljah je sicer že mnogo napravljenega, vendar ostajajo še dela, ki jih bo potrebno opraviti kot na primer separiranje zdroba, povečanje bunkerskih kapacitet pred separiranjem in prehod na dvotretjinsko obratovanje, ureditev in modernizacija nakladišča, cestna povezava cementarna — separacija ter nekatere druge izboljšave. Vse te zamisli se sicer uresničujejo, vendar z bistveno počasnejšim tempom, kot bi se lahko, če bi bilo na razpolago posojilo.

Druga zahteva je modernizacija eksploatacije premoga. Tudi tu ne moremo reči, da smo stali na mestu. Izdelana je bila primerjalna študija odkopnih metod, kar pa seveda še ne pomeni, da je možna tudi takojšnja odločitev v zvezi z uporabo hidravličnega podporja. Upamo, da bomo v letošnjem letu v zvezi z odkopno metodo, uspeli uresničiti uporabo hidravličnega podporja na enem širokem čelu, ki bo izločeno iz proizvodnih obveznosti rudnika, kjer bomo to uporabili. Če bodo ponudbe za hidravlično podporje prispele pravočasno, bomo to zamisel lahko uresničili še letos.

Največ smo dejansko napravili v modernizaciji izdelave prog v premogu. Na eni strani skoraj z izključno uporabo železnega TH podporja, na drugi strani pa z uporabo dveh strojev F-6 A za prodiranje prog v premogu. To nam je omogočilo doseči večjo koncentracijo odkopnih čel, ki je nujno povezana z večjim napredovanjem izkopa prog v premogu. Tak način

izdelave prog se izvaja na rudnikih Trbovlje in Hrastnik, dočim pogoji, ki tvorijo sistem odpiralnih objektov, in geologije slojišča v rudniku Zagorje, trenutno še ne dopuščajo strojne izdelave prog.

Na rudniku Hrastnik je predvidena izgradnja nekaterih objektov, ki naj omogočijo povečanje proizvodnje. Ta sedaj brez povečanja zmogljivosti jaskov Hrastnik in Ojstro ni mogoča. Istočasno je predvidena modernizacija prevoza in koncentriranje separiranja v Trbovljah ter nekateri drugi posegi, ki naj mnogo bolj ekonomizirajo proces proizvodnje.

Za vsa ta predvidevanja in načrtovanja potrebujemo glede na nove cene, okoli 110 milijonov dinarjev investicijskih sredstev. Upamo, da bomo prejeli s strani sklada za energetiko 40 milijonov din, preostali del sredstev pa bomo oskrbeli iz bančnih in lastnih sredstev. Sedanja višina amortizacije je po valorizaciji osnovnih sredstev precej višja kot v letu 1971. Toda istočasno so tudi precej višje cene, tako opreme kot tudi storitvam. Večji tempo modernizacije proizvodnje, ki bi ga lahko izvajali na osnovi lastnih sredstev, ovira nelikvidnost, ker uporabljamo amortizacijska sredstva za obratna sredstva.

V interesu končnega cilja, t. j. doseganja boljših gospodarskih učinkov celotnega podjetja, bo potrebno nekatere želje in zahteve, ki izvirajo iz parcialne obravnave določene problematike, vsekakor podrediti uresničitvi že obravnavanih in sprejetih zamisli.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

Izpolnjevanje proizvodnega načrta

V razdobju januar-julij 1972, je bil proizvodni načrt ZPT dosežen takole:

	načrtovano I-VII.	doseženo I-VII.	+ —	%
Hrastnik	355.000	369.540	+ 14.540	104,1
Trbovlje	345.000	349.360	+ 4.360	101,3
Zagorje	274.800	240.130	— 34.670	87,4
SKUPAJ	974.800	959.030	— 15.770	98,4
RSC Trbovlje	8.900	6.100	— 2.800	68,5
RSC Zagorje	7.300	7.170	— 130	98,2
Z P T	991.000	972.300	— 18.700	98,1

b) Proizvodnja ostalih dejavnosti:

enota	načrt za 1972	doseženo I-VII.	% doseganja od letnega načrta
žgana opeka	opeč. 7.500.000 enot	4.417.093	58,9
betonarna Hr.	kos 98.000	33.667	34,4
kamnolom Hr.	m ³ 14.100	8.401,5	59,6
kamnolom Trb.	m ³ 35.000	14.434,5	41,2
kamnolom Zag.	m ³ 140.000	72.985,0	52,1
avtopark	t/km —	2.156,927	
OSRD	din 25.680.000	11.758.401,40	45,8

(realizacija)

Nevenka Plevnik

Remont nove elektrarne in graditev cementarne

Termoelektrarna Trbovlje je imela po načrtu za letošnje leto predviden remont Termoelektrarne II v času od 25. maja do 25. junija. Ker je TET II že od začetka letošnjega leta obratovala s prekinjavami, je imela do 1. junija t. l. že okoli 80.000 ton premoga v deponijah. Od tega je bilo v vzhodni deponiji I okoli 4.000 ton, ostalo pa v deponiji kotlovnega premoga pri separaciji Trbovlje.

Razmere za oddajo premoga v TET bi bile veliko bolj ugodne, če bi lahko vskladiščili premog še v deponijah vzhodno II in pokriti bunker pri TET I. Na žalost pa je v koridorju, pod vzhodno II deponijo, močna prečna razpoka in jo zavoljo tega ni mogoče uporabljati, pokriti bunker pa ima vdrtlo betonsko streho na površini okoli 30 m² in je zaradi tega tudi neuporaben.

Na priporočila ZPT naj bi TET uredila dodatno deponijo za premog še v podaljšku deponije za kotlovni premog proti TET I. V to deponijo bi lahko odložili okoli 25 — 30.000 ton premoga. Oporni zid na vzhodnem delu je dograjen. Deponiranje preprečujejo pa tri železne podpore za proti vod visoke napetosti, od katerih pa je še ena aktivna.

Vse opisane deponijske prostore sanirati, če se TET ne bi ubadala s finančnimi težavami. Opisani razlogi so nas prisilili, da smo se dogovorili s TET za zmanjšane dobave premoga.

Do 30. maja 1972 je imela TET naslednje stanje:

- a) Dobava premoga načrt 343.000 ton dejanska dobava — 369.000 ton
- b) Poraba premoga 370.000 ton 297.000 ton
- c) Zaloga 80.000 ton

Ker je bila deponija kotlovnega premoga polna in premoga ni bilo več mogoče izsipavati na normalen način, smo izdelali v separacijski delavnici odlagalni trak dolžine 6 m ter preko njega dodatno nasipali premog v deponijo. Vse to pa je povezano z velikim naporom, saj je treba 12 ljudi za postavitev odlagalca, postavitev pa traja 2 — 3 ure.

Pogoste prestavitve deponijskega voza in odlagalnega traka, neusklajene kapacitete trakov, pogosto zasuti presipi na transportnih trakovih, okvare na električnih motorjih in drugo, je povzročilo velike težave pri normalnem vračanju in odpremi kotlovnega premoga v TET. Take razmere so rudnik Trbovlje prisilile, da je odobril ne-načrtovani dopust okoli 150 rudarjem, od konca maja do začetka junija. Zaradi polnih deponij smo preusmerili dnevno od 400 — 600

ton kotlovnega premoga skozi težkotekočinsko separacijo. Na tarčin se je delno povečala separacijska jalovina, količina vmesnega premoga pa se je dvignila od 50 % pa celo do 100 % v posameznih dnevih.

Dne 3. junija t. l. smo dobili iz strojne tovarne Trbovlje nov odlagalni trak, širok 800 mm, kapacitete 220 ton/h in moči 4,4 kW ter ga takoj vgradili. V izdelavi imamo zanj prevozno konstrukcijo tako, da bo odpadlo težko in zamudno ročno delo pri prestavljanju.

Ker je bila vzhodna deponija pri TET I polna premoga, smo bili prisiljeni deponirati premogov prah, vmesni premog in kotlovni premog skupaj v zahodni deponiji TET. To je povzročalo dodatne težave pri deponiranju v zahodni deponiji TET, po drugi strani pa je bilo koristno, ker se premog ni vžigal kakor prejšnja leta. Lokalna ogrevanja v deponiji so škraperisti lahko kar hitro sanirali.

Glavni razlogi za zastoje in znižanje proizvodnje so bili naslednji:

- počasno vračanje kotlovnega premoga zavoljo pogostih zastojev trakov (transport v deponijo),
- dnevno večkratno prestavljanje odlagalnih trakov,
- preobremenitve transportnega sistema,
- pogosti izpadi električnega toka,
- okvare na transportnih napravah TET (pogoni, reduktorji, napenjalne uteži, odklonski valji),
- zablateni presipi (pomešano kot-

lovni premog, prah, vmesni premog).

Našteti razlogi so imeli delni vpliv tudi na težkotekočinsko separacijo.

Od 15. maja do 21. julija t. l. smo bili prisiljeni separirati skozi težkotekočinski proces 29.047 ton kotlovnega premoga. Kvaliteta prodajnega premoga zavoljo tega ni bila slabša, povečal se je le odstotek jalovine in vmesnega premoga, kar pa je občasno povzročalo težave.

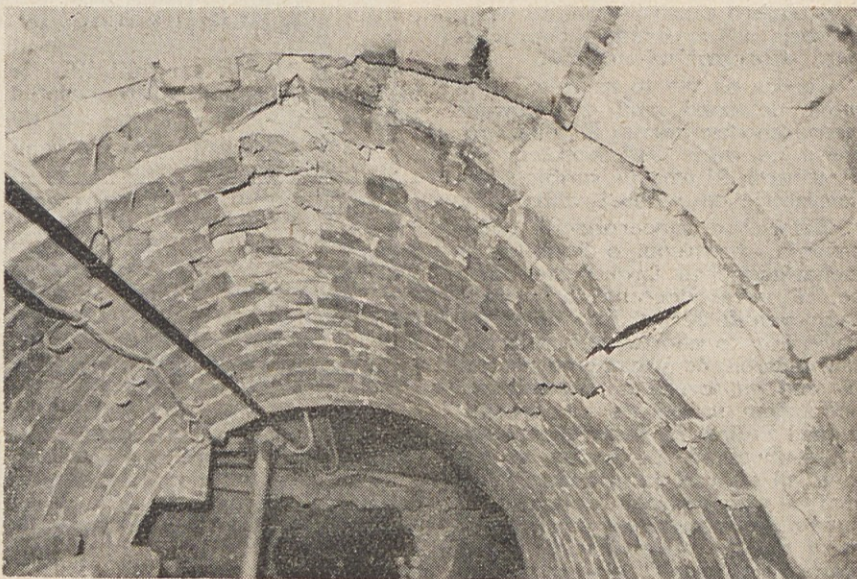
Dne 26. junija je TET I ustavila transport praha in vmesnega premoga v depo vzhodno I. Prisiljeni smo bili hitro zapreti del naše deponije. V času od 26. junija do 26. julija smo vanjo deponirali 3.500 ton prahu, ker bi nam sicer odtekal iz bazena z odpadno vodo.

TET bo po načrtu pričela s poskusnim obratovanjem na TET II od 5. do 10. avgusta, redni zagon pa je predviden 15. avgusta t. l.

Cementarna Trbovlje je ob začetku leta zahtevala 160.000 ton premoga (praha, zdroba) za leto 1972. Zato so bile odpovedane precejšnje količine zdroba cementarni Anhovo in še nekaterim drugim dosedanjim naročnikom.

25. maja 1972 smo pričeli vskladiščiti grahovec iz težkotekočinske separacije v depo, ki ga je uredila cementarna v zahodnem delu deponije ZPT. Predvidevali smo, da bo deponijskega prostora dovolj za okoli 5.000 ton premoga. Večkrat je bilo omenjeno, da bo nova cementarna pričela redno obratovati za 1. maj 1972.

Investicijska izgradnja in poskusno obratovanje se je zavleklo.

Deformacija betonske obloge zaradi praznin v stropu proge (rudnik Hrastnik, V. obzorje D-kopa, betonski oblikovanci, hribina: talna glina).

količine zdroba v deponiji pa so rasle tako, da je bila cementarniška deponija do 30. junija 1972, to je približno v enem mesecu, polna. V depozu je 6.275 ton graha.

5. julija t. l. smo pričeli cementirati dostavljati grahovec v vagonih (okoli 200 ton na dan),

zdrob iz separacije Zagorje pa smo pričeli voziti v depo Ocepkov vrh. V času od 29. junija do 27. julija 1972 je bilo v deponijo oddanih okoli 4.200 ton zdroba.

Če cementarna v doglednem času ne bo pričela normalno obratovati s svojo polno zmogljivostjo,

bodo nastali za podjetje resni problemi s prodajo tega premoga.

Vsi opisani vzroki so imeli precejšnji vpliv, poleg ostalih težav na vseh treh rudnikih, da se je proizvodnja premoga znižala in da je finančna situacija podjetja slabša.

Mirko Mlakar, dipl. inž. rud.

Raziskovalna in odpiralna dela v jami Hrastnik

V jami Hrastnik eksploatirajo sedaj premog zahodno od ordinate 5000. Vzhodni sektor te jame od ordinate 5000 do 5700 pod 5. obzorjem še ni odprt. Po sedanjih podatkih znašajo rezerve premoga v jami Hrastnik med 5. in 7. obzorjem v vzhodnem in zahodnem sektorju 6.700.000 m³ oziroma 5.350.000 ton separiranega premoga.

Za eksploatacijo v vzhodnem sektorju jame Hrastnik je bil izdelan idenji projekt kot sestavni del investicijskega programa ZPT iz leta 1971. Po tem idejnem projektu je bila predvidena poleg ostalih transportnih in zračilnih zvez, izgradnja izvažalnega vpadnika med zveznim obzorjem in 7. obzorjem na področju vzhodnega sektorja jame Hrastnik, za odvoz nakopnine iz 7. obzora z gumijastim trakom na Zvezno obzorje.

Izdelava vpadnika med zveznim in 7. obzorjem naj bi omogočila eksploatacijo premoga v vzhodnem sektorju, istočasno pa tudi povečanje kapacitet v jami Hrastnik. Sedaj je količinska proizvodnja omejena zaradi ozkega grla, ki ga predstavlja izvozni jašek Hrastnik.

Vse glavne komunikacije za transport in zračenje med Zveznim in 7. obzorjem bodo, po že omenjenem idejnem projektu, potekale na talni strani kotnega polja, oziroma D polja. Na talni strani kotnega polja si sledijo bela talnina, psevdosilski skriljavci in dolomit. Po dolomitu na nivoju savskega rova poteka tudi zvezna proga — obzorje do jame Dol. Medtem ko

je dolomit kompakten in praviloma ne terja podpiranja, sta psevdosilski skriljavec in bela talnina manj obstojna tako, da je objekte, ki potekajo po teh hribinah potrebno permanizirati.

S ciljem, da bi pocenili gradnjo investicijskih objektov, predvsem pa, da bi se izognili večjim vzdrževalnim stroškom, želimo locirati glavni transportni vpadnik in smerni hodnik na 7. obzoru. Ta bo potekal od ordinate 5100 proti vzhodu, po dolomitnih plasteh. Iz dosedanjih podatkov je le delno razvidna meja med dolomitom in psevdosilskim skriljavcem na samem Zveznem obzorju, ni pa podatkov o tej meji na 7. obzorju.

Da bi ugotovili mejo med dolomitom in psevdosilskim skriljavcem na 7. obzorju na področju vzhodnega sektorja jame Hrastnik je potrebno izvesti globinsko raziskovanje vrtanje.

Za to vrtanje je izdelan poseben projekt raziskav. Predvidena je izgradnja 110 m raziskovalnih prekopov ter 472 m globinskih vrtin.

Če bo z navedenimi raziskavami ugotovljeno, da dolomit pada proti jugu, to je vzporedno s slojem, bodo zastavili vpadnik v smeri sloja po dolomitnih plasteh. V nasprotnem primeru pa, če bi z raziskavami ugotovili, da dolomit pada proti severu ter se odmika od slojev, nameravamo izdelati glavni transportni vpadnik diagonalno na sloj po psevdosiljskih skriljavcih in beli talnini, kot je to

prikazano v varianti B odpiranja vzhodnega sektorja jame Hrastnik.

V obeh možnih variantah odpiranja vzhodnega sektorja jame Hrastnik ter nanj vezanih značilnih in transportnih komunikacijah, je predvideno vzhodno glavne transportne vpadnika na ordinati 5100 ter povezava prekopa na tej ordinati z obstoječim polniščem vozičkov v jami Hrastnik, s smerno progo na razdalji 550 m. Ta smerna proga je po obeh variantah namenjena za odvajanje vode iz novih odkopnih polj, ki jih bodo odprli v vzhodnem sektorju jame Hrastnik. Razen tega pa bodo po tej zvezi dovajali tudi sveži zrak ter dovajali po 7. obzoru od jaska Hrastnik, moštvo in material.

Med izgradnjo navedenega smernega hodnika bodo iz te zveze predvrtavali proti jugu, da bi na ta način ugotovili konture zapadnega dela kotnega polja.

Opisani smerni hodnik, od ordinate 4575 do 5100, bo po obeh variantah lociran na istem mestu, kar omogoča začetek gradnje te zveze vzporedno z izvajanjem že omenjenih raziskovalnih del za določitev ožje lokacije glavnega transportnega vpadnika.

Z izdelavo smernega hodnika proti vzhodu že med izvajanjem raziskovalnih del, bomo pospešili odpiranje vzhodnega sektorja jame Hrastnik ter po končanem odpiranju omogočili povečati proizvodnjo premoga v tej jami.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Težave v rudniku Zagorje

Na rudniku Zagorje so montažeoški pogoji odkopavanja premoga izredno težki. Predvsem v jami Kotredež je slojišče premoga zelo razpotegnjeno in ozko. Širokočelni odkopi v jami Kotredež so dolgi od 6 do 25 m. Ker je glavni izvozni jašek Vine lociran v skrajnem zahodnem delu sloja, kljub temu pa še vedno v območju koristne premogove substance, so pohodne poti na delovišče in nazaj zelo dolge, saj znaša dohod v eno smer

okrog 1 uro. Pri tem je seveda tudi učinkoviti delovni čas sorazmerno kratek. Če prištejemo času dohoda in odhoda ljudi na delovišče oziroma iz delovišča še 1/2 ure časa za malico, potem vidimo, da je v najboljšem primeru učinkovitost časa na deloviščih le 5 ur in 30 minut.

Transport jeklenega podporja v odkopna polja, umik krivega podporja v delavnice na razna popravila, kakor tudi transport elektro-

strojne opreme v odkopna polja in nazaj v remontne delavnice, je zelo otežkočen in zamuden, ker so transportne poti dolge in lomljene, poleg tega pa še težko prehodne zaradi velikih hribinskih pritiskov. Iz vsega tega sledi, da v jami Kotredež ne dosegamo zadovoljivih proizvodnih rezultatov, kar bistveno vpliva na negativno poslovanje delovne enote rudnika Zagorje.

Poseben problem na rudniku Zagorje je pomanjkanje jamskih de-

lavcev tako, da je razmerje med zaposlenimi na produktivnih delovnih mestih na premogu (priprava v premogu in odkop) in med zaposlenimi na ostalih, tako imenovanih neproduktivnih, delovnih mestih (vzdrževanje jame, transport ipd.) popolnoma porušeno, saj znaša v jami Kisovec 1:1,55 v korist neproduktivnih delovnih mest, v jami Kotredež pa celo 1:1,92 v korist neproduktivnih delovnih mest. K temu nesorazmerju med neproduktivnimi in produktivnimi delavniki je pripomogel tudi sorazmerno visok stalež bolanih, ki znaša za prvo polletje na obratu Kotredež 14,1 %, na obratu Kisovec pa 10,4 %. V zvezi s tem smo imeli z obratnimi zdravniki že večkrat medsebojne razgovore, vendar se stanje ni izboljšalo.

Iz poslovnega poročila za prvih šest mesecev letošnjega leta je razvidno, da so poslovni stroški delovne enote rudnika Zagorje precej višji kot je njena realizacija. To je izrazito predvsem na obratu Kotredež.

O nedoseganju načrtovane proizvodnje in težkem finančnem položaju rudnika Zagorje, so večkrat razpravljali tudi samoupravni organi delovne enote. V razpravah

smo skušali najti izhod iz teh težav.

Za izboljšanje proizvodnje premoga in zmanjšanje stroškov na rudniku Zagorje, je v jami Kotredež v teku izdelava medsebojne zveze na 2. etaži 6. obzora med poljema 66-2 in 67-2. Z dograditvijo te zveze bo ves material, ki je potreben v odkopnih poljih, preusmerjen po južnem krilu 6. obzora v prekop P-66-0 in po nadkopu N-66 na 2. etažo ter po njej v odkopna polja. Ker bo istočasno urejena na dvotiru v polju H na 6. obzoru tudi delavnica za ravnanje in popravilo jeklenega podporja, pričakujemo sprostitev določenega števila ljudi za odkope, ki so sedaj na transportu raznega materiala. Ko bo ta medsebojna zveza med poljema končana, bo uveden tudi prevoz moštva z lokomotivo po 6. bzoru do sipalnika v prekopu severnega krila P-60. S tem se bodo bistveno skrajšale dohodne poti na delovišča. Ker bo s tem fizični napor za prihod ljudi na delovišče manjši in efektivni delovni čas večji, pričakujemo, da se bodo tudi delovni učinki v jami povečali.

Na rudniku Zagorje ugotavljamo, da pri tej odkopni metodi s povečano višino etaže, nadkopne-

ga dela tehnično ne obvladamo, ker smo pri razstreljevanju omejeni na določeno količino razstreliva v eni vrtni. Poleg tega smemo razstreljevati izključno z metankamnihtitom (MKI). To razstrelivo je prešibko, da bi razrušilo premog v nadkopnem delu. Zaradi tega nam krovina, oziroma staro delo predčasno vdira v odkope, kar je posledica velikih odkopnih izgub premogove substance in sorazmerno majhne količine premoga pridobljenega na m² odkopane površine.

V izdelavi je elaborat za etapno polnjenje strelnih vrtn v nadkopnem delu. Takoj po njegovi odobritvi bomo pričeli s praktičnimi poskusi. Pri tem pričakujemo, da se bodo odkopne stonitve povečale na račun zmanjšanja odkopnih izgub.

Pri vsem tem ne smemo zamenjati iskanja poti iz proizvodnih in finančnih težav v modernizacijo opreme za priprave in odkope. Tudi v tej smeri je že pripravljena potrebna dokumentacija, iz katere je razvidno, da je tudi na rudniku Zagorje možno rentabilno poslovati.

Rado Ozbič, dipl. inž. rud.

Vodni vdor na rudniku Trbovlje

Na rudniku Trbovlje je dne 28. junija 1972 voda vdrla na čelo v. 252 v Polaj polju. To je bil prvi vodni vdor pri odkopavanju talninskih premogov s širokočelno odkopno metodo, kjer iz rušne cone dobivamo premog.

Vodne vdore na širokih čelih smo pred nekaj leti že imeli pri odkopavanju premogovega sloja (komercialni premog) v Terezija II. in Plesko polju. Tu so se pri odkopavanju s širokočelno odkopno metodo z rušenjem ali celo splavnim in pneumatskim zasipom, pojavljali na sorazmerno istih območjih stalni vodni vdori. Kljub začasnemu zaprtju Plesko in Terezija II. polja, smo z drenažnimi deli dosegli, da se voda v velikih količinah iz teh območij stalno in konstantno odteka.

Na rudniku Trbovlje v zadnjem času eksploatiramo le talninski premog za potrebe termoelektrarne (kotlovni premog). To je črna talnina, pomešana s plastmi premoga, ki skupno dosegt od 2200 pa tudi preko 3000 Kal/kg. Te plasti kotlovnega premoga se nahajajo med že, v večini primerov, odkopanimi slojem premoga (sedaj so to z zasipnim materialom napolnjene plasti) in med belo talnino ali dolomitom ter predstavljajo prehod premoga v talninske plasti. Smer teh talninskih plasti je, razumljivo, ista kot je bila smer pre-

mogovega sloja, generelno JZ — SV. Debelina črne talnine se spreminja, večinoma se prične debeliti od v. 305 navzdol, kalonična vrednost pa se z globino tudi slabša.

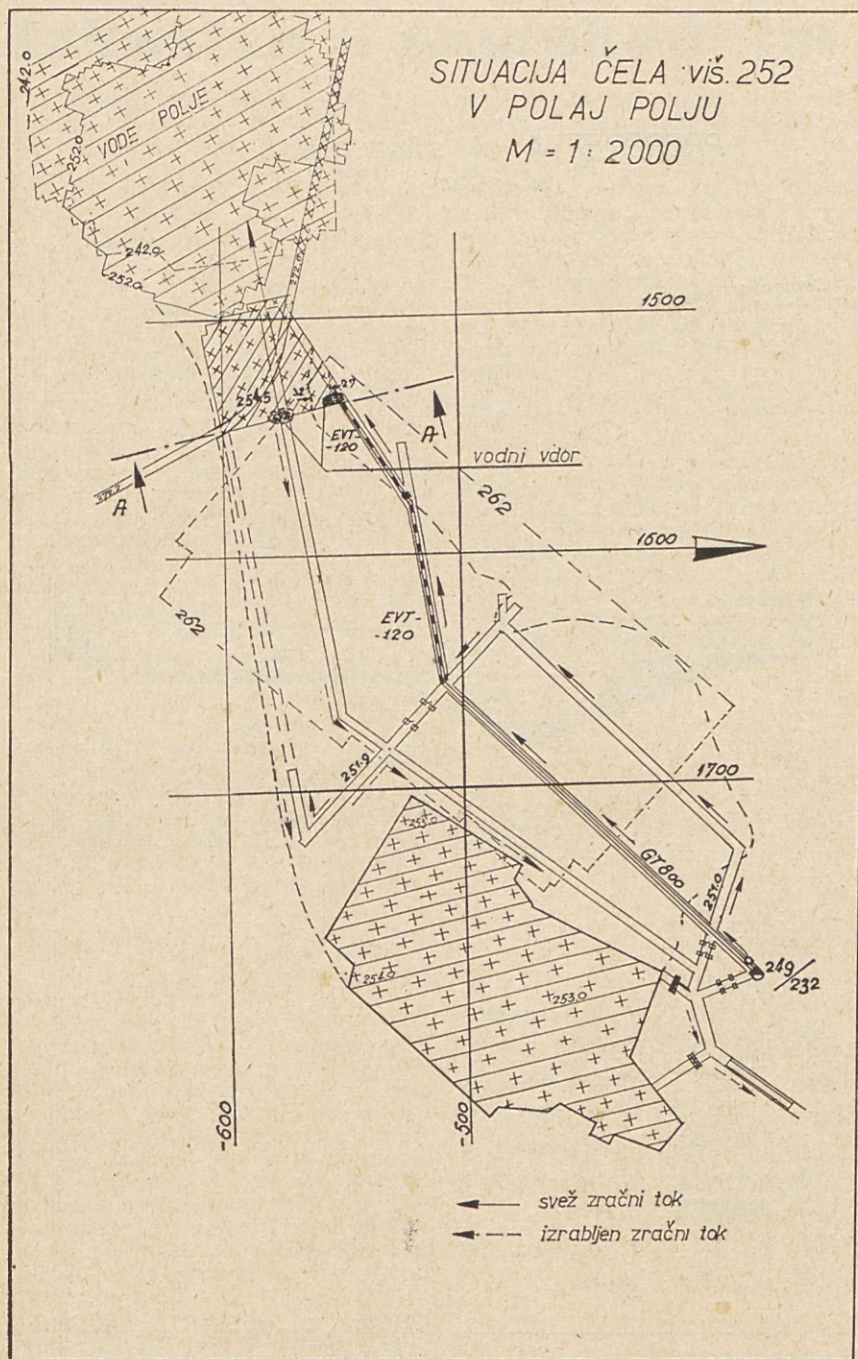
Kotlovni premog ne separiramo, ampak ga transportiramo direktno v drobilnico, zato dosledno pazimo, da ga po nepotrebnem ne zmo-

čimo. To pa pomeni, da vso vodo, ki bi lahko zmakala premog v jami, odvajamo iz eksploatacijskega območja.

Na površini skrbimo, da večina meteorne vode ob večjih nalivih in tudi voda iz stalnih izvirov, sproti odteka iz eksploatacijskega območja. To dosežemo tako, da z

Jože Valentinčič je sodeloval pri montaži panelnih blokov v jami rudnika Trbovlje.
Foto inž. Tone Bregant

Situacija čela V. 252 v Polaj polju

buldožerjem delamo ureze za odtok vode po padnicah, zapolnjujemo od mudarjenja nastale udrtnine in razpoke z jalovinskim materialom iz jame (zato premeščamo lokacijo stalnega jalovišča) in po posebnih nameščenih koritih ali ceveh premostimo stalne odtoke vode preko območij, kjer v globini odkopavamo premog. S takimi ukrepi in zato, ker so na sami površini ali v krovinskem delu nad premogom vodonepropustne plasti (morska glina ali plasti površinskega jalovinskega odlagaliska — kipe)

dosegamo, da večina površinske vode ne prodre v globino. Ker pa ležijo plasti črne talnine pod slojem premoga, ki je že bil odkopan imamo večkrat nad ploščo, ki jo odkopavamo, opuščene in zapolnjene porušene ali celo prazne jamske proge, jaške, vpadnike in odkope. Preko teh priteče voda v proge in na čela, v katerih obratujemo. Seveda se je ta voda večinoma pojavljala kot manjši izliv, ko smo novo etažo odpirali in smo stara dela presekali ali pa se je pojavila iz rušne cone ali kot talna

voda na čelu in progah. Tako pojavljajočo vodo smo brez večjih težav zajezili v manjše bazene in s pomočjo črpalk odčrpavali iz etaž na savsko obzorje v odtočne kanale.

Trenutno odkopavamo kotlovni premog v Zgornjem VII. polju in Polaj polju. Etaža v. 252 v Polaj polju je pod že odkopanima čeloma na v. 274 in v. 262, le v skrajnem zahodnem delu smerne dolžine pa sega v ostanke stebra Vode polja. V tem predelu je znašala višina eksploativirane plošče do 28 m, čelo pa je bilo sorazmerno kratko, ker poteka skoraj po dnu kadunje. Na tem območju je namreč prečna talna guba sive talnine in rumenega peščenjaka, dvignila dno kadunje črne talnine in naredila naravno mejo med kadunjami črne talnine med poljem Vode — zahodni del in Polaj — vzhodni del.

Celo v. 252 smo odkopali v smerni dolžini 50 m, ko je na dolo-
poldanski tretjini, nekaj čez 11.
uro prišlo 28. junija 1972 do vdo-
ra vode. Celo je bilo v tem času
dolgo 48 m in je bilo v steburu že
pod odkopanim celom na v. 262
tako da je znašala skupna višina
odkopavane plošče v steburu 8 m,
medtem, ko je znašala višina od-
kopavane plošče v slepem krilu čel-
a, kjer je segalo še v ostanke steb-
bra Vode progla, 28 m. Podporje je
bilo kombinirano. Osnovno podpo-
rje so tvorili leseni stropniki,
vrhachi in razpore ter železne stojke
STT, dodatno podporje pa 1,4 m
stropnice in železne stojke STT.
Celo je bilo odprto po vsej dolži-
ni z dvema oknom (2x1,3 m), v
slepem krilu pa so izdelovali pod-
kopni del, pri čemer so bili strop-
niki že nameščeni, razen prvega
pri lesni progi, kjer je bilo pri-
pravljenih devet min za odstrelit-
ev.

Meja med rušno cono in odprtim delom čela je bila polno zapažena, rušna cona polna.

Voda se je pričela pojavljati sorazmerno počasi, v slepem krilu, kjer je bila nameščena posebna sesajoča ventilacija, se je pojavil v večji količini in koncentraciji metan in CO₂. To je povzročilo avtomatični izklop vseh elektro instalacij in naprav na etaži v. 252. Istočasno se je povečal pritisk na čelu in pojavila se je voda iz rušne cone med prvim in drugim stropnikom v slepem krilu. V tem času so se vsi ljudje, ki so bili zaposleni na čelu, umaknili iz čela v prečno progo, ki je bila 150 m daleč. Ker so bili vsi mejni stropniki med rušno cono in odprtim delom čela dobro zapaženi in ruš na cona zapolnjena, voda ni našla direktnega odtoka, na podporje, ki se je končno v okolici lesne proge, v dolžini cca 10 m nagnilo naprej in se naslonilo na stropnike ob odkopni fronti. Voda je dobila tudi svoj glavni odtok med vložki rumenega peščenjaka iz rušne co-

ne v podaljšku glavne proge, manjši odtok pa iz območja zruška pri lesni progi. Odtok vode je narastel do $2\text{ m}^3/\text{min}$, voda pa je odtekala po glavni izvozni progi, ki je nagrnjena 10% do sipalnika in po sipalniku za jalovino na savsko obzorje. Voda, ki je odtekala, je bila sorazmerno čista in ni nanašala večjih količin mulja ali drugega materiala. Takšna količina vode je odtekala dva dni ali količinsko izraženo — odtoklo je preko 5000 m^3 vode, nato pa se je odtok umiril in voda je odtekala le iz tal rušne cone v okolici lesne proge.

Celo smo sorazmerno hitro usposobili za nadaljnje obratovanje: opravili smo sanacijo zruška najprej v stebri, s čimer smo uredili tudi normalno zračenje, nato pa še po lesni progi in slepem krilu, kjer nas je nekoliko zadrževalo uničevanje — 9 min., ki so bile v zrušku pod prvim stropnikom. Vodo smo zajezili v manjši bazen in jo s črpalko odvajamo iz etaže, slepo krilo smo skrajšali, pridobivanje premoga iz rušne cone v slepem krilu, pa omejili.

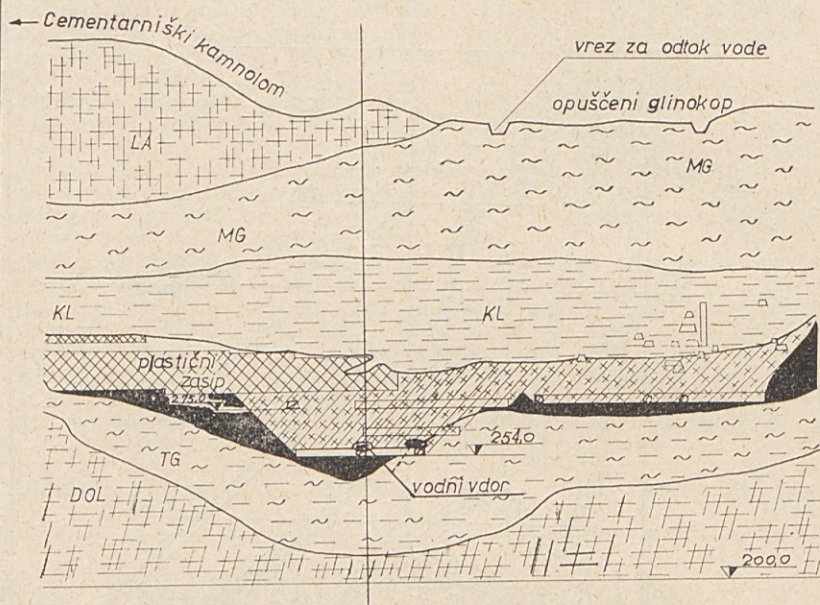
Ko smo s čelom toliko napredovali, da smo tudi v slepem krilu prišli v območja pod že odkopanim čelom na v. 262 in je znašala tako po vsej dolžini čela odkopavana plošča le 8 — 9 m, smo pričeli s popolnoma normalnim obratovanjem.

Izdelujemo tudi tretjo progo, ki bo po prebitju razdelila čelo na dva stebra, z dvema samostojnima transportnima sistemoma, kar bo omogočilo boljšo organizacijo del in doseganje dobrih odkopnih storitev.

Zakaj je prišlo do vdora vode, je popolnoma točno in z neko neovrgljivo gotovostjo težko odgovoriti. Vsekakor moramo upoštevati, da smo odkopavali ostanke premoga v stebri, kjer je bila nenormalna visoka višina odkopavane plošče 28 m. Ker je bilo čelo v tem območju sorazmerno ozko, pridobivanje premoga v stebri omejeno zaradi vložkov peščenjaka, v slepem krilu čela pa so iz rušne cone premog dobro pridobivali, je obstajala velika možnost, da se je v krovnem delu med ali pod plastičnimi sloji, ustvarjala obokana praznina. To praznino so napolnili voda in pa plini (metan, CO_2) iz starih in opuščenih jamskih objektov. Takšen opuščen stari objekt je bila na primer tudi obzidana in neporušena proga v dolžini približno 100 m, na v. 274 v stebri Vode polja, ki smo jo imeli v neposredno odkopavani plošči — nadkrovnem delu. Praznina se je s smernim napredovanjem čela večala, dokler ni velik pritisk višjih plasti porušil strop te praznine in so se začele višje krovne plasti normalno nalegati in izpodrivati pline in vodo iz te praznine v nižje narušene predele in končno v odprto čelo. Da je takšno naleganje viš-

PREREREZ A - A skozi čelo

M = 1:2000

Legenda

LA		Litvanski apnenec
MG		Morska glina
KL		Krovni lapor
		Plastični zasip
		Z rušenjem pridobljen premog
		Premog
TG		Talna glina z vložki peščenjaka
Dol		Dolomit

Prerez A-A skozi čelo

jih plasti potekalo, je bilo čutiti z velikim pritiskom ne le na čelu, temveč je popuščalo TH podporje v dolžini 150 m, od čela do prečne proge, kar se je odražalo z močnim občasnim pokom. Velika količina vode (preko 5000 m^3) pa kaže tudi na to, da ni voda pritekla le iz starih prog ali drugih opuščenih jamskih objektov, ampak se je verjetno pretrgala tudi več metrov debela nepropustna plast morske gline in prepustila vodo iz širšega

območja litvanskega apnenca v notranjost.

S prehodom čela na v. 252 v Polaj polju pod že odkopno čelo na v. 262 in 274, z razširitvijo čela na večjo odkopno dolžino in prehodom na odkopavano ploščo 8 — 9 m, pa so dani vsi pogoji za normalno obratovanje čela, brez možnosti za nenadni izliv večje količine vode na samo čelo.

Ivan Berger, dipl. inž. rud.

Izkustva s samohodnim podporjem

V SSSR, kjer znaša letna proizvodnja premoga cca 800 milijonov ton, pridobijo okrog 79 milijonov ton tega iz slojev z debelino nad 3,5 m do 10 m, pri naklonu do 35°.

Debele položne plasti odkopavajo etažno z zaruševanjem krovine, pri čemer ob odkopnih izgubah do 26% nastajajo tudi problemi zaradi pogostih jamskih ognjev. Na nižjih etažah so težji pogoji dela. S samohodnim podporjem in pridobivalno-nakladalno mehanizacijo odkopavajo 48% premoga iz slojev, debeline nad 3,5 m. Pri pridobivanju premoga s samohodnim podporjem, uporabljajo razne tipe kompleksne mehanizacije. Dnevna proizvodnja iz poedinega čela je 2,5x in storilnost 4,9x večja kot pri odkopavanju na širokih čelih z rastreljevanjem, kakor tudi podpiranju s posameznimi stojkami. Obstaja tendenca razvoja tehnologije odkopavanja debelih položnih slojev s povečanjem višine etaže ob uporabi samohodnega podporja in pridobivalno nakladalnih strojev, ob vzporednem nameščanju medetažnih ločilnih mrež.

V inštitutu »Skočinskog« predvidevajo, da bodo v bodoče odkopavali v položnih slojih, debeline do 7,5 m, naenkrat na celotni debelini s povečano višino etaže, medtem ko pri večjih debelinah predvidevajo delitev na več etaž.

Odkopavanje položnih slojev debeline do 7,5 m (risba 1,2)

S poskusi je ugotovljeno, da za sloje debeline do 7,5 m ustreza najbolj samohodno podporje tipa KM-81-V. Značilnost tega samohodnega podporja je namestitev batov za premik stojk pod stropom ter rahljanje oziroma rušenje premoga, ki se nahaja v nadkopnem delu, s samim premikanjem zadnjega dela samohodnega podporja in spuščanjem premoga iz nadkopnega dela na dodatni transporter, vgrajen ob opažnem ščitu.

Doziranje premoga iz nadkopnega dela pri samohodnem podpor-

ju tipa KM-81-V poteka s pomočjo posebnih hidravličnih pogonjalnih zapirav, ki so na koncih nazobčani tako, da z njimi tudi drobijo večje kose premoga, ki bi sicer prečili doziranje premoga na transporter. Dodatno je pri daljših čelih za boljše nakladanje premoga iz nadkopnega dela vgrajen še ob zadnjem transporterju poseben nakladalni skobljč. Ob čelni steni je nameščen pridobivalno nakladalni stroj.

Zaščito zadnjega transporterja pred jalovino po končanem nakladanju premoga na določenem odseku, opravijo s privzdigovanjem ščita. V drugi polovici leta 1972 bodo v Karaganskem bazenu preizkusili komplekse tipa KM-81-V, predvidene za odkopavanje v kompliciranih montangeoloških prilikah, kot so hitre spremembe debeline sloja, naravi, spremembe širine sloja, majhne smerne dolžine

odkopavanja do 200 m, odkopavanje zaostalih stebrov, kakor tudi odkopavanje v bližini starih rušnih področij.

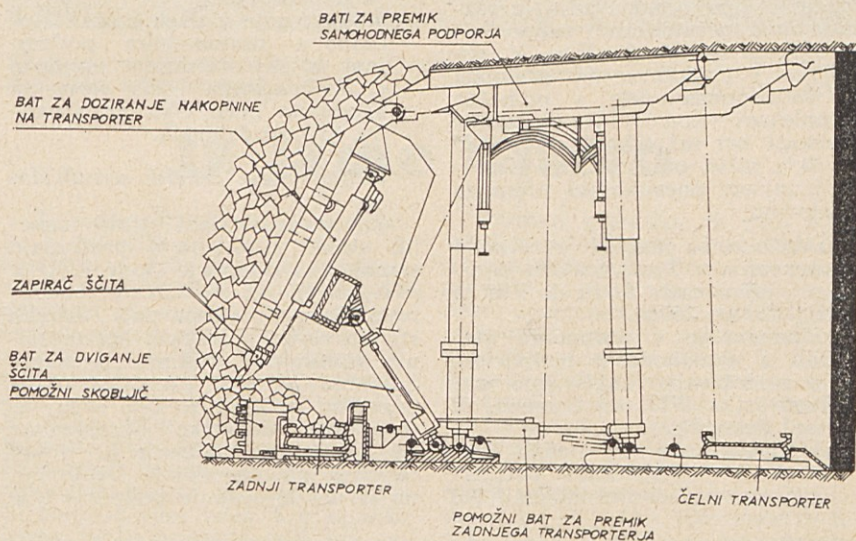
Ob uporabi navedenega samohodnega podporja, predvidevajo na čelih dolžine do 150 m, pri višini etaže 7,5 m, s pridobivanjem premoga iz nadkopnega dela ob premikanju samohodnega podporja, proizvodnjo 1190 ton na izmeno, pri odkopni storitvi 92 ton (delavnik.) Predvidevajo dnevni napredek na čelih do 3,9 m.

Odkopavanje položnih slojev, debeline nad 7,5 m (risba 3)

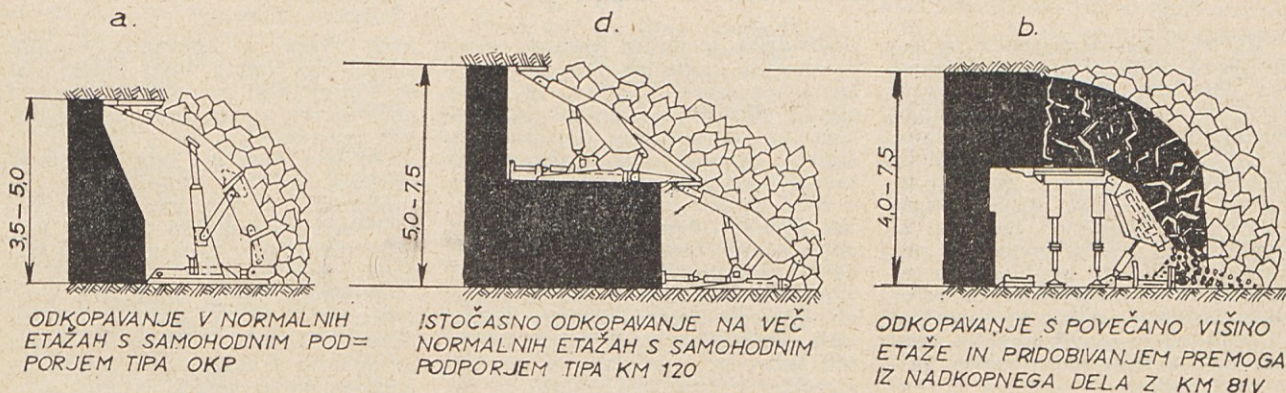
Za odkopavanje slojev, debeline nad 7,5 m, prihajajo v poštev:

- odkopavanje z normalno višino etaže ter temu naslednjo etažo po stisnjenju porušene krovine na zgornji etaži,
- istočasno odkopavanje v več e-

SAMOHODNO PODPORJE TIPA KM 81 V

RISBA 1.

RISBA 2.

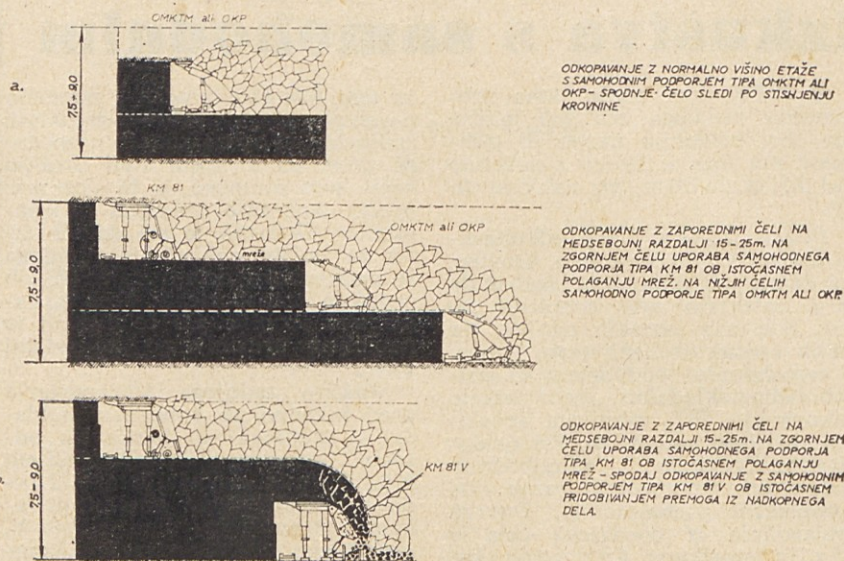
tažah pred stisnjenjem porušene krovine,
c) istočasno odkopavanje na dveh etažah s pridobivanjem medetažne plasti pod gibljivo mrežo. Po proučitvi vseh treh variant so ugotovili:

Stiskanje porušenih krovinskih plasti se prične na razdalji 120 do 130 m za čelom, za povečanje stisljivosti je treba krovne plasti navlažiti, odkopavanje v horizontalnih etažah neposredno pod porušeno krovino poteka brez težav na medsebojni razdalji čel od 800 do 1000 m oziroma časovno tako, da spodnje čelo posira isto mesto po 11 do 13 mesecih.

Pri poizkusih odkopavanja slojev, debeline do 10 m v Tomutinskem bazenu Kuzbasu, s kompleksnim podporjem tipov AMS, KTU, OKP in KM 81, se je izkazalo, da je najboljša kombinacija odkopavanja s samohodnim podporjem tipa KM 81 na zgornji etaži, kjer montirajo po tleh ločilno mrežo in odkopavanje nižjih delov sloja v normalnih etažah pod to mrežo ob uporabi samohodnega podporja tipa OKP oziroma OMTK. Pri navedenem načinu odkopavanja je razdalja med posameznimi zaporednimi odkopi od 15 do 25 m. V primerjavi s pridobivanjem premoga iz nadkopnega dela s pomočjo kompleksov tipa KTU, so izgube premoga pri tej tehnologiji za 25 do 30 % nižje, ob istočasno bistveno manjšem onesnaženju premoga z jalovino.

Tabelarični pregled rezultatov odkopavanja v Tomusinskem bazenu pri višini etaže 8,5 m do 9 m in dolžini čel po 160 m.

- odkopavanje v normalnih etažah s samohodnim podporjem in pridobivalno nakladalno mehanizacijo, 1970 ton (izmeno, 62 ton) delavnik;
- odkopavanje v več etažah istočasno s samohodnim podporjem na medsebojni razdalji čel

RISBA 3.

25 m in pridobivalno nakladalno mehanizacijo, 1930 ton (izmeno, 56 ton) delavnik;

- odkopavanje v dveh etažah istočasno s samohodnim podporjem in pridobivanjem premoga iz medetažnega dela sloja na spodnjem čelu, 1760 ton (izmeno, 69 ton) delavnik.

Odkopavanje debelih strmih slojev

Za odkopavanjem strmih debelih slojev z rušenjem preikušajo samohodno podporje tipov KTU 2, AGS, KKK in KGCP. V bodoče predvidevajo odkopavanje debelih strmih slojev v visokih horizontalnih etažah pod ločilnimi mrežami. Z laboratorijskimi preizkusi in pri praktični uporabi so bile sedaj ugotovljene dejanske obremenitve na samohodno podporje pri odkopavanju strmih slojev. Ugotovljeno je, da je sedanje podporje tipa

KTU 2 M, treba dopolniti, da bi ustrezalo odkopavanju v strmih slojih. Na podlagi dosedanjih poizkusov predvidevajo tudi konstruiranje novega tipa samohodnega podporja za te namene.

Iz člankov, priobčenih v reviji »Ugol« v juniju 1972 je razvidno, da v SSSR kljub navideznemu presežku delovne sile, posvečajo veliko pozornost razvoju mehaniziranih odkopnih metod. Čeprav so odkopne prilike v Tomusinskem bazenu, od koder so podatki o rezultatih poskusnega odkopavanja izredno ugodne, lahko določene izkušnje in izsledke pri odkopavanju debelih slojev, prenesemo tudi na naše prilike.

Metod Malovrh, dipl. inž. rud.

Opomba pisca: prispevek je pripravljen po članku Izkušnje s samohodnim podporjem pri odkopavanju debelih slojev v SSSR (revija Ugol — VI/72).

Preprečevanje jamskih ognjev s peno

Močna konkurenca nafte in zemeljskega plina je koncem preteklega desetletja prisilila premogovništvo, do razvoja najsodobnejših in cenenih oblik eksploatacije premoga, vzporedno s tem pa so pridobile izkušnje vodile k razvoju uspešnih ukrepov za preprečevanje nevarnih in škodljivih posledic, ki so nastale z novimi metodami odkopavanja. Tu gre predvsem za uspešnost in cenenost pri preprečevanju jamskih ognjev, ki nastajajo v jamah pri že znanih pogojih, med katerimi je najpomembnejša prisotnost kisika.

V premogovnikih Porurja in Posarja, kjer se, če je to le mogoče, odkopavajo s širokimi čeli v polje

(feldwärts), je dobra tesnitev tekoče zagatne stene ob obeh komunikacijah s širokim čelom, ki predstavlja obenem tudi zračni jez, prvi pogoj za preprečitev oksidacije v starem delu. Rudarske oblasti so zaradi pomembnosti izdelave s tem v zvezi stroge predpise, ki so terjali izdelavo 6 m širokega jeza ob obeh čelnih progah proti staremu delu. Jez je iz grobozrnate jalovine, v polovici širine (3 m) pa iz peska ali drugega drobnozrnatega materiala. Ta predpis se je zaradi izrednih težav pri izdelavi in visokih stroškov v letu 1964 ublažil in tako so skrajšali širino jeza, ki mora biti sphan iz peska od 3 na 1 m širine. Kljub temu, da so ta u-

krep izvajali z uspehom, so bili stroški še vedno tako visoki, da so stalno težili za tem, da bi našli način, kako z manjšimi stroški doseči isti namen.

Že leta 1954 je bila sprožena možnost uporabe pene, ki bi je proizvajali na licu mesta in takoj vpihovali kot polnilni oziroma tesnilni material v prostor, ki ga hočemo zapolniti.

Postopek, ki je dobil ime »isochaum« je pripravila firma Schaum-Chemie, Bauer iz Essna in obstoja v tem, da v posebnem aparatu, ki se sestoji iz dveh kotlov (vsak do 100 l prostornine), proizvedemo iz posebnega penečega sredstva (v tekočem stanju) z do-

datkom zraka, zelo viskozno peno, kateri v posebni komori z dodatkom katalizatorja prirešamo umetno smolo. Ta prekrije staniče pene in se prične takoj, ko s pomočjo komprimiranega zraka iztisnemo iz aparata, strjevati tako, da po dveh, treh minutah ni več tekoča in se po 24 urah že popolnoma strdi.

Prvi poskusi se niso obnesli, ker se je v rudarski praksi, kljub drugačnim navodilom za uporabo, smatralo za dovolj uspešno, če bodo jez, zgrajen iz kamena oziroma lesa, oblepili le na zunanji strani s peno. Uspeh ni bil dosežen, ker je penasti oblepek razpokal in pričel razpadati. Vsi izgledi, da bi bilo možno s peno nadomestiti pesek, so bili pa dobri, ker bi v tem primeru bila pena v zidu vsestransko vpeta. To so potrdili tudi vsi nadaljnji poskusi. S peno so se zmanjšali stroški za 25 %, povečala pa se je tudi tesnost jezu in sicer je bil izmerjen koeficient propustnosti pri pesku $K = 23$, pri peni pa 16. Danes se pena uporablja za zatesnjevanje zračnih jezov v vseh nemških rudnikih, kjer je gradnja jezov predpisana. Uporablja pa se s pridom tudi pri zapiranju prog s požarnimi zidovi, pri zatesnjevanju dela ali vsega profila proge zavoljo preprečevanja kratkih stikov zračnega toka.

Zelo enostaven in hiter način uporabe pene, pri katerem se dosežejo izredni učinki, saj je za 1 m³ polnitve s peno potrebno le 24 minut, je vzbudil pozornost tudi pri nas. Čeprav pri nas ne uporabljamo iste ali podobne odkopne metode, pri kateri je uporaba pene specifična, imamo vendar primere, ko smo za preprečevanje zračnih tokov-stranskih (kratkih stikov) in zapiranju odkopnih polj, porabili kar precej sredstev in dragocenega časa. V takih primerih smo se tudi mi odločili uporabljati peno po postopku »Isoschaum« in smo v ta namen v začetku tega leta tudi nabavili aparaturo.

Prvi poizkus smo izvedli v jami Kotredež pri zapiranju polja 47 na 4. obzoru v mesecu marcu. S peno naj bi zatesnili zadetko in boke proge, v kateri je bila zadetka, da bi tako preprečili prepihanje. Na nesrečo smo pa mi napravili isto napako kot Nemci pri prvih poizkusih (Glückauf 1967, zvezek 22). Pena, ki jo naneseemo na steno kot plast, hitro razpoka in se lušči, zato naš prvi poizkus ni dosegel svojega namena. S peno bomo dosegli zrakotesnost le tedaj, če jo bomo vbrizgali v praznine nekega telesa, s katerim zapiramo jamski prostor, pri čemer mora imeti ogródje (grobo kamenje, navzkriž zložene lesene klade) dovolj veliko trdnost, da prevzame hribinske pritiske. Pena, vklesčena med robove praznin, bi pa ostala homotena in se ji bo s povečanim pritiskom (strinjena do 30 %) pro-

pustnost zraka še zmanjšala.

Pomanjkljivosti in slabe strani tega postopka pri nas so v tem, da umetna smola s katalizatorjem ni obstojna in se lahko skladišči (na hladnem, toda ne pod 0° C) le do 70 dni. Če pa upoštevamo, da

smolne raztopine lahko nabavimo le v ZRN, kar predstavlja precej dolg postopek, bomo peno lahko uporabili le v primerih, katere bo mogoče predvideti vsaj 60 dni prej.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Skupina sodelavcev obrata za specialna rudarska dela na gradbišču Guspisbach-Andermatt v Švici.
Foto Ivo Zupan

Iz jame Ojstro

V 16 številki biltena, je pod točko 3, poročila o 1. seji odbora za varstvo pri delu in socialno-zdravstveno varstvo ZPT, objavljena ugotovitev glavnega varnostnega inženirja, da po zadnjem vdoru vode v jamo Ojstro dne 13. oziroma 16. julija 1972, trenutno pri sanacijskih delih in odkopavanju na III/10, kakor tudi pri odkopavanju južnega čela Zapadnega polja na III/8 etaži, ne obstoja nevarnost za zaposlene, katero bi lahko povzročil ponovni vdor vode. Ker se taka izjava lahko pojmuje tudi kot samovoljna in tendenziozna je potrebno, da raznim komentarjem in ugibanjem dodam ustrezna pojasnila.

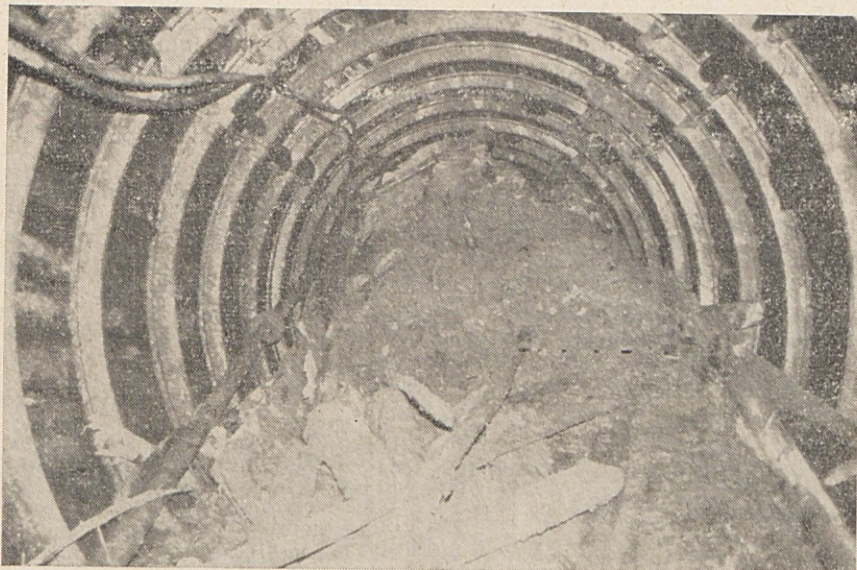
Prvo, kar moramo poudariti takoj v začetku, je dejstvo, da varnosti v neki jami nismo nikdar ocenjevali po slučaju, temveč je ta bila vselej določena z ukrepi, če so bili ti realni, osnovani na nedvomljivih vzrokih in doseženo, če so se ti ukrepi tudi vestno izvajali.

V nedeljo, 16. julija 1972, se je po predhodnem manjšem vdoru vode, ki je na severnem čelu III/8 etaže, dne 13. julija 1972, potisnil v čelo in priključke obeh prog le manjšo količino blata, primeril ponoven vdor mulja in vode, ki po svojem obsegu ni zaostajal za onim katastrofalnim, z dne 8. aprila 1971.

Priznati moramo, da smo pred vidnimi posledicami in upostojenimi jamskimi prostori, predvsem pa pred ostanki transportnih naprav, zgnetenim med železno podpodporje, osupnili pri pogledu in predstavi mogočne sile, ki je lahko spravila v gibanje te velike mase in povzročila tako razdejanje. Po takih občutkih in predstavah se je popolnoma razumljivo, pričel vznjati sum v splošno varnost nadaljnega odkopavanja v jami Ojstro, saj je bil ta zadnji vdor vode in še nekateri pred njim, dovolj dokazljiv, da vodnih vdorov z dosedanjimi ukrepi ne moremo preprečiti.

Ponovno poudarjamo, da ni namen iz kakršnihkoli vzrokov zmanjšati sum v varnost odkopavanja. Kot smo v začetku trdili, je varnost določena z osnovanjem in izvajanjem pravih ukrepov. Obseg te naloge je tako širok, da postavlja pred odgovornost tako tehniški kader, kot tudi vse zaposlene na odkopih in da je zavest do varnega dela vsaj tako velika, da ne moremo dopustiti nikakršnih dvomov pri odločevanju o nadaljnjem delu.

Kakor doslej, smo sedaj pri odrejanju varnostnih ukrepov uporabljali podatke od vsakokratnih analiz vzorcev naplavljenega materiala, iz katerih se je skušalo določiti poreklo materiala in odstotek dispergirane gline, kakor tudi raz-

Ojstro III/8, lesna proga po vdoru vode in mulja dne 16. julija 1972, v popoldanskem času.
Foto inž. Tone Bregant

merje vode in materiala, pri čemer smo približno odredili viskoznost. Z analizo lokacij vodnih vdorov in rudarskih geoloških razmer, kakor tudi okolja, v katerem so se pojavili vdori vode, smo logično sklepali, da vdor vode povzročajo posebna stanja v starem delu, ki v času od porušitve do akumulirane žitke plavne mase v jamski prostor. Tako smo ugotovili, da so se vdori vode pojavljali pretežno ob krovnicah, ob prelomnicah, na kontaktih med mehkejšim (talninskim) in tršim (krovninskim) premogom ter ob konturi opuščanih stebrov v gornjih odkopnih etažah. Na vseh takih mestih so bili ustvarjeni idealni pogoji, da se je v procesu pridobivanja iz nadkopnega dela ob steni tršega premoga ali krovnine, izoblikovala praznina, ki je služila kot vdorna pot vodi. Če se je taka praznina približala akumulaciji vode v starem delu. Vsi varnostni ukrepi, katere smo na podlagi teh ugotovitev sprejeli, so v glavnem usmerjeni v preprečevanje stvarjanja nevarnih praznin. Za doseganje tega namena, smo uvedli predvsem naslednja dva ukrepa:

- nadkopni del se mora pred rušenjem ustrezno razstreliti,
- iz nadkopnega dela se sme pridobiti, enakomerno po vsej dolžini čela, le za vsak odsek posebej, predpisana količina premoaga.

In kakšen je bil učinek te zaščite? Moramo priznati, da je bil dosežen le delno, ker tudi ukrepa v celoti nismo izvedli. Tehnologija visokega razstreljevanja v nadkopnem delu še ni dovolj proučena, da bi razstreljevanje dalo željen učinek.

Če smo ga pa dosegli, se ta odraža v povečanju časa, ko nastopijo znaki vdora do samega vdora vode. Prav ta čas pa je odločujoč faktor za varen in pravočasen umik zaposlenih. Po katastrofi 8. aprila 1971, smo imeli v Zapadnem polju 11 večjih in manjših vodnih vdorov. Pri vseh so se ljudje pravočasno umaknili.

Vdor vode v Zapadnem polju je 16. julija 1972 naplavlil v jamske prostore okoli 2000 m³ materiala. V zvezi z izdajo navodil za sanacijo

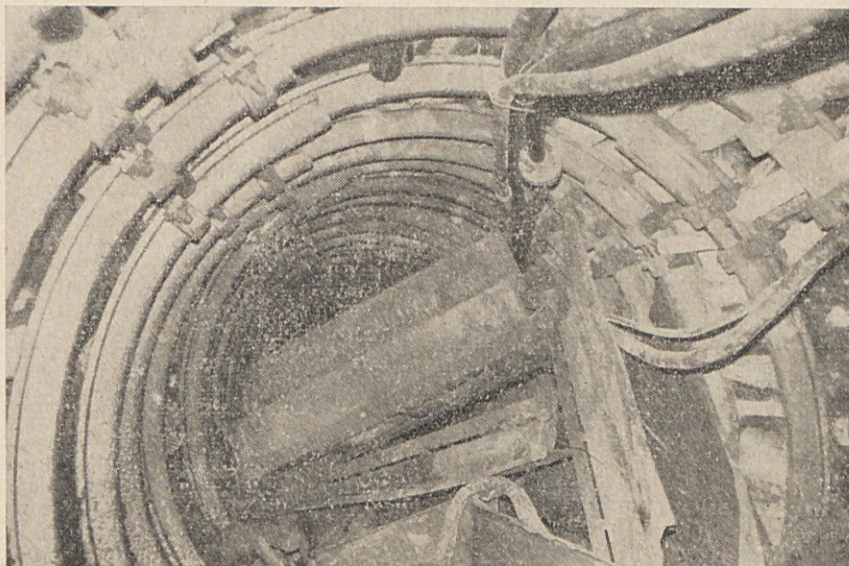
jo in nadaljnje odkopavanje, je tehniško vodstvo rudnika in uprave proučilo jamsko situacijo ter v zapisniku, z dne 23. 7. 1972 izrazilo mišljenje, da se sanacija in odkopavanje v jami Ojstro nadaljuje po načinu, obsegu in izvajanju varstvenih ukrepov in sicer:

- na širokem čelu (sever-jug) na III/10 etaži bodo odkopavali v okviru mej, ki bodo določene na podlagi kontur jalovih vložkov in puščenih stebrov na gornji etaži,
- po očiščenju III/8 etaže se naj na čelu pridobiva iz nadkopnega dela le v severni polovici stebra in to le 50 % premoške mase,
- stremlji naj se za tem, da se pri razstreljevanju nadkopnega dela doseže učinek, ki je predviden v projektu. V ta namen naj se pri vrtnanju in odstreljevanju angažira stalen strokovni kader,
- na odkopnih etažah III/8 in III/10 je uvesti alarmni sistem obveščanja o odmiku zaposlenih v primeru vdora vode.

Rudarska inšpekcija je te ukrepe v posebni odločbi točneje določila in naročila, da jih je treba izvajati.

Na podlagi teh podatkov in sklepov tehniškega vodstva, služba varstva pri delu ni imela razloga, da odbor za varstvo pri delu in socialno-zdravstveno varstvo drugače informira, kot je to storila na seji dne 20. 7. 1972.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Glavna proga v jami Ojstro III/8, po vdoru vode in mulja.
Foto inž. Tone Bregant

Težave pri nabavljanju raznih vrst reprodukcijskega materiala

Večina proizvodnih podjetij ima težave pri nabavi reprodukcijskega materiala in surovin, med njimi tudi naše podjetje. Glede na to, da je stanje na trgu reprodukcijskega materiala zelo kritično, se tej problematiki posveča v dnevnem časopisu premalo pozornosti, tako da tisti, ki nima neposrednega stika z nabavo materiala, niti ne ve, s kakšnimi težavami se srečujemo pri preskrbovanju podjetja z materialom.

Najbolj kritična je preskrba s proizvodi železarn. Trgovska podjetja, razen pločevine, ne nudijo ničesar. Zgodi se, da podjetje Metalka Ljubljana, kot največji grossist v SR Sloveniji, nima na zalogi niti ene dimenzije ploščatega, okroglega ali profilnega železa oziroma jekla. Železarne so se namreč preusmerile na proizvodnjo kvalitetnih jekel in to zavoljo boljšega finančnega učinka pri prodaji. Skoraj v celoti pa so opustile proizvodnjo železa v običajni kvaliteti, ki v glavnem predstavlja vse naše potrebe.

Zato moramo v večini primerov kupovati po višjih cenah jekla, ker ne dobimo navadnega železa. Te cene pa so za 50 — 100 % višje od cen za navadno železo. Tudi jekel, ki po svoji tehnični strukturi ne ustrezajo naši potrebi, ni dovoljna tržišču. Da zagotovimo potrebno ploščato železo, smo prisiljeni nabavljati pločevino ustrezne debeline v navadni kvaliteti, ki jo potem razrežemo v trakove.

Železa, kiga primanjkuje, podjetja ne morejo kriti z uvozom. Zapa

vsak uvoz je treba predhodno izposlovati posebno dovoljenje, ki ga je težko dobiti, ker morajo dati za uvoz svoj pristanek domače železarne. Te pa po navadi na našo zahtevo odklanjajo svoj pristanek za uvoz z motivacijo, da uvoz ni potreben in da bodo same izdobile potrebno železo, kar se seveda največkrat ne uresniči.

Kontingent za uvoz se krči vsako leto, po drugi strani pa se povečuje izvoz zaradi boljših pogojev, t. j. cen, ki jih dosežejo železarne v inozemstvu. Zlasti je postal izvoz zanimiv po zadnji devalvaciji dinarja.

Precej težav je tudi z nabavo izdelkov kovinsko-predelovalne in elektro industrije. Omenil bi samo tračnike, ki jih tudi po pol leta ali več ni na tržišču. Nobena železarne zaradi omenjenih razlogov noče izdelovati navadnega kvadratnega železa, ki je potreben za kovanje tračnikov. Železo, ki smo ga imeli na zalogi smo poslali v Višoko pri Sarajevu, da so nam tam izdelali tračnike. Bilo je že tako daleč, da smo iskali ponudbe za uvoz tračnikov iz Avstrije in ZR Nemčije, vendar cene niso bile sprejemljive. Neko zagrebško podjetje je potem tračnike uvozilo iz vzhoda po ugodni ceni tako, da smo se oskrbeli s tračniki za daljšo dobo.

Sedanja administrativna zamrzitev cen ima za posledico, da nekatera podjetja opuščajo proizvodnjo določenih artiklov, pri katerih imajo izgubo. Po drugi strani tudi ni dovolj reprodukcijskega

materiala oziroma surovin. Proizvajalci surovin dosežejo z izvozom višje cene. Težnji k izvozu precej pripomore tudi nelikvidnost domačih podjetij.

Pomanjkanju materiala je precej kriva tudi velika investicijska poraba. Vsi dosedanja predpisi, da bi se ta omejila, so bili, kot kaže, zaman.

Poglavje zase so tudi dobavni roki. Rekli bi lahko, da je že ustaljeno »pravilo«, da se dogovorjeni roki s strani dobaviteljev ne izpolnjujejo in je pogodbe glede dobavnih rokov smatrati le za kos papirja. Na razne rezervne dele za stroje je treba, navzlic urgencam, čakati tudi po leto dni.

Velike težave imamo tudi pri preskrbi z jamskim lesom, kljub temu, da se je poraba le-tega z uvajanjem železnega oporja precej znižala. Jamski les pravzaprav obstaja le še na papirju tako, da smo prisiljeni kupovati druge sortimente po višjih cenah. O tej problematiki je bil že objavljen članek v 2. letošnji številki našega glasila. Težave v preskrbi z jamskim lesom se bodo še povečale z zgraditvijo novih tovarn za predelavo lesa.

Zadovoljiva je le preskrba z razstrelivi ter gorivi in mazivi, kjer nimamo nekih posebnih težav.

Kdaj se bo preskrba izboljšala, je ob sedanjih prilikah težko napovedati. Uskladiti cene s svetovnimi in uravnovesiti ponudbo s povpraševanjem, bo težak in dolgotrajen proces.

Janez Kovač

NOVA IMENOVANJA

Osrednji delavski svet našega podjetja je na svojem 4. zasedanju v tej mandatni dobi, dne 26. julija 1972, razpravljal in sklepal o zasedbi delovnih mest tehniškega direktorja ZPT, direktorja rudnika Trbovlje in tehniškega direktorja obrata za specialna rudarska dela pri ZPT. Na podlagi poročila razpisnih komisij, je osrednji delavski svet ugotovil, da se je prijavil na razpisano delovno mesto tehniškega direktorja ZPT en kandidat, za delovno mesto direktorja rudnika Trbovlje se ni prijavil nihče, za delovno mesto tehniškega direktorja obrata za specialna rudarska dela pa se je prijavil prav tako en kandidat.

Na temelju obrazloženih predlogov je osrednji delavski svet vnovič imenoval Adolfa Jermola, dipl. inž. rud., za tehniškega direktorja ZPT za naslednjo mandatno dobo, ki bo trajala do 30. 6. 1976. Za tehniškega direktorja obrata za speci-

alna rudarska dela ZPT je bil imenovan Drago Borišek, dipl. inž. rud., dosednji vodja operative pri OSRD, medtem ko je za vršilca dolžnosti direktorja rudnika Trbovlje imenoval Cveta Majdiča, dipl. inž. rud., za čas od 1. avgusta t. l. do njegove razporeditve na novo delovno mesto. Po njegovi razporeditvi na novo delovno mesto pa do konca leta 1972, je imenoval za vršilca dolžnosti direktorja rudnika Trbovlje Matijo Ušeničnika, dipl. inž. rud., glavnega inženirja rudnika Trbovlje.

Tovariš Adolf Jermol, dipl. inž. rud., vnovič imenovani tehniški direktor ZPT, se je rodil 18. 2. 1919 v Ljubljani; na rudarski fakulteti tehniške visoke šole v Ljubljani je diplomiral 6. maja 1950. V času študija je bil na praksi na nekaterih rudnikih, deloma pa na inštitutu za rudarska merjenja v Ljubljani. Delovno razmerje je sklenil 1. 7. 1950 pri takratnem rudniku Trbov-

Adolf Jermol, dipl. inž. rud., je bil s strani osrednjega delavskega sveta ZPT, vnovič imenovan za tehniškega direktorja ZPT za naslednjo štiriletno mandatno dobo.

lje. Sprva je bil asistent na zahodnem obratu tega rudnika. Od junija 1951 do julija 1954 je bil obratovodja dnevnega in zasipnega kopa Dobrna-Neža, od julija 1954 je bil asistent I na obratu Trbovlje in Hrastnik in nato pomočnik obratovodje na obratu Hrastnik do 25. 1. 1957. Tega dne pa je bil imenovan za obratovodjo obrata Hrastnik. 15. 1. 1959 je bil imenovan za upravnika obrata Hrastnik. To delo je opravljal do 1. 1. 1968, ko je bil imenovan za direktorja rudnika Hrastnik. Na tem delovnem mestu je bil do 1. 7. 1968, ko je bil imenovan za tehniškega direktorja ZPT. V času svoje zaposlitve na različnih mestih je sodeloval in še sodeluje v raznih družbeno-političnih organizacijah ter samoupravnih organizacijah.

Zaradi sodelovanja z OF je bil aretiran v letu 1941. Prav tako pa je bil ponovno aretiran še v letu 1944. V času študija na univerzi je imel razne funkcije v študentski organizaciji. Bil je predsednik SKMM, referent za ekskurzije in prakse pri grupnem vodstvu LMS, končno pa je bil podpredsednik grupnega vodstva LSM rudarskega oddelka na univerzi. Bil je tudi član defašizacijske komisije na rudarskem oddelku univerze. Sedaj je član komiteja občinske konfe-

rence ZKS Trbovlje, član republiškega odbora za varstvo okolja itd.

Tovariš Drago Borišek, dipl. inž. rud., se je rodil 15. 9. 1921 v Zagorju ob Savi. Kmalu po zadnji vojni je končal rudarsko srednjo šolo, dne 13. maja 1958 pa je diplomiral na fakulteti za rudarstvo, metalurgijo in kmetijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, za rudarskega inženirja. Strokovni izpit je opravil leta 1965. Kot rudarski inženir je bil na rudniku Zagorje zaposlen 10 let, od tega 7 let obratovodja investicij, upravnika obrata Kisovec in direktor rudarskega šolskega centra v Zagorju. Dne 5. novembra 1968 na vse doslej je bil zaposlen na delovnem mestu vodje operative obrata za specialna rudarska dela. Med NOB je bil zaradi sodelovanja z OF zaprt pet mesecev, nato pa dvajset mesecev interniran v Nemčiji. Dve mandatni dobi je bil tudi odbornik občinske skupščine Zagorje ter predsednik zbora proizvajalcev. Eno mandatno dobo je bil odbornik okrajnega ljudskega odbora. Aktivno sodeluje v družbeno-političnih organizacijah in samoupravnih organizacijah.

Vsem tovarišem, ki so bili imenovani s strani osrednjega delavskega sveta na opisana delovna me-

sta želimo, da bi dosegli v svoji naslednji mandatni dobi pa tudi v bodoče nasploh, čimvečje uspehe tako pri tehničnem napredovanju podjetja, kakor tudi pri racionalnem poslovanju, dobri organizaciji dela in dobrem vodenju — skratka, da bi imeli v vseh pogledih srečno roko!

Drago Borišek, dipl. inž. rud., novooimenovani tehniški direktor obrata za specialna rudarska dela

Energetika v družbenem načrtu Jugoslavije

Zvezna skupščina je na seji zbora narodov dne 28. junija in isti dan tudi na seji gospodarskega zbora, razglasila družbeni načrt Jugoslavije za dobo od leta 1971-1975. Ta družbeni načrt je objavljen v zveznem uradnem listu št. 35/72.

Načrt vsebuje tudi podatke o tem, kakšen bo razvoj infrastrukture, predvsem elektrogospodarstva ter glavnih prometnih poti.

Zaradi aktualnosti ponatiskujemo ta del družbenega načrta za sedanje petletno obdobje tako, da bodo lahko člani naše delovne skupnosti seznanjeni z zveznimi predvidevanji glede razvoja energetskih virov oziroma glavnih oblik energije.

1. Skladno s splošno razvojno politiko bosta proizvodnja in poraba energije v naslednjem obdobju opredeljeni predvsem s potrebo gospodarstva in široke potrošnje po zagotovitvi smotnih in kakovostnih virov energije, nadalje z usmerjanjem k preudarnejšemu in smotrnejšemu izkoriščanju domačih energetskih virov in vključeva-

nju novih virov primarne energije v energetski sistem, kot tudi k izboljšanju strukture porabljene energije. Organizacije združenega dela v energetiki bodo na tej podlagi usklajevale svojo razvojno politiko in odnose z odjemalci energije v gospodarstvu in na drugih področjih. Zainteresirane republike in avtonomni pokrajini bodo v družbenih načrtih in z dogovori o politiki in odnosih cen, o politiki razširjene reprodukcije, o politiki usmerjanja mednarodnih kreditov ter z drugimi ukrepi zagotavljale

možnosti za skladen in dinamičen razvoj energetike in za predvidene spremembe v strukturi razpoložljive energije.

Programi delovnih organizacij in razvojni načrti republik in avtonomnih pokrajin vsebujejo usmeritev k boljšemu izkoriščanju domačih energetskih virov in k izboljšanju strukture porabljene energije v smeri plemenitejših oblik, kar je bistven pogoj za porast in modernizacijo gospodarstva.

Proizvodnja glavnih oblik energije

	1970	Stopnje rasti 1975 od 1971 do 1975
Električna energija-mrd kWh	26	43,5 do 45 10,8 do 11,6
Premog-mil. t.	28,5	38 do 40 5,9 do 7,0
Nafta-mil. t.	2,9	4,5 9,6
Naftni derivati-mil. t.	7	12 do 13 11,9 do 13,2
Naravni plin-mrd Nm ³	1	2,5 do 3,0 25,0 do 30,0

2. Povečanje proizvodnje električne energije z 26 na 45 mrd kWh temelji na obstoječih proizvodnih zmogljivostih in tistih, ki jih bo mogoče zgraditi do konca leta 1975. Da bi bila dosežena ta raven proizvodnje, je treba program organizacij združenega dela v elektrogospodarstvu hitreje urediti. Glede na trajanje gradnje elektroenergetskih objektov ni

mogoče v letu 1975 pričakovati večje proizvodnje niti v primeru, če bi se graditev novih zmogljivosti začela takoj.

Za zagotovitev potreb po električni energiji so elektrogospodarske organizacije sprejele odločitve o izbiri in graditvi energetskih zmogljivosti približno za 11,2 mrd kWh. Odločiti je treba glede graditve zmogljivosti približno še za

11,7 mrd kWh od katerih bi bilo do konca leta 1975 zgrajenih 4,7 mrd kWh. Preostale zmogljivosti bi zagotovile kontinuiran razvoj po letu 1975 oziroma potrebe morebitnih velikih odjemalcev, ki bi prej začeli obratovati (aluminij, železne zlitine, železarne) in se z njihovo proizvodnjo v tem načrtu ne računa.

S takšnim obsegom graditve bi bile kritne potrebe v letu 1975 ter potrebe novih velikih odjemalcev. Vendar bi morali poleg tega čimprej začeti graditi tudi tiste elektrarne, ki bodo zagotovile kontinuirano naraščanje odjema tudi po letu 1975.

Pogoj za redno in zanesljivo oskrbovanje z električno energijo je tudi graditev magistralnega prenosnega omrežja visoke napetosti 400, 220 in 110 kW, kar je hkrati pogoj za povezovanje s sistemi sosednjih držav. Računamo, da bo zgrajenih 2.950 km glavnega prenosnega omrežja 400 kV in ustrežno omrežje 220 in 110 kV.

Glede na zamudo pri graditvi elektrarn in omrežja moramo računati, da bo prišlo v letu 1974 in pozneje do primanjkljaja električne energije zlasti v nekaterih republikah in avtonomnih pokrajinah oziroma regijah, kar bo pomenilo oviro za gospodarski raz-

voj v naslednjih letih.

Bistven pogoj za uresničevanje tega načrta je rešitev vprašanja financiranja elektrogospodarstva. Zainteresirane republike in avtonomni pokrajini bodo morale sprejeti odločitve o usmerjanju investicijskih sredstev h graditvi zmogljivosti za kritje potreb gospodarstva in prebivalstva po električni energiji ter za graditev prenosnega omrežja.

3. Večja proizvodnja premoga temelji na hitrejšem razvoju sodobnih visokoproduktivnih rudnikov, predvsem lignita — kjer se lahko izkoriščajo dnevni kopi in uporabljajo sodobne izkopne metode za termične elektrarne — in na nadaljnji modernizaciji rudnikov rjavega premoga. Pričakovati je treba, da bo prišlo tudi do zapiranja posameznih rudnikov, ker bo njihova ekonomičnost opredeljena s cenejšimi vrstami energije, ki bodo na razpolago. Zato so predvidene tudi ustrezne priprave in akcije za prekvalificiranje rudarjev in odpiranje novih delovnih mest.

4. Industrija nafte bo pospešila raziskovalna dela in zagotovila večjo proizvodnjo surove nafte in naravnega plina iz domačih virov.

Predvidena proizvodnja surove nafte v letu 1975 — 4,5 milijonov ton je znatno manjša od porabe naftnih derivatov, ki bo dosegla 13 milijonov ton, zato je treba približno 8,5 milijonov ton surove nafte za predelavo zagotoviti z uvozom in raziskovanji oziroma s proizvodnjo nafte v tujini, zlasti v državah v razvoju.

Večja usmeritev k naravnemu plinu iz domače proizvodnje in iz uvoza bo pozitivno spremenila energetske strukturo in pomagala k hitrejšemu razvoju in gospodarnosti proizvodnje vrste gospodarskih panog in grupacij.

Zaostajanje razvoja sistema za transport nafte, naravnega plina in derivatov bo odpravljeno s hitrejšo graditvijo naftovodov, omrežja plinovodov in rezervoarjev z ustreznim distribucijskim omrežjem.

Pri izbiri sistema za prevoz nafte, naravnega plina in derivatov bodo delovne organizacije gledale na ceno prevoza do glavnih potrošniških središč ter na zanesljivost oskrbovanja. Ti merili o skupni graditvi in financiranju zmogljivosti za prevoz nafte, naravnega plina in derivatov ter za povezovanje domačega sistema naftovodov in plinovodov s tujimi sistemi.

Dejavnost samoupravnih organov

V času od 1. junija pa do 15. avgusta 1972, so imeli osrednji organi upravljanja t. j. osrednji delavski svet in kolektivni izvršilni organi-odbori, več sej oziroma zasedanij, na katerih so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

1) Na 1. seji odobira za izumne in racionalizacije, dne 20. 6. 1972: — sklenil je, da je treba izdelati osnutek novega pravilnika o izumih in tehničnih izboljšavah, ker je sedanji pravilnik v marsičem zastarel, — na podlagi predhodnega poročila strokovnih sodelavcev, je osvojil 17 predlaganih izboljšav, ki so jih predlagali člani delovne skupnosti s posameznih delovnih enot; hkrati je ta odbor določil tudi višino nagrad za osvojene tehnične izboljšave, — osem predlogov za razne tehnične izboljšave bo odbor obravnaval na eni kasnejših sej.

2) Na 2. seji odbora za izume in racionalizacije, dne 24. 6. 1972: — ponovno je obravnaval in dokončno potrdil večino tehniških izboljšav, ki so jih predložili posamezni člani delovne skupnosti. Zaradi določenih dejavnosti v pravilniku o izumih in tehničnih izboljšavah, je odbor od-

ložil sprejetje raznih tehničnih izboljšav devetih predlagateljev in sicer do časa, ko bo sprejet nov pravilnik za izume in tehnične izboljšave. Priznanja in nagrade so bile podeljene s strani predsednika odbora na o-

srednji proslavi dneva rudarjev, dne 1. 7. 1972.

3) Na 2. seji odbora za ekonomsko tehnične zadeve, dne 24. 6. 1972:

— odobril je nabavo ene paradne

Moški pevski zbor Loški glas iz Zagorja ob Savi, je sodeloval v stekleni dvorani delavskega doma v Zagorju, na zaključni prireditvi RŠC ZPT — absolventov, ko je skočilo čez kožo 29 mladih rudarjev. Prireditve je bila kot smo že poročali 10. 6. 1972 v Zagorju. Foto Majda

Udeleženci poslovnega razgovora z upokojenci, pred počitniškim domom ZPT na Partizanskem vrhu. Na sliki so poleg upokojencev še nekateri sodelavci iz uprave podjetja, delovnih enot, samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij.
Foto Trbovlje

- uniforme za potrebe avtoparka,
- odobril je nabavo 350 izvodov knjige Rdeči revirji, II. del,
- odobril je podelitev priznanj reševalcem ZPT za 15-letno aktivno delo v jamskih reševalnih četah
- zdravstvenemu domu Zasavje je odobril 3.000,00 din, namensko za nabavo rentgenskega aparata Ortopantomografa, za diagnostične namene pri zdravljenju zob,
- odobril je udeležbo 45 rudniških gasilcev iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, na tradicionalnem gasilskem srečanju rudniških gasilskih društev v Kočevju 2. 7. 1972, poleg tega pa je odobril še udeležbo 12 gasilcem iz rudnika Hrastnik, na republiškem tekmovanju v Slovenski Bistrici,
- odobril je potovanje treh sodelavcev obrata za specialna rudarska dela na gradbišče Adermatt v Švici, zaradi izvajanja rudarskih del;
- nadalje je odobril službeno potovanje na gradbišče obrata za specialna rudarska dela v Andermatt-Švica, Borisu Dolancu, dipl. inž. rud., Ivanu Zupanu in Ludviku Zalokanju, vsi iz OSRD zaradi reševanja raznih tehniških, finančnih in administrativnih vprašanj,
- poleg tega je rešil ugodno tri razne prošnje, dve je zavrnil, eno pa je odložil za kasnejše reševanje,
- potrdil je poročilo o proizvodni problematiki vseh dejavnosti podjetja v prvih petih mesecih t. l.; sklenil je, da je treba posvetiti vso skrb oblaganju nekaterih delovnih mest, padcu posameznih vrst premoga ter čimvečjemu varčevanju z mate-

rialom. Pripravil je predlog, da podjetje v juliju zaradi težke situacije, v kateri se nahaja, ne bo obratovalo nobeno soboto. Predvidene obratvalne sobote bi nadomestili v jesenskih oziroma zimskih mesecih;

- potrdil je poročilo o finančnem obračunu za razdobje januar-maj ter poročilo o doseganju osebnih dohodkov v tem razdobju,
- sprejel je na znanje poročilo o opravljenem nadurnem, nedeljskem in pogodbenem delu v prvih petih mesecih t. l. Sklenil je, da je treba v celoti v juliju opustiti nedeljsko delo, razen

dežurnih in čuvajev,

- na znanje je sprejel in potrdil poročilo o opravljenih službenih potovanjih in potnih stroških v razdobju januar-maj t. l.,
- soglašal je s tem, da podjetje odproda garažo na Breznem. V ta namen je treba opraviti formalnosti v zvezi s prodajo.

4) Na 3. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 28. 6. 1972:

- potrdil je finančni obračun, t. j. doseganje in delitev dohodka v razdobju januar-maj 1972 za vse dejavnosti podjetja, hkrati je sklenil, da naj vodstvo podjetja s sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij, ki delujejo na področju ZPT in vsemi tremi občinskimi skupščinami na našem področju, nadaljuje z akcijo za nadaljnji razvoj in sanacijo podjetja, z najetjem sanacijskega posojila,
- v juliju in avgustu t. l. je poteklo 4-letno mandatno obdobje za delovno mesto tehniškega direktorja ZPT in direktorja rudnika Trbovlje. Na podlagi določil statuta podjetja ter zakonskih določil je imenoval osrednji delavski svet 6-člansko razpisno komisijo za razpis delovnega mesta tehniškega direktorja, poleg tega pa je imenoval še 3 člane v komisijo za razpis mesta direktorja rudnika Trbovlje in tehničnega direktorja obrata za specialna rudarska delatehniškega direktorja OSRD na drugo delovno mesto s tem, da la, zaradi odhoda dosedanjega po 3 člane imenujeta v to komisijo še delavska sveta rudnika Trbovlje in obrata za specialna rudarska dela;

Dne 14. junija 1972 je bilo v počitniškem domu ZPT na Partizanskem vrhu, povabljenih na razgovor 52 naših bivših sodelavcev in sodelavk, ki so šli v pokoj koncem prejšnjega in v prvih mesecih letošnjega leta.
Foto Trbovlje

- na znanje je sprejel poročilo glavnega varnostnega inženirja, o poteku in ugotovitvah prvega rednega letnega pregleda našega podjetja v letu 1972, ki ga je opravil republiški rudarski inšpektor v skladu z določili rudarskega zakona; poročilo je soglasno potrdil in sklenil, da je treba vse ugotovitve oziroma pomanjkljivosti odpraviti do odrednih rokov,
- zaradi zelo kritične situacije pri prodaji premoga, ki je nastala zaradi podaljšanega remonta v novi termoelektrarni Trbovlje II ter zaradi nepravočasne dograditve novih objektov v cementarni, je osrednji delavski svet sklenil, da podjetje ne bo obratovalo na nobeno soboto v juliju t. l. s tem, da se namesto predvidenih obratovalnih sobot obratuje eno soboto v septembru; hkrati je sklenil, da morajo vsi trije rudniki izvesti hitro akcijo za zvišanje odstotka debelih vrst premoga, ker je zanj večje povpraševanje na tingu;
- na predlog odbora za zaposlovanje in izobraževanje je imenoval komisijo za izdelavo osnutka enotnega pravilnika o izobraževanju. Ta pravilnik bo zajemal vse oblike izobraževanja in virov financiranja,
- odobril je, da podjetje prevzame soustanovitelske pravice do rudarskega inštituta Ljubljana in da plača v poslovni sklad tega inštituta prispevek v višini 50.000,00 din,
- po končanem zasedanju sta dve tričlanski delegaciji odnesli pred letošnjim dnevom rudarjev, spominske lovorjeve vence na skupinska grobova smrtno ponesrečenih rudarjev na pokopališču na Dolu pri Hrastniku in v Zagorju,
- predsednik osrednjega delavskega sveta Pikš Anton ter predsednik izvršnega odbora medobčinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Šipek Franc, sta izrekla najboljšo željo in čestitke ob letošnjem dnevu rudarjev.

5) Na 1. seji odbora za varstvo pri delu in socialno-zdravstveno varstvo, dne 20. 7. 1972:

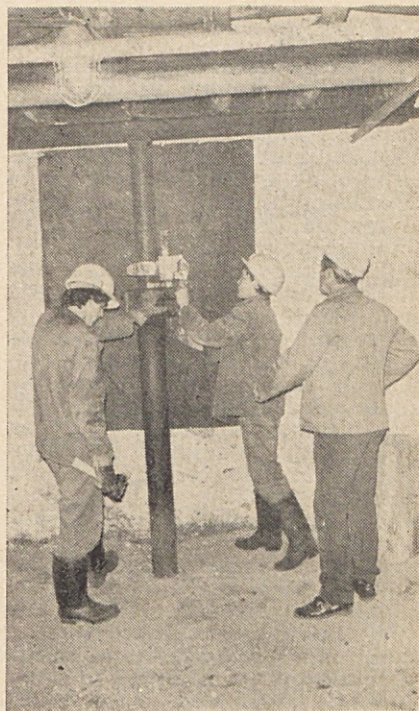
- odbor je sklenil, da se morajo takoj oblikovati komisije za pregled in zasedbo invalidskih delovnih mest, hkrati pa pristopiti k izdelavi pregleda zasedenih invalidskih delovnih mest,
- potrdil je poročilo o analizi nesreč pri delu za I. polletje 1972, ki ga je podal glavni varnostni inženir,
- pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na zasedanju osrednjega delavskega sveta o tem, da se članom delovne skupnosti za 100% zviša nadomestilo na osebni dohodek za

čas zadržanosti od dela, t. j. bolezni do 30 dni, kar naj bi veljalo od 1. 7. 1972 dalje; predlog temelji na sklepu skupščine zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana, ki je tak sklep že sprejela za bolezni nad 30 dni,

- pri reševanju prošelj je enorešil ugodno, o emi bo razpravljaj naknadno, eno pa je odklonil;
- pri obravnavanju žgočega vprašanja alkoholizma med člani naše delovne skupnosti je odbor sklenil, da je treba na področju rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, ustanoviti društva zdravljenih alkoholikov, nad katerimi naj bi prevzele patronat uprave posameznih rudnikov, preko svojih socialnih služb,
- obravnaval je še vprašanje priznanja profesionalnih bolezni zaradi okvar hrbtenice, k čemur so posebno izpostavljeni rudarji v jami. V teku je priprava dokumentacije skupno z rudnikom Velenje, da bi tovrstno bolezen priznali za profesionalno,
- na znanje je sprejel še informacijo glavnega varnostnega inženirja o situaciji v jami Ojstro po zadnjem vodnem vdoru, dne 13. oziroma 16. julija 1972,
- pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na zasedanju osrednjega delavskega sveta, za spremembo nekaterih določil pravilnika o razdeljevanju zaščitnih sredstev s tem, da se rok trajanja gumijastih škornjev za nekatere zunanje delavce zmanjša od dveh let na osemnajst mesecev.

6) Na 3. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 24. 7. 1972:

- službeno potovanje v inozemstvo je odobril Adolfu Jermolu, dipl. inž. rud., tehniškemu direktorju ZPT in Janku Laporniku, oec., direktorju komercialnega sektorja, za pot v Italijo, Alojzu Paučniku, dipl. inž. rud. in Mirku Mlakarju, dipl. inž. rud. je odobril udeležbo na mednarodnem rudarskem kongresu, ki bo od 4. do 9. septembra t. l. v Bukarešti, nadalje je odobril skupini osmih sodelavcev obrata za specialna rudarska dela potovanje v ZR nemčijo zaradi izvajanja pogodbenih del pri firmi Flörhlich & Klüpfel,
- ugodno je rešil šest prošelj, eno je zavrnil, štiri pa je odstopil v pristojno reševanje drugim organom v podjetju,
- odobril je odpis nekaterih dotrajanih osnovnih sredstev na elektrostrojno obrato, avtoparku in pri zasipnem kopu, hkrati je odobril izvedbo licitacije za prodajo treh odpisnih tovarnjakov,

Vajenci RŠC vadijo na zunanjem »jamskem« delovišču postavljati stojke. Foto inž. Tone Bregant

- na znanje je sprejel poročilo o poteku proizvodnje in proizvodni problematiki v osnovni dejavnosti in v drugih dejavnostih podjetja, s posebnim ozirom na kritično situacijo v proizvodnji in prodaji premoga,
- analitski oddelek je dobil posebno nalogo, da izdela analizo z nekaterimi pokazalci v zvezi s proizvodnjo premoga,
- tehniško vodstvo je dobilo nalogo, da takoj prouči problematiko jame Ojstro zaradi čimprejšnje sanacije severnega kri-la v tej jami,
- sprejel je priporočilo, da je treba osrednji delavski svet seznaniti s potekom spora med našim podjetjem in združenim železniškim transportnim podjetjem Ljubljana, ki nanaša na 20%-no zvišanje cen premoga z veljavnostjo od 1. 1. 1972 dalje; odbor je dal vodstvu podjetja vso podporo pri vztrajanju na dosedanjih naših zahtevah;
- potrdil je polletno bilanco podjetja za vse njegove dejavnosti ter doseganje in delitev dohodka v I. polletju 1972.

7) Na 4. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 26. 7. 1972:

- sklenil je, da bo podjetje obratovalo namesto proste obratovalne sobote dne 8. 7. 1972, na soboto dne 26. avgusta t. l., zaradi ugodnejših tržnih razmer;
- potrdil je polletno bilanco vsej dejavnosti podjetja ter doseg-

- nje in delitev dohodka za I. polletje 1972,
- tehniško vodstvo je dobilo nalogo, da pripravi analizo o do- slej izvedeni sanaciji na obra- tu Kotredež v Zagorju;
- vodstvo podjetja je dobilo na- logo, da izvede vse potrebno za izdelavo temeljitejšega koncepta razvoja ZPT, pri čemer naj bi se angažirale pri reševanju pro- blematike premogovništva tudi občinske skupščine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje,
- na predlog posebne razpisne ko- misije je imenoval Adolfa Jer- mola, dipl. inž. rud., dosedanje- ga tehniškega direktorja ZPT, za tehniškega direktorja ZPT za naslednjo štiriletno mandatno dobo, t. j. za čas od 1. 7. 1972 do 30. 6. 1976;
- na podlagi predloga razpisne ko- misije, ki so jo sestavljali člani, ki jih je imenoval osrednji de- lavski svet in člani, ki jih je imenoval delavski svet obrata za specialna rudarska dela, je za tehniškega direktorja OSRD za naslednjo štiriletno mandat- no dobo imenoval Draga Boriš- ka, dipl. inž. rud., dosedanega vodjo operative obrata za spe- cialna rudarska dela,
- na razpis za prosto delovno me- sto direktorja rudnika Trbovlje, se ni javil naben kandidat. Iz tega razloga je imenoval osred- nji delavski svet za vršilca dol- žnosti direktorja rudnika Trbo- vlje Cveta Majdiča, dipl. inž. rud., dosedanega direktorja rudnika Trbovlje in sicer za čas od 1. avgusta 1972 do njegove razporeditve na novo delovno mesto; po odhodu Cveta Majdi- ča, dipl. inž. rud., na novo de-

- lovno mesto, je osrednji delav- ski svet imenoval do konca leta 1972 za vršilca dolžnosti direk- torja rudnika Trbovlje, Matijo Ušeničnika, dipl. inž. rud., glav- nega inženirja rudnika Trbov- lje,
- v zvezi s stališčem združenega železniškega transportnega pod- jetja Ljubljana, da je priprav- ljeno plačevati dobavljen pre- mog le s 15 % -nim zvišanjem cen premoga od 1. 7. 1972 dalje, je osrednji delavski svet spre- jel sklep, da vztraja na že spre- jeti odločitvi o veljavljanju cen premoga za leto 1972, za doba- ve ZZTP Ljubljana. Svoj sklep opira na zahtevi za potrditev cen premoga spričo realnosti in utemeljenosti. Vsako popuščan- je pa bi poslabšalo že itak kri- tično situacijo pri ZPT,
- zaradi hudih poplav, ki so za- dele Pomurje, je na predlog Rdečega križa, SZDL in občin- skega sindikalnega sveta, odo- bril pomoč v višini 5.000,00 din, namensko za prizadete v ele- mentarni nesreči v Pomurju,
- namesto Milana Boleta, dipl. inž. rud., je bil izvoljen za čla- na odbora za varstvo pri delu in socialno-zdravstveno varstvo v mandatni dobi 1972/74, Emil Kohne, dipl. inž. rud., glavni varnostni inženir,
- z veljavnostjo od 1. julija t. l. dalje je odobril zvišanje pav- šalne nagrade od 30,00 na 50,00 din, za vsak dežurni dan, čla- nom jamskih reševalnih ekip in v tem smislu odobril popravek člena 7 pravilnika o dežurni službi članov jamskih reševal- nih čet pri ZPT,
- na predlog odbora za varstvo

pri delu in socialno-zdravstveno varstvo, je odobril 10 % -no po- večanje nadomestil osebnega do- hodka za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni do 30 dni; po- drobnejša navodila je izdal ka- drovski sektor, zvišanje pa je stopilo v veljavo s 1. julijem 1972,

- kadrovski sektor je dobil nalo- go, da preko kadrovskih oddel- kov v delovnih enotah ugotovi resničnost navedb o nekorek- tnem postopanju ambulant, ob sprejemanju članov delovne skupnosti, v stalež bolanih, ta- ko pa skupno s službo varstva pri delu, izpelje ustrezne ukre- pe;
- odobril je s takojšnjo veljav- nostjo popravek pravilnika o razdeljevanju osebnih varstven- nih sredstev s tem, da se je rok trajanja zaščitnih sredstev-gu- mijastih škornjev za posamezna zunanja delovna mesta, skrajšal od dveh let na osemnajst mese- cev.

8) Na 3. seji odbora za družbeni standard, dne 28. 7. 1972:

- na znanje je sprejel poročilo o poteku letovanja članov delovne skupnosti in njihovih družin- skih članov v počitniških domo- vih ZPT na Rabu, Crikvenici in na Partizanskem vrhu ter v Bo- hinju v gostišču Rožič,
- posebej je razpravljalo o nepra- vilnostih, ki so bile ugotovljene v počitniškem domu na Parti- zanskem vrhu. V ta namen je odbor imenoval 4-člansko komi- sijo, da ugotovi nepravilnosti in o tem poroča,
- na znanje je sprejel poročilo predstavnika sindikalne organi- zacije, z nekaterimi mnenji gle- de bodoče organizacije letova- nja v počitniških domovih ZPT,
- moškemu pevskemu zboru Zar- ja iz Trbovelj je odobril 5- dnevno letovanje na Rabu, po znižani ceni,
- pri reševanju vlog je dve rešil ugodno, eno pa je odklonil, za eno pa je dal priporočilo za u- godno rešitev,
- na znanje je sprejel informaci- jo o vsebini razpisa za prijavo interesentov za dodelitev novih stanovanj v novih stanovanj- skih blokih S-41 v Koloniji 1. maja in S-25a na Trgu revolu- cije,
- pri obravnavanju pripomb, ki so nanašale na prijavljene za leto- vanje v letošnjem letu, je odbor ugotovil, da bi morale biti sin- dikalne podružnice v delovnih enotah bolj pozorne pri izvaja- nju navodil o letovanju, ki jih je sprejel odbor za družbeni standard. Smatral je, če je prišlo do kakršnihkoli nepravilno- sti so za to odgovorne sindikal- ne podružnice same. Zmoglji- vosti počitniških domov ob mor-

Ob letošnjem dnevu rudarjev je bila 1. julija v poznem popoldanskem času, nogometna tekma med starimi veterani — nogometaši rudnika Trbovlje in strojne tovarne Trbovlje, na stadionu ŠD Rudar v Trbovljah. Zmagali so rudarji 2:0. »Rejeni« so v glavnem iz STT, »suhi« pa iz rudnika.

Foto Milan Cerinšek

ju zaenkrat ni mogoče povečati, ker ni na razpolago potrebnih finančnih sredstev.

9) Na 2. seji odbora za zaposlovanje in izobraževanje, dne 31. 7. 1972:

- po obravnavi obvestila republiškega sekretariata za delo SRS, glede bodočega izdajanja soglasja za nočno delo žensk in mladine na obeh separacijah, je odbor sklenil predlagati osrednjemu delavskemu svetu, da na enem naslednjem zasedanju obravnava aktualno problematiko nočnega dela žensk in mladine ter sprejme ustrezne sklepe;
- pri obravnavanju prošelj za sprejem na delo, novo razporeditev in prenehanje dela, je tri prošnje rešil ugodno, ostale pa je zavrnil. Prav tako se odbor ni mogel odločiti glede zasedbe razpisanega prostega delovnega mesta referenta splošnega oddelka na rudniku Hrastnik,
- na delovno mesto vodilnega inženirja na delovišču obrata za specialna rudarska dela v ZR Nemčiji, je razporedil Borisa Dolanca, dipl. inž. rud., dosedanjega tehniškega direktorja OS-RD,
- odobril je enemu sodelavcu sektorja za tehnično pripravo, spremembo delovnega mesta,

- na znanje je sprejel dve odpovedi delovnega razmerja in določil višino mesečnih obrokov, ki jih morata prizadeta vračati na račun šolnine,
- pri obravnavanju predloga sklada za štipendije skupščine občine Hrastnik, je odbor sprejel tri sklepe, ki se nanašajo na ureditev pogodbenih odnosov, izplačevanje štipendij in študijskih pomoči;
- na predlog občinske konference ZKS Trbovlje, je odobril Franju Glavici iz sektorja tehnične priprave, šolanje na enoletni politični šoli pri CK ZKS v Ljubljani s tem, da ostane v staležu zaposlenih in prejema osebne dohodke po delovnem mestu, ki ga trenutno zaseda,
- potrdil je poročilo komisije za izdelavo seznama upravičencev do spominskega darila (zapestne ure) in soglašal z opravljeno podelitvijo priznani za dolgoletno delo pri podjetju.

10) Na 4. seji odbora za družbeni standard, dne 2. 8. 1972:

- odbor je sprejel na znanje poročilo komisije, ki je pregledovala poslovanje v počitniškem domu ZPT na Partizanskem vrhu. Na temelju ugotovljenih nepravilnosti, prekine podjetje z upravnico tega doma pogodbe-

no oziroma delovno razmerje s takojšnjo veljavnostjo, pristojna služba objavi prosto delovno mesto za novega upravnika v tem domu,

- sprejel je opozorilo, da se morajo vse planinske postojanke, v katerih letujejo člani naše delovne skupnosti, strogo držati določenih dni, ki so dopustnikom odobreni za koriščenje regresa v času trajanja letnega dopusta,
- na znanje je sprejel pojasnilo namestnika glavnega direktorja, ki se je nanašalo na pritožbe nekaterih članov delovne skupnosti, glede letovanja v počitniškem domu ZPT na Rabu. Manjše zastoje povzroča naval dopustnikov, predvsem ob izmenah posameznih skupin, medtem ko zmogljivosti kuhinje to dopuščajo,
- na znanje je sprejel tolmačenje osnutka odlokov občinskih skupščin, o ustanovitvi solidarnega stanovanjskega sklada, o obveznem prispevku za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in o delni nadomestitvi stanarine in drugi družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu. Ti odloki bodo stopili v veljavo v začetku prihodnjega leta,
- pri reševanju prošelj, je eno rešil ugodno.

T. L.

Obveščenenost samoupravljalcev

Med delovne organizacije v Trbovljah, ki imajo svoje glasilo, sodi tudi naš delovni kolektiv. Sopa še številne delovne organizacije, ki nimajo svojih glasil, skratka informiranje delavcev v teh delovnih organizacijah je nepopolno ali pa ga sploh ni.

Kako pomembno in odločujoče je objektivno, popolno in pravočasno informiranje delavcev o vseh bistvenih dogajanjih v delovni organizaciji, se je že nešteto dokazalo. Kajti, lažje in objektivneje se lahko zaposleni odločajo o vsem ter objektivneje sodijo o dogajanjih v lastni delovni organizaciji, če so objektivno seznanjeni z vse-

mi sklepi, ki so privedli do takšnih ali drugačnih odločitev.

Toda tudi v maloštevilnih delovnih organizacijah, kjer izdajajo občasno svoja glasila, delavci niso seznanjeni s problemi, težavami, načrti in razvojem sosednjih delovnih organizacij, ali povedano z drugimi besedami — delavci iz ene delovne organizacije ne vedo kaj se dogaja v drugih delovnih organizacijah. Torej informiranje ni popolno, ni takšno kot bi moralo biti. Zato se je občinski sindikalni svet Trbovlje odločil imenovati komisijo za informiranje, ki bo pričela z delom jeseni t. l. Osnovna naloga komisije bo, da bo pred-

vsem dopolnila navedeno vrzel s popolnejšim informiranjem samoupravljalcev v občini. Z izdajanjem občasnih ali tudi stalnih informativnih glasil ter publikacij, bo komisija posredovala vsem delovnim kolektivom poročila, sestavke in notice o najvažnejših dogodkih, načrtih in željah ter perspektivnem razvoju trboveljskih delovnih organizacij. To bo tisti odločilni korak, ki bo dokončno privedel do popolnejšega informiranja zaposlenih o vseh pomembnejših gospodarskih in družbenih odločitvah ne le v okviru svoje delovne organizacije, temveč vseh trboveljskih delovnih organizacij. Janko Savšek

ZK in njena prizadevanja v ZP

Prepričan sem, da mnoge zaposlene v naši delovni skupnosti zanima, kaj delajo komunisti in kam so usmerjena njihova prizadevanja, kakšen je njihov program dela in kakšna je njihova akcijska sposobnost.

Naj navedem najprej nekaj organizacijskih podatkov. Organizacija ZK v ZP šteje trenutno 524 članov, ti so razdeljeni v tri osnov-

ne organizacije rudnikov: Hrastnik Trbovlje in Zagorje. Vsaka osnovna organizacija pa ima sekretarja, sekretariat in sekretarja oddelkov. Tako ima osnovna organizacija ZK rudnika Hrastnik tri oddelke, rudnika Trbovlje štiri oddelke in rudnika Zagorje tri oddelke. Vsaka osnovna organizacija ima svoj delovni program, ki je specifičen in prilagojen situaciji posameznih os-

novnih organizacij.

Poleg osnovnih organizacij ZK na rudnikih pa je izvoljen še poseben organ, ki koordinira delo, t. j. konferenca ZK ZPT, ki ima tudi svojega sekretarja in sekretariat. Iz te organizacijske sheme je torej razvidno, da so dane vse možnosti za idejno enotnost in za uspešno sodelovanje in delovanje ZK.

Ta povezava pa je povečana še na zunanje organe ZK, kot so revirski komite in občinski komiteji vseh treh občin. V vseh teh organih so komunisti naših osnovnih organizacij kar precej dobro zastopani, še številneje pa so zastopani v občinskih konferencah, ker so ti organi mnogo številnejši. Potrebe uspešnejšega dela pa narekujejo nekatere dopolnitve, to se pravi, da bo nujno organizirati še osnovno organizacijo v enoti obrata za specialna rudarska dela, ker ti komunisti niso kaj prida povezani s pričo specifičnosti njihove dejavnosti. Prav tako bo treba organizirati še aktiv mladih, kjer naj bi se mladi komunisti ločeno dogovarjali o svojih problemih.

Iz delovnih programov, ki so jih prejele osnovne organizacije ZK na rudnikih pa je razvidno, da so si zadale še naslednje naloge:

- organizirati je treba krepke in čvrste mladinske organizacije, katere bodo poleg skupnih problemov reševale še problematiko mladih v podjetju,
 - stalna naloga komunistov je sprejemanje novih članov v ZK, neaktivne, idejno mlačne pa izključevati iz organizacije,
 - posvečati pozornost izobraževanja komunistov, da se tako usposobijo za čim bolj sposobne družbeno politične delavce in samoupravljalce. Se pravi, da mora biti vpliv komunistov v družbeno političnem življenju temeljni kriterij njihove aktivnosti
 - organizacija ZK mora stremeti za tem, da bo pobudnik vseh razprav o problemih, ki lahko kalijo odnose v podjetju in povzročajo nerazpoloženja.
- Omenjene naloge komunistov se nanašajo na aktivnost organizacije,

njeno vlogo v podjetju in njeno akcijsko sposobnost.

Nadalje delovni programi predvidevajo in kažejo delovanje komunistov v samoupravlju in gošpodarjenju.

Navedel bi le nekaj aktualnejših nalog:

- komunisti so dolžni sistematično spremljati in odklanjati morebitne pojave samovolje in kršenja samoupravnih pravic. Vodstva osnovnih organizacij morajo sproti podrobno analizirati vzroke o kakršnihkoli zaostrenih situacijah, in spremljati samoupravne odnose v podjetju,
- komunisti so dolžni intenzivneje spodbujati h konkretni izdelavi razvojnih programov, saj so le-ti nujno potrebni za nemoten razvoj enot, kakor tudi podjetja,
- dolžnost vseh komunistov, vodstev enot, tehniškega kadra in vseh zaposlenih je, da se vključujejo v izvajanje stabilizacijskih ukrepov, ki jih je sprejel osrednji delavski svet,
- sekretariat konference ZK ZPT in konferenca, kakor tudi vsak

posamezen komunist, so dolžni dati iniciativo pri pripravi in uveljavljanju XXI. in XXII. amandmaja. V našem integriranem podjetju je to pomembno in zahtevno delo. Potrebno je ugotoviti, kako bomo intencije omenjenih amandmajev vključili v statut podjetja,

- komunisti so dolžni pomagati pri naporih podjetja, da se čim preje razčisti perspektiva nekaterih obratov, razvoja ZPT, pri odстранjanju problematike v zvezi z likvidnostjo in proizvodnjo.

Tu sem navedel le nekaj delcev vsega prizadevanja komunistov v ZP. Naloge so še obširnejše in večje, toda do sedaj se nismo komunisti, pa čeprav lahko trdimo, da smo napravili marsikak odločen korak naprej za boljši jutrišnji dan vseh zaposlenih v našem podjetju, hvalili in trkali na prsa, ker se vsi točno zavedamo, da moramo biti avantgardisti in idejno politična sila, ki podpira in zagovarja vse tisto, kar je naprednega in boljšega za delavski razred.

Tone Šum

Mladinski aktiv RŠC je delaven

Med najdelavnejše mladinske aktive, ne le v okviru naše delovne organizacije, temveč tudi v Zastavju, se nedvomno uvršča mladinski aktiv v RŠC ZPT. Po pestri in bogati dejavnosti prekaša vse aktive. Zanimivo je, da ta aktiv nima več sredstev za svojo dejavnost kot drugi aktiv, toda dokazali so, da se da tudi z minimalnimi finančnimi, če ne rečemo kar, s simboličnimi sredstvi, organizi-

rati in izvajati bogato in pestro dejavnost.

Ze pred leti so ustanovili športno društvo Bratstvo. Ime simbolizira sožitje mladih iz več republik. V okviru društva delujejo: nogometna, rokometna, odbojarska, košarkaška, namiznoteniška, šahovska in strelska sekcija. Člani tega društva so v glavnem bodoči mladi rudarji, ki bivajo v domu rudarskih vajencev v Kisovcu. V številnih tekmovanjih so dosegli lepe uspehe, kar dokazuje vrsta pokalov in diplom. Člani tega društva so s prostovoljnim delom ter materialno pomočjo šole in podjetja, uredili kompleks igrišč — za nogomet, rokomet, odbojko in košarko. Hvalevredno je tudi to, da se vsa njihova dejavnost in aktivnost odvija v prostem času, torej izvenšolsko.

Mladi v RŠC pa želijo letos v okviru mladinskega aktiva ustanoviti tudi taborniško in planinsko sekcijo. Z delovanjem teh sekcij bodo še obogatili svojo dejavnost ter okrepili sodelovanje z ostalimi mladinskimi aktivmi. Del sredstev za nakup potrebnih šotorov bodo zbrali sami s prostovoljno akcijo med mladimi in člani delovne enote RŠC, del sredstev bi prispeval mladinski aktiv RŠC, nekaj pa bi morala prispevati ZMS pri ZPT. Z nakupom šotorov bi mladi na RŠC lahko razvili številne oblike delovanja, izognili bi se vsakoletnim problemom taborjenja na Rabu, šotore pa bi posojali tudi drugim aktivom v okviru podjetja, skrat-

Josip Broz Tito

Beograd, 28 maja 1972

Dragi drugovi,

Srdačno zahvaljujem na toplim čestitkama i lijepim željama, koje ste mi uputili povodom mog osamdesetog rođendana.

Milo

ka, brez pomoči v tem primeru ne bo šlo. Res pa je, da so mladi v RSC s svojo dosedanjim bogato in

vsestransko dejavnostjo zaslužili pomoč pri načrtovanju in željeni ustanovitvi dveh novih sekcij. Zato

je tudi pričakovati, da bodo deležni potrebne pomoči.

Janko Savšek

Razvojna pot civilne zaščite

Civilna zaščita (CZ) je organizirana aktivnost civilnega prebivalstva pod vodstvom samoupravnih, državnih in družbenih organov z namenom, da zmanjša učinke sovražniških napadov iz zraka, v nekaterih primerih tudi z zemlje, elementarnih in drugih nezgod ter da zavaruje ali obnovi ključne naprave in službe, neobhodne za življenje ljudi in da ohrani njihove mirnodobske ali vojne dosežke.

Osnovne naloge CZ so preprečevanje presenečenj, nudenje pomoči in zaščite, zmanjšanje izgub, moralnih pretresov in materialne škode, odstranjevanje posledic ipd.

Vojaške enote često sodelujejo z enotami CZ, ponekod so njih sestavni del. V nekaterih državah je naloga CZ tudi, da olajša boj proti diverzantom, padalcem in drugim sovražniškim napadom v zadledje in to v tesni povezavi, bodisi z organi teritorialne obrambe, bodisi z vojno obrambo, pri čemer dobi CZ vojaški značaj.

CZ je dolžna že v mirnem času seznaniti prebivalstvo z nevarnostmi, ki mu grozijo v primeru vojne in jih na to pripraviti v moralnem in materialnem pogledu. Isto velja za primere elementarnih in drugih nevarnosti.

CZ je vznikla v I. svetovni vojni s prvim pojavom vojnega letalstva. Po prvih napadih iz zraka so v nekaterih državah v začetku organizirali opazovalno in obveščevalno službo, inženirsko-tehniško službo (gradnjo zaklonišč) ter ustanovili razne ekipe posameznih služb. Mesta, ki so bila oddaljena od fronte, niso imela zaradi omejenega akcijskega radiusa letal, potrebe po organizirani CZ. Nemško vojno ministrstvo je izdelalo že februarja leta 1914 prve smernice za organizacijo CZ.

Med I. in II. svetovno vojno so zaradi krepitve letalstva v mnogih državah ustanovili organizacijo CZ in sprejeli ukrepe za zaščito prebivalstva pred bojnimistrupi. V Nemčiji so leta 1927 ustanovili Zvezno protiletaske zaščite, v Angliji so leta 1924 formirali službo za zaščito pod vodstvom vladnega vojnega komiteja, leta 1934 pa v Italiji sprejeli zakon o ustanovitvi Nacionalne unije za zaščito iz zraka. Leta 1928 je bila na Poljskem ustanovljena Liga za obrambo države iz zraka, v Sovjetski Zvezi je bilo leta 1927 organizirano društvo Osoaviachim, katerega naloga je bila pripravljati ljudske množice za obrambo države. Podobne organizacije so bile ustanovljene tudi na Japonskem, v Avstriji, Belgiji, Če-

hoslovaški, Finski, Franciji itd.

Leta 1932 je v Jugoslaviji ministrstvo vojske in mornarice izdalo splošno navodilo za obrambo države v primeru napada iz zraka. Leta 1939 je bilo sprejeto navodilo o zaščiti pred zračnimi napadi, nakar je bilo izdanih več navodil (splošno navodilo, kemijska služba, tehnična služba in služba za opazovanje in alarmiranje, maskiranje ter zatemnjevanje). Vsaka banovina je imela svoj odbor za organizacijo civilne zaščite. Januarja 1940 leta je izšlo navodilo o organizaciji komande teritorialne zračne obrambe, ki je opravljala kontrolo zaščitnih ukrepov pred zračnimi napadi pri vseh državnih in posebnih ustanovah, podjetjih in drugod. Zračna obramba prebivalstva je spadala v pristojnost ministrstva za notranje zadeve in organov oblasti. Tako zasnovana organizacija civilne zaščite je bila do aprila 1941 le deloma uveljavljena. Izdajali so časopis »Zračna obramba«.

Med II. svetovno vojno je zaradi razvoja strateškega letalstva dobila civilna zaščita vse večji pomen, predvsem v Angliji, Nemčiji in na Japonskem, ki so bile izpostavljene največjim zračnim napadom. V Veliki Britaniji je bila velika skrb posvečena gradnji zaklonišč, ki so med napadi lahko sprejeli od 27.500.000 ograženih cca 17.500.000 oseb. Evakuacija prebivalstva je bila dobro organizirana. Prebivalstvu je bilo razdeljenih več kot 44.000.000 plinskih mask. V razne službe civilne zaščite je bilo leta 1941 vključenih okrog 1.250.000 oseb, od katerih je bilo 325.000 žensk.

V Nemčiji je celotno civilno zaščito vodil komandant letalstva v

sodelovanju z ministrstvom notranjih zadev in z nacionalsocialistično partijo, po mestih pa je CZ vodila policija. Samozaščita je predstavljala najširšo obliko zaščite prebivalstva. Industrijska CZ je zaradi dobre organizacije in usposobljenosti članov imela manj žrtev kot v samih mestih. Gosto naseljena mesta s pretežno lesenimi hišami so bila izpostavljena požarom. Najbolj so bila prizadeta srednja in manjša mesta, ker so bila sredstva CZ osredotočena predvsem na večja mesta. Zaradi zastarele opreme, nezadostnega števila hidrantov na ulicah in zaradi pomanjkljive vodovodne mreže je požar uničil okrog 2.500.000 hiš. Zaradi nezadostnega števila strokovnega kadra so bile težave tudi v zdravstveni službi, za gradnjo zaklonišč pa ni bil odobren kredit.

V Jugoslaviji je bila CZ zaradi nepripravljenosti državnega in vojnega aparata razbita že prvega dne. Prebivalstvo je bilo izpostavljeno bombindiranju, okupator je poskrbel le za zaščito svojih enot. Zaradi njene specifičnosti CZ ni mogla odigrati svoje vloge, kakor na primer v nekaterih drugih državah zaradi tega, ker je bilo v NOV precejšnje pomanjkanje materialnih sredstev ipd. Učinkovitejša zaščita je bila evakuacija prebivalstva. Nekatere evakuacije so dobile velik obseg (IV. sovražnikova ofenziva), predvsem zaradi zaščite prebivalstva pred zračnimi napadi, kakor tudi zaradi zaščite pred terorjem, ki ga je sovražnik izvajal nad prebivalstvom.

Takoj po osvoboditvi Beograda so bili dani boljši pogoji za učinkovitejšo organizacijo CZ.

Vili Kuhar

Sanje starega knapa

*Z Blažem sva god po knapovsko slavila.
Bilo je vsega — vina za štefan pre več.
Proti jutru, ko naju je moč zapustila,
na mizo sva kinknila v spanec mo reč.*

*Pripeljejo se kačasti, dolgi vlaki.
Premog, sam premog kot smola bl eščč.
Ni konca, kot ni bilo konca tlaki,
ko trgal sem zemlji, drag kamen, sopeč:*

*»O, daj, pomagaj hudič; čaraj ze leni škrat,
da za hip v svetlo sonce in planine se ozrem.
Trudne oči naj se spočijejo v ze lenilu trat,
vode; bistre, mrzle vode naj se zga ran nažrem....«*

*Vlaki zdaj vozijo delo mojih tride set let:
vagonov sto, tisoč; konca tem vla kom ni in ni.
Za vraga, še lesa porabil za gozdo v sem deset?
In to, v velikih sodih — moj pot in moja kri?*

Vinko Trinkaus

TITO, simbol našega časa

Na naš dan mladosti, 25. maja je slavil 80-letnico življenja tovariš Tito. Imamo ga radi, ker smo mladi in optimistično gledamo na pot, ki nam jo je pokazal. Ko vidimo njega, vidimo svojo bodočnost in svoje življenje.

Kaj se ne vžgejo dlani, ko pred sabo zagledamo njegov lik, ko vstane v ponosno držo? Kaj v jami ne pozabiš na vročino, bolečino v križu ter na prah in znoj, ki sili v oči in usta, ko ga vidiš s kakšnim zanosom trdi, da je mladi na zlata in poštena? In težko čakamo, da pride dan, ko mu z rudarskim pozdravom vzkliknemo: »SREČNO!« Napele se bodo mlade prsi, smeh bo zaigral na ustih in vsi, prav vsi, bomo vzklikali: »Mi smo Titovi, Tito je naš« Kdo nam bo oporekal?

Kje se bo našel kdo, ki nam ne bo potrdil: Lepo je v naši domovini biti mlad. Spoštujmo ga, ves svet ga spoštuje.

Spomnimo se leta 1948, ko je ponosno izjavil, da je Jugoslavija prelila preveč krvi, da bi nam kdo drug krojil usodo. »Sami bomo stradali in sami želi!«, to so bile njegove besede ob prvi petletki, ko se je začelo gospodarstvo hitreje razvijati.

Po domovini je zašumelo kot v panju, ko potrkaja nani, ko se je začela Jugoslavija dvigati iz ruševin. Revni stroji so brneli, krampi, lopate mišice so delale z vso močjo in znoj je tekel v potokih. Po vsej zemlji so pele delovne brigade. Nad ljudmi pa je bedela Titova podoba in ljudje so delali še

bolj vztrajno. In z njegovo pomočjo smo danes dosegli to, kar smo. Tito je simbol pravičnosti in enakopravnosti med narodi.

Vsi smo si podali roke, ker le enotni smo dosegli še več in Tito nam je to dokazal v drugi svetovni vojni in na začetku naše razvojne poti. To nam govori še danes, opozarja nas na nevarnosti šovinizma in nesloge, ki nam jo nekateri ustvarjajo. Mi mladi mu zaupamo. Naše očete je vodil v vojni, nas pa bo vodil v delu, katerega smo kot državljanji dolžni opravljati. Med nami ne bomo tpepli delomrznežev in šovinstov, ki nam kvarijo ugled v svetu in doma. Vedno se bomo borili za enotnost jugoslovanskih narodov.

Čudotvoren je njegov lik in takšnega imamo radi. Verjamemo tudi v njegovo zunanjo politiko neuvrščanja. Mi smo ponosni, ko protestira v imenu vseh jugoslovanskih narodov? Ponosni smo na to, ker vemo, kaj je prav in kaj ni prav. Zavedamo se nevarnosti takih pojavov v svetu, ko nekateri narodi vsiljujejo svoje misli drugim na zločinski način in se s svojo dvojno diplomacijo izmikajo resnici. Takšni smo in takšni bomo ostali. Tako gledamo na svet okoli sebe, kot nas je Tito učil. In želimo si, da bi nas še dolgo vodil in nam dajal nasvete, ki nam bodo kazali pot po kateri gremo naprej.

Momir Stojnić

Tito častni rudar. Dne 20. 6. 1972 je bil maršal Tito slovesno proglašen za častnega rudarja Poljske. V znak tega priznanja je dobil rudarsko kapo in obleko, svetilko in sabljo.

Zaposlovanje naših delavcev v tujini

Uvod

V dnevnem in revialnem tisku zavzema vidno mesto problematika zaposlovanja naših delavcev v inozemstvu. Poleg kritičnih poročil nastajajo tudi resne študije, ki obravnavajo ta problem iz družbenega, ekonomskega in političnega aspekta.

Spricho obsežnosti tega pojava v evropskem prostoru in pomembnosti za jugoslovansko gospodarstvo in delavstvo je pravilno, da se ta problem z vso resnostjo in tendencami nadaljnjega razvoja temeljito analizira. Skoraj milijon v inozemstvu zaposlenih jugoslovanskih delavcev, predstavlja z nekaj več kot 4 milijoni doma zaposlenimi, pomemben dejavnik celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Seveda pa je tolikšno število delavcev tudi močan dejavnik v nekaterih tujih deželah. Ta je lahko ob pravilni usmeritvi in koriščenju posrednik novih tehnologij, proiz-

vodnih kooperacij pa tudi kulturnih in drugih odnosov. Med to množico v tujini zaposlenih, je tudi precej naših delavcev, t. j. delavcev iz Zasavja.

V študiji »Zaposlovanje v tujini in carinske olajšave«, je prof. dr. Bajt obdelal nekatere aspekte zaposlovanja v tujini s posebnim ozirom na umestnost ureditve carinskih olajšav.

Glede uvedbe ali nevedbe carinskih olajšav na uvoz tujega blaga, se s prof. Bajtom v celoti strinjamo. Izvajanja o vzrokih, ki pripeljejo do zaposlitve kandidatov v tujini in odločajo o trajanju njih zaposlitve v tujini smatram, da ti faktorji niso dovolj obdelani in bi bilo pravilneje zastaviti problem takole:

- A) se jugoslovanski delavci zaposlujejo v tujini zaradi nezaposlenosti v domovini?
- B) kako je urejeno zaposlovanje

jugoslovanskih državljanov v inozemstvu?

- C) katere ukrepe bi bilo potrebno sprejeti, da bi dosegli večjo zaposlenost v SFRJ?

A) Na splošno lahko osvojimo ugotovitev, da je stopnja industrializacije v našem gospodarstvu nizka. Ni potrebno primerjati stopnje mehanizacije ali stopnje automatizacije z industrijsko razvitimi deželami (ZDA, SSR ali zapadno evropskimi zemljami), da ugotovimo sorazmerno nizko stopnjo našega gospodarstva. Tudi višina narodnega dohodka to potrjuje. Na drugi strani je na razpolago dovolj statističnih podatkov, ki dokazujejo, da je gospodarstvo naših sosedov v pretežni meri bolj razvito, produktivnost višja in rentabilnost gospodarjenja ugodnejša. Da je stanje takšno, je mnogo vzrokov, ki poenostavljeni dokazujejo relativno upravičenost tak-

šnega stanja. Namen sestavka ni v tem, da bi analizirali vzroke za takšno stanje temveč, da ugotovimo, če je zaposlovanje v tujini potrebno in kakšne bi bile posledice državnih restriktivnih ukrepov oziroma smotrnost sprejetja takšnih ukrepov.

1. Splošni podatki

Zavoljo enotnega izhodišča navajamo nekatere poznane podatke o gibanju zaposlenosti jugoslovanskih delavcev v inozemstvu. Ob zadnjem popisu prebivalstva 31. 3. 1971 je bilo ugotovljeno, da je bilo v tem času v inozemstvu 671.908 jugoslovanskih delavcev, od tega 460.747 moških in 211.161 žensk.

Od tega je bilo iz Slovenije zaposlenih v inozemstvu 48.086 delavcev in sicer 28.801 moških in 19.285 žensk.

Skupno je bila procentualna udeležba naslednja:

Republika	Število zaposlenih v inozemstvu	%
SR Hrvaška	224.722	33,4
SR Srbija	199.487	29,7
SR Bosna in Hercegovina	137.351	20,4
SR Makedonija	54.433	8,1
SR Slovenija	48.086	7,2
SR Črna Gora	7.829	1,2
Skupaj	671.908	100,0

Ce te številke postavimo v odvisnost od skupnega števila zaposlenih v posameznih republikah, dobimo naslednja razmerja:

Zaposleni delavci doma in v inozemstvu:

Republika	zaposleni doma	zaposleni v inozemstvu %	% razmer. zaposlenih inoz. : doma
Hrvaška	991.400	224.722	33,4
Srbija	1.522.600	199.487	29,7
Bosna in Hercegovina	535.000	137.351	20,4
Makedonija	267.100	54.433	8,1
Slovenija	557.100	48.086	7,2
Črna Gora	83.500	7.829	1,2

Navedeni podatki dokazujejo, da je procentualni delež delavcev iz Slovenije najnižji. Iz ostalih podatkov pa je razvidno, da tudi strokovni sestav ni ne slabši ne boljši od drugih republik.

Na žalost nimamo na razpolago podatkov, koliko je v podatkih za SRS zaposlenih slovenskih delavcev in ne delavcev iz ostalih republik, vendar lahko domnevamo, da je določen del gradbincev, rudarjev in montažnih delavcev izven naše republike, tako da lahko trdimo, da je procentualna udeležba slovenskih delavcev na zaposlitvi v inozemstvu še manjša kot je prikazano.

B) Iz ekonomske teorije je poznano načelo, da se pri vsakem poslu želi doseči takšna sestava poslovnih elementov, ki dajejo optimalne rezultate.

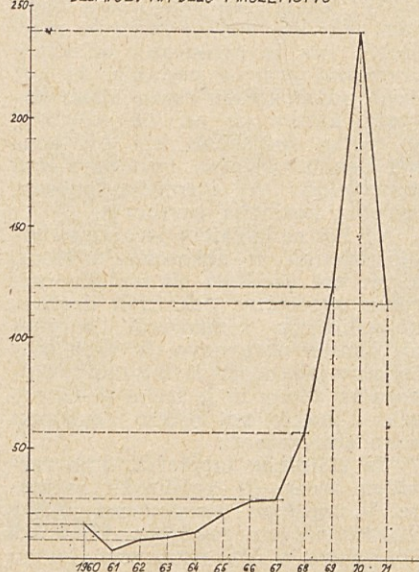
Po načelih narodnogospodarske politike, bi bilo najbolj pravilno, da čimveč proizvajamo v naši državi in to v lastnih proizvodnih obratih, iz lastnih surovin, z lastnimi kadri, na osnovi lastnega razvoja itd. ter tako proizvedene izdelke tudi izvažamo. Seveda je takšno rezoniranje upravičeno, če so za takšno proizvodnjo izpolnjeni vsi dejavniki.

Kadar pa stanje ni takšno, npr., da ima dežela dovolj za delo sposobnih prebivalcev, nima pa dovolj proizvodnih delovnih mest za zaposlitev (ali nima primerne znanstveno tehničnega razvoja), kako postopati v takšnem primeru?

Pravilen odgovor je lahko naslednji: prilagoditi in vključiti sev tiste tokove, ki omogočajo času in prostoru odgovarjajoče rezultate.

Morda takšna rešitev ne ustreza nekaterim teoretičnim zahtevam, vendar pa daje vsaj praktične rezultate. Drugačne rešitve so seveda tudi možne, vendar je treba v tem primeru dati teoriji tudi adekvatne praktične rešitve.

DINAMIKA ODHODA JUGOSLOVANSKIH DELAVCEV NA DELO V INOZEMSTVO

Leto	1968	1969	1970	1971	netranslo	skupaj
štev.	17.218	23.638	23.779	48.724	6.733	671.908
%	8,5	18,4	26,7	72,4	2,3	100,0

4-statistika bilten 62074

Dinamika odhoda jugoslovanskih delavcev v inozemstvo

Zveza sindikatov Jugoslavije pravilno ugotavlja, »da bo migracija delovne sile dolgoročno pojava in bo zajela vse več sveta. Dosednji trendi migracijskega gibanja pa kažejo izključno gibanje dela k izvorom kapitala in ne obratno. V kolikor bi se tako enostransko gibanje zadržalo bi lahko prišlo do strukturnih in nacionalnih moten širokih razmer, ki bi lahko porušile razvoj in napredek teh dežel.

V cilju, da bi se takšnim posledicam izognili, je nujno potrebno, da se gibanje dela h kapitalu izravna z nasprotnim gibanjem kapitala oziroma delovne sile. To bi prispevalo k odpravljanju razlik med visoko razvitimi državami in državami v razvoju, zmanjšal bi se sedanjí obseg migracije in reducirala na normalna razmerja.

Ce problem ocenjujemo s tega aspekta in se zavedamo, da imajo industrijsko razvite dežele Zapadne Evrope dovolj kapitala in preobilje kvaliteten osnovnih sredstev, nimajo pa dovolj delovne sile, je pojav migracije razumljiv, t. j. izravnavanje povpraševanja in ponudbe v mednarodnih relacijah na področju delovne sile.

Ce ocenjujemo intenzivnost zaposlovanja v inozemstvu takoj ugotovimo, da je v različnih panogah in strokah različna. V glavnem je veliko povpraševanje v tistih strokah, ki so stalno deficitne in že tradicionalno preskrbovane iz inozemstva, npr. v rudarstvu, gradbeništvu in montažni dejavnosti. V novejšem času pa nastaja tudi močno povpraševanje po polkvalificirani ali nekvalificirani delovni sili za industrijsko proizvodnjo, n. pr. v elektronski industriji, industriji artiklov za široko porabo, avtomobilski industriji itd. Tovrstna visokomehanizirana industrija dopušča hitro priučitev delavcev in delavk in s tem omogoča pridobivanje mlade in kvalitetne delavljne delovne sile za sorazmerno nizke stroške in v kratkem času. Po nekaterih podatkih se dela priučijo v največ dveh mesecih in stroški ne prekoračijo vrednosti 12.500 din. Na osnovi tega si lahko predstavljamo ekonomsko interesantnost teh poslov.

Seveda so dežele imigracije s ciljem, da regulirajo prihod delovne sile v svoje dežele, uspele z različnimi ukrepi urediti prihod oziroma odhod iz matične države. Te ukrepe bi lahko imenovali primarne ukrepe, to so tisti ukrepi, ki jih z vednostjo jugoslovanskih organov izvajajo v Jugoslaviji preko svojih delovnih komisij in imajo namen preveriti zdravstveno, starostno in kvalifikacijsko stanje delavcev, ki gredo v inozemstvo.

Sekundarne ukrepe imenujemo tiste, ki jih izvajajo v deželi »uvoznici« in so v glavnem zajeti s priučevanjem jezika, socialnim varstvom itd.

Dežele imigracije imajo različno urejeno materijo s področja zaposlovanja inozemske delovne sile, tako da večkrat prihaja do nesporazumov med delavci, podjetji in oblastjo. To stanje bi se dalo izboljšati z enotno ureditvijo te materije in smatramo, da je pobuda Zveze sindikatov Jugoslavije pravilna glede usmeritve za reševanje obstoječih in novih problemov.

(V analizi misimo zajeti zaposlovanje gostinskih in poljedelskih delavcev, ki imajo specifične odnose kot npr. sezonskega dela, nizko strokovnost itd.).

Odhod na delo v inozemstvo se ureja po naslednjih poteh:

- a) individualno zaposlovanje na iniciativno inozemskega delodajalca;
- b) individualno zaposlovanje po posredovanju zavoda za zaposlovanje;
- c) poslovna zaposlitev na osnovi pogodbenega razmenja jugoslovansko podjetje — inozemsko podjetje;
- d) ilegalno (turizem, nereguliran odhod, itd.).

V naši nadaljnji obravnavi bomo obravnavali izključno poslovno zaposlovanje, ki je po naši presoji ekonomsko najinteresnejše, zakonito dobro urejeno in v skladu z družbenimi stališči. Kljub temu, da je v dnevnih časopisih in smatramo, da bi bila natančnejša analiza takšnega dela potrebna in da bi prispevali k pojasnitvi mnogih nejasnosti in prispevala k formiranju ustreznih stališč.

Pri tem izhajamo iz nekaterih sprejetih načel, ki se uporabljajo v naši poslovni praksi, osvojili pa jih je tudi inozemski poslovni svet. Tako smatramo, da bi podjetju ob upoštevanju domačih zakonskih predpisov in nemških tozadevnih zakonov, dovoljena svoboda kombiniranja poslovnih instrumentov, t. j. poslovna odločanja so prepričana vodstvom podjetij. Ne bi bilo oputuno predpisovati ali zahtevati neke posebne forme poslovnega nastopanja pri izvajanju dela v inozemstvu od podjetij na eni strani, na drugi pa naj bi bila odgovorna za posledice takih stališč. Poslovna praksa naj bo čim bližja običajem inozemske dežele in naj v čim večji meri upošteva zakonite predpise in običaje ene in druge dežele.

Za ilustracijo navajamo naslednji primer: zanesljivo si nihče ne dela iluzij, da bi naša dežela izvažala kapital v dežele industrijsko razvite Evrope, ali, da bi tehnološko prvovrstno opremo, ki je ne proizvajamo v Jugoslaviji, najprvo uvažali v Jugoslavijo, plačali carino, prevoz in zavarovanje zato, da bi jo kot nekonkurenčni poslovni instrument vključevali v inozemska dela. Smatramo, da nastopanje z delovno silo, upoštevajoč seveda zakonite predpise in določila pov-

sod tam, kjer obstoja ekonomska računica, ni prav nič manj poslovno od drugih možnih poslovnih kombinacij, ki so verjetno povezane z večjim rizikom ali celo pri določenih poslih niso možne.

Kako se in kako lahko zaključujemo pogodbeni odnos z inozemskim partnerjem? Imamo mnogo oblik, od katerih navajamo glavne:

- po prosti delovni uri,
- po normirani delovni uri,
- po tehnični enoti mer (tekoči, ploščinski ali prostorninski meri),
- po delih objekta,
- po sistemu ključ v roke.

Pogodbeni odnos smo navedli po oceni rizika (od manjšega k večjemu) in po kompletnosti posla. Razumljivo je, da je pri prvi stopnji več v administrativnem in finančnem poslovanju, medtem ko zadnji zahteva celovito sodelovanje vseh strokovnih služb v podjetju izvajalca.

Ker je nizko najmanjši in teža posla manjša pri nižjih oblikah sodelovanja, je razumljiva težnja podjetij na tovrstne oblike poslovnega nastopanja. Višja oblika je povezana z večjim rizikom, ki sicer teoretsko omogoča večji dohodek, vendar dosedanja praksa ne potrebuje vedno teh teoretičnih domnev. Pri teh oblikah nastopajo težave, ki jih poznamo tudi doma in izvirajo iz slabega poznavanja tržišča, t. j. prodajnega, nabavnega in finančnega trga, konkurence, do nepoznavanja zakonodaje dotične države.

Prepričani smo, da je usmeritev k bolj zahtevnim poslovnim oblikam pravilna, vendar moramo poudariti, da je poslovna odločitev predvsem pravica podjetja, ki naj samo odloči katere rizike lahko obvlada, katere pa ne. Te odločitve so toliko specifične, ker pri enakih poslih običajno nastopata dva materialno in ideološko povsem različna poslovna partnerja.

C) Pri nadaljnjem izvajanju bomo izhajali iz nekaterih domnev, ki so kot predlogi ali stališča oziroma ugotovitve nekaterih družbeno-političnih organizacij sprejeti ali dani v obravnavo. Iz vseh materialov izhajajo, da je migracija dolgoročen pojav in je treba ta dejavnik v makro kot mikro pristopu tako obravnavati.

Iz priložene tabele št. 2 je razviden trend in količinske razmere. V predlogu družbenega načrta Jugoslavije za razdobje 1971-1975, se računa s 3% povprečno lastno stopnjo zaposlovanja in 1,5% zamenjavo že zaposlenih delavcev in delavk. Skupno bi se letno zaposlovalo 60.000 kot substitucija in 120.000 na novo. Te številke pa ne zajemajo zaposlovanje v inozemstvu, ki se je približalo številu 1 milijon zaposlenih. V jugoslovanskih materialih ni kvantitativno obdelana migracija jugoslovanskih

delavcev oziroma njihovo ponovno vračanje na delo v domovino.

Na osnovi že omenjenega pregleda in grafičnega prikaza in z upoštevanjem nemških pokazalcev (DGB), da več kot polovica inozemske moške delovne sile dela okoli 4 leta in približno ena četrtina sedem let, lahko osvojimo sklep, da je migracija dolgoročen pojav. Izhajajoč iz teh podatkov bi morali upoštevati s povratkom povprečno 120.000 — 150.000 delavcev iz inozemstva, kar seveda zahteva po novih delovnih mestih izredno poveča.

Ob presoji kaj in kakšne ukrepe naj bi podvzeli, je treba upoštevati predvsem štiri faze v zvezi z zaposlovanjem jugoslovanskih delavcev v inozemstvu in sicer:

- I. Priprave pred odhodom na delo v inozemstvo
- II. Zaposlitev v inozemstvu
- III. Priprave pred povratkom v domovino
- IV. Ponovna zaposlitev v domovini.

I — Posebno pomembna sta v pripravi na odhod:

- 1) spoznavanje države, običajev, kamor se odhaja na delo, pravno-politična ureditev, pravno socialna zakonodaja in institucija, postavljanje za zaščito inozemskih delavcev,
- 2) poznavanje tujega jezika.

Smatramo, da je tako državna administracija kot Zveza sindikatov mnogo storila v tej smeri, še več pa je napravljenega za rešitev. Marsikaj še ni dorečenega, morda stališča se po posameznih deželah razlikujejo, vendar lahko pričakujemo, da bodo rezultati mednarodnih posvetovanj, kakršne je organizirala Zveza sindikatov Jugoslavije in naporu nekaterih mednarodnih institucij, n. pr. ILO, prispevale k ureditvi te materije in tudi k njeni unifikaciji.

Glede proučitve tujega jezika zavzemajo posamezne organizacije različna vprašanja, v glavnem smatrajo, da naj bi se delavci priučili jezika pred odhodom ali pa po prihodu na delo v inozemstvo. Praksa je pokazala, da je najboljša pot tista, kjer se pred odhodom naučijo vsaj osnovnih pojmov in besed tujega jezika, potrebnih za sporazumevanje s sodelavci in zaradi varstva pri delu. Nadaljnje izpopolnjevanje pa bi potekalo po prihodu na delo v inozemstvo.

II — Čeprav je kompleksna materija o migraciji heterogena, pa kaže nekatere skupne značilnosti in sicer:

- 1) povsod obstoji zahteva po enakopravnosti domačih in inozemskih delavcev,
- 2) glede namestitve delavcev so stališča dokaj enotna in je potrebno, da se prilagode današnjemu razvoju stanovanjske politike,
- 3) o priučevanju inozemskega je-

zika so različna stališča, vendar ne nasprotujejo našemu predlogu.

- 4) šolska obveza za mladino mora obvezno vsebovati tudi učenje materinskega jezika. Ta zadeva je različno urejena: upoštevati je potrebno, da je to eden bistvenih konfliktov, saj so opazne močne asimilacijske težnje, posebno tam, kjer ni rasnih in verskih razlik in je potreba po delovni sili akutno prisotna,
- 5) nadaljnjemu strokovnemu izpopolnjevanju bi bilo potrebno posvetiti več pozornosti. S tem bi bilo v nadaljnji razvoj zajeto veliko število naših delavcev, kar bi ob povratku samo koristilo naši družbi.

III — Pred odhodom je imel delavec določene motive in potrebe, ki se mu v času zaposlitve v inozemstvu dopolnjujejo ali celo spremenijo. Možnosti perspektivnega zaposlovanja ob povratku postanejo običajno interesantne in važne. Pridobitev dobrega in zanesljivega delovnega mesta v domovini mu postane pomembno življenjsko vprašanje. Zato bi bilo potrebno delavce v inozemstvu tekoče seznanjati z

- 1) možnostjo zaposlitve v jugoslovanski industriji in rudarstvu,
- 2) povezanostjo realne možnosti prihrankov z ustvarjanjem delovnih mest v domovini,
- 3) nakazovati druge možnosti (izgradnjo stanovanj in hiš, nakup osnovnih sredstev za poljedelstvo, obrtno dejavnost, gostinstvo),
- 4) o splošnih gibanjih in stanju v domovini.

IV — Poslovna zaposlitev v do-

movini bi morala biti za delavca razumljiva in zaželjena odločitev.

Zaposlovanje povratnikov naj bi bila zavestna, načrtovana tekoča naloga proizvodnih podjetij. Predvsem bi se morali izogibati zgolj deklaracijam in ekonomske, družbene in politične akcije uskladiti z nalogo, da se tisti del delavstva, ki se je odločil za povratek, uspešno vključuje z zavestjo, da je sestavni del našega delavstva in naše družbe.

Pravilno je, da smo izobrazili naše ljudi, da smo jih strokovno usposobili za našo znanost, tehniko in gospodarstvo. Prepričani smo, da so želje in cilji delavcev in družbe istovetni, da vsi želimo, da bi se razvili v industrijsko napredno deželo, da bi dosegli odgovarjajočo znanstveno tehnični razvoj in tudi povprečen življenjski standard gospodarsko razvitih dežel. Na žalost je mnogo tega težko dosegljivo, posebno v kratkem času. Preveliki napor, povezani z visokimi stroški pa ne dajo optimalnih rezultatov. Problem zaposlovanja jugoslovanskih delavcev v inozemstvu in njihova ponovna zaposlitev v domovini je dolgoročna akcija, to pa zahteva svoj čas in stroške.

Če ocenjujemo aspekte zaposlovanja s poslovne strani, smatramo, da v največji meri ustreza postavljenim načelom, način zaposlovanja v okviru podjetij.

Pri tem načinu zaposlovanja so delavcem v največji meri zagotovljene pravice, o njih se vodi potrebna skrb, pa tudi stalni kontakti in potrebna organiziranost je zagotovljena. Morda bi bilo koristno, če bi o zagotavljanju delovnih mest in njihovem namenskem fi-

nansiranju izdelali ustrezne predpise ali vsaj osvojili načela, prav tako pa tudi o njihovem strokovnem usposabljanju.

Poslovno bi bilo zelo koristno to gibanje povezati s pridobivanjem novih tehnologij, ustvarjanjem kooperacij in dolgoročnem sodelovanju z inozemskimi podjetji v različnih oblikah in načinu.

Kljub silnemu znanstvenemu in tehničnemu razvoju, je človek le osnovni nosilec vseh gibanj na svetu in delavstvo najmočnejši dejavnik današnjih gospodarskih gibanj. Če ne bi bilo tako, zakaj potem migracija? Ker pa je tako, je zelo upravičeno vprašanje:

Kaj storiti, da bi se tok gibanja spremenil in kapital pričel teči k virom delovne sile?

Zaključek:

V gornjih izvajanih smo se dotaknili nekaterih perečih vprašanih migracije naših delavcev, ki pa ni vezana le na jugoslovansko področje temveč zavzema velike razsežnosti v celotnem evropskem prostoru. Ugotovili smo, da so migracijska gibanja pomembni dejavniki našega prostora, da je to dolgoročni pojav in mu je potrebno posvetiti več pozornosti z vseh vidikov, posebno tudi z gospodarskega vidika.

Čeprav nas okvir razprave omejuje, smo navedli nekatere značilne pojave s ciljem, da bi nekatere rešili, dali predloge ali vsaj navedli možnosti. Kompleksnost pojava in raznolikost problematike bo zahtevala še mnogo študij in razprav. Upamo, da bo ta sestavek, čeprav skromen, vendar konkreten delež k temu zanimivemu pojavu.

Vinko Grabnar

TUJI DELAVCI V EVROPI

	ZR Nemčija	Francija	Benelux	Avstrija	Švica	Švedska	V. Britanija	Skupaj
Jugoslovani	450.000	70.000	20.000	100.000	35.000	30.000	5.000	800.000
Italijani	400.000	650.000	220.000	5.000	550.000	10.000	25.000	1.850.000
Španci	180.000	670.000	80.000	1.000	120.000	5.000	25.000	1.100.000
Portugalci	50.000	400.000	10.000	10.000	1.000	6.000		530.000
Grki	270.000	15.000	20.000	1.000	10.000	8.000	5.000	350.000
Turki	460.000	10.000	30.000	10.000	15.000	4.000	5.000	550.000
Alžirci	10.000	570.000			1.000			600.000
Maročani	10.000	130.000			1.000			150.000
Tunizijci	10.000	80.000			2.000			100.000
Drugi	SOSEDNJI	AFRIČANI	AFRIČANI	SOSEDNIJI	FINCI	COMMON-WEALTH		
Skupaj	2.200.000	3.100.000	580.000	130.000	960.000	220.000	1.900.000	10.000.000
% zaposlenih	9%	6%	4%	2%	20%	2%	3,5%	

(povzeto iz časopisa Delo, z dne 23. 4. 1972)

Podpore ni bilo

Na seji občinskega zbora in seji zbora delovnih skupnosti občine Trbovlje, ki sta bili 30. 3. 1972, je razvidno, da je potekala pri točki dnevnega reda o predlogu odloka o davkih občanov v občini Trbovlje razprava, v kateri je sodeloval tudi tovariš Franc Šipek, elektro-

poslovodja na rudniku Trbovlje. Zaradi aktualnosti njegove razprave, objavljamo izvešček iz zapisnika o poteku seje. Znano je, da so predlog našega podjetja za zmanjšanje prispevne stopnje v letu 1972 skupščine vseh treh občin (Hrastnik, Trbovlje in Zagorje) zavrnile,

česarvno občine zavoljo tega ne bi bile v mičem prikrašane.

Fran Šipek je govoril naslednje:

Rad bi slišal stališče sveta za proračun, finance in družbeno programiranje glede prispevka od davkov iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja. Kot veste, smo že lansko leto odborniki iz delovne organizacije Zasavskih premo-

območju vseh treh občin predpisala notna stopnja v višini 4,24 %, ostala sredstva pa, da bi se pridobila z družbenim sporazumom. Vem, da se je vršila razprava z vsemi prizadetimi činitelji na področju vseh treh občin, kjer se je utemljevalo, da to spričo zakonskih in drugih razlogov, ni mogoče.

Citiral bi 20. člen temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov, objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 13/70, ki določa:

»Oprostite in olajšave glede plačevanja prispevkov oziroma davkov, se smejo predpisati, če je to potrebno, da se spodbudi produktivnost (to v Zasavskih premogovnikih ni potrebno) in razvoj posameznih gospodarskih in drugih dejavnosti.« To pa je v Zasavskih premogovnikih potrebno. Pred dvema letoma smo imeli sejo vseh treh skupščin, kateri so prisostvovali tudi republiški in zvezni poslanci ter sekretar za gospodarstvo SRS. Na tej seji smo obravnavali perspektivni razvoj Zasavskih premogovnikov in sprejeli zaključke, da se za modernizacijo podjetja najamejo potrebni krediti. Pretekli

sta dve leti, vendar teh zaključkov ni čutili v gospodarski organizaciji. Prosim, da skupščina razpravlja o tem predlogu (ali pristojni sveti) in da prinese določene zaključke.

Glede tolmačenja omenjenega člena je bila v Ur. listu objavljena odločba Ustavnega sodišča Jugoslavije, po kateri sme občinska skupščina predpisati oprostitev in olajšave glede plačevanja prispevkov in davkov za vse delovne organizacije iste panoge. Samo za določeno organizacijo pa oprostitev in olajšave ne more predpisati, ker bi spravila v neenakopraven položaj druge organizacije iste panoge. Ker gre za področje vseh treh občin za panogo 112, je možen predpis nižje prispevne stopnje (4,24 %) na območju vseh treh občin. Poudarjam pa to, da s tem, da se predpiše prispevna stopnja 4,24 % za Zasavske premogovnike, ne bi bila proračunska sredstva nič okrnjena, ker bi se do prispevne stopnje v višini 5 % samoupravni organi obvezali, da bi sredstva prispevali na podlagi družbenega sporazuma.

— + —

Z razlago tovarniša predsednika se popolnoma ne strinjam. Omenil sem, da občinski proračun ne bi bil nič okrnjen.

Na nekem našem posvetu je bila podana izjava, kaj če bi imeli upravo (stavbo) podjetja kot jo je imela npr. bivša Premogokopna družba) v Ljubljani — potem bi bila prispevna stopnja 4,5 %, ki bi veljala za področje rudnikov vseh treh zasavskih občin. Ne vem, če je vse to res, da je v gospodarstvu oziroma konkretno za naše podjetje — nemogoče ugotoviti, kljub temu, da poudarjam, da se situacija na vseh treh območjih občin glede rudnika — ne bi nič spremenila glede proračunskih sredstev, ker bi bila sredstva v isti višini formirana, kot če bi bila osvojena stopnja v višini 5 %. Vemo pa vsi, ki smo sodelovali v razpravi o tem vprašanju, za kaj pri tem gre. Katera organizacija pa ima izdelane koncepte (to ni utemeljitev) o temeljni organizaciji združenega dela — to je pravzaprav jasno glede na ustavne amandmaje — kako organizacijsko to izpeljati, kaj je to posamezna panoga ali je to rudnik, to ni dokončno razčiščeno in bo o tem še vrsto razprav.

Vpis v rudarsko šolo

»Prijavljam se za rudarski poklic...« ali »Odlučio sam, da dodem kod Vas...«, takih ali podobnih pisem smo prejeli v teku leta izredno veliko in pisma še pošiljajo. Prav tako se prihajajo novi učenci, ki si želijo pridobiti poklic, kljub izredno šibkemu socialnemu stanju in pomanjkanju osnovnošolskega znanja, kateremu je največkrat vzrok socialno stanje ali preobremenitev pri domačih opravilih. S tem ne želim reči, da nimamo učencev s končano osemletko, ali da ni prizadevnih in marljivih učencev, nasprotno imamo mnogo učencev, ki se odločijo za poklic rudarja — kopača iz ambicije, da bodo nadaljevali šolanje na tehnični šoli v Velenju in mogoče še rudarstvo na fakulteti. Dejstvo je, da imamo v našem kolektivu že sedem diplomiranih inženirjev rudarstva, ki so obiskovali rudarsko poklicno šolo. Ne želim naštevati,

koliko je nadzornikov, tehnikov itd.

Sedaj pa nekaj statističnih podatkov o vpisu v letošnjem letu. Za šolanje v rudarski šoli se je prijavilo 345 učencev ali 64 % več kot lani, vendar se je zdravniškega pregleda udeležilo le 81 učencev ali 55 % manj kot lani. Torej od vseh vpisanih je prišlo na pregled le 23 % učencev. Od teh je 56 ali 69 % sposobnih za rudarski poklic, ostali pa so odšli domov, ne da bi se udeležili pregleda.

Skušajmo malo analizirati navedene številke.

Izredno velik vpis dokazuje, da učenci s končano osnovno šolo jemljejo rudarsko šolo kot rezervno in skušajo na vseh mogočih mestih dobiti zaposlitev ali se odločijo za lažji poklic, če dobijo učno mesto. Tudi odstotek sposobnih je majhen in temu, da učenec ni sposoben, so največkrat vzrok raz-

ne okvare pljuč, srca in udov. Ne redko se pojavlja tudi podhranjenost in zaostalost v telesnem razvoju. Kljub temu upamo, da bomo imeli ob začetku šolskega leta 1972-73 v prvem razredu 65 — 70 učencev.

Veliko slabši pa je rezultat pri vpisu elektrikarjev in kovinarjev. Od skupno 25 razpisanih učnih mest se je prijavilo in udeležilo zdravniškega pregleda le 6 elektrikarjev, torej je še vedno nezasedenih 15 učnih mest za kovinarje in 4 za elektrikarje. Vzrok temu je verjetno dejstvo, da se 80 % učencev osnovnih šol odloča za šolanje na srednjih šolah in le redki se želijo vpisati v poklicne šole.

Vendar nas tudi tu navdaja optimizem in upamo, da se bo do pričetka šole, številka prijavljenih in sprejetih nekoliko povečala.

Viktor Ramšak, inž. el.

Rudarsko slavlje

Vsi slovenski rudarji praznujejo vsako leto 3. julija svoj dan — dan rudarjev. Praznujemo ga v spomin na gladovno stavko v letu 1934, s katero so stavkajoči opozorili takratne lastnike in ta-

kratno družbeno ureditev, na nemogoči položaj rudarjev in rudarskih družin.

Naše podjetje oziroma naša delovna skupnost je v letošnjem letu praznovala dan rudarjev v treh o-

blikah. Komisija za šport in rekreacijo pri rudniškem odboru sindikata rudarjev ROS je organizirala v času od 10. do 25. junija t. l. razna športna tekmovanja med ekipami raznih delovnih enot ZPT

Dne 1. julija 1972 je povabil v dopoldanskih urah rudniški odbor sindikata — ROS ZPT, v predavalnico delavskega doma v Trbovljah, otroke tistih članov naše delovne skupnosti, ki so se pri delu smrtno ponesrečili. Sindikat je ob tej priliki izročil vsem otrokom denarno pomoč v višini po 150,00 din.

Foto Trbovlje

iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, osnovna sindikalna organizacija 1. julija t. l. odkritje spomenika devetim ponesrečenim rudarjem na pokopališču na Dobu pri Hrastniku, osrednja proslava dneva rudarjev pa je bila v soboto 1. julija 1972 ob 16.30 uri v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah.

Že ob 17. uri je pričela delavska godba iz Trbovelj s krajšim promenadnim koncertom na ploščadi pred delavskim domom. Ta čas so prispeli na proslavo številni člani naše delovne skupnosti iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, od koder so jih pripeljali z avtobusi, predstavniki občinskih skupščin iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja ter predstavniki družbeno — političnih organizacij iz vseh treh področij. Slovesnosti se je udeležila tudi Lidija Sentjarc, članica sveta federacije ter nekateri republiški in zvezni poslanci iz našega območja.

Sekcija revirskih likovnikov RELIK pri Svobodi-center Trbovlje, je pripravila v počastitev dneva rudarjev in dneva borcev, prvo samostojno razstavo svojega člana Jerneja Krežeta in njegovega sina Jerneja Krežeta. Otvoritev razstave je bila ob 17.30 uri v foyerju delavskega doma. Otvoritveni govor je imel Janez Zavolovšek, predsednik sekcije RELIK, za uvod pa je zapel moški pevski zbor Zaria dve pesmi. Številni člani delovne skupnosti in gostje so sinito ogledali razstavo in dali avtorju Jerneju Krežetu, bivšemu članu naše delovne skupnosti, vse priznanje.

Z manjšo zakasnitvijo se je nato začela osrednja proslava dneva rudarjev v gledališki dvorani. Za

uvod je zaigrala delavska godba Trbovlje Internacionalo, nato pa je imel slavnostni govor predsednik osrednjega delavskega sveta Anton Pikš. V svojem govoru je na kratko orisal predvojne razmere, zavoljo katerih so morali rudarji pogosto stavkati, da bi dosegli vsaj nekaj osnovnih pravic, ki bi jim zagotavljale vsaj najosnovnejše življenjske pogoje. Nadaljeval je z udeležbo rudarjev v vseljudskem odporu v času okupacije, nato pa je povabil vse navzoče, da so počastili z enominutnim molkom vseh padlih članov delovne skupnosti v NOB, kakor tudi vseh tistih tovarišev, ki so pustili svoja življenja pri delu v našem podje-

tju. Govornik je nato orisal še prizadevanje rudarjev pri obnovi v povojni dobi, njihovo prizadevanje za industrializacijo in gospodarsko rast naših krajev v Zasavju, kakor tudi v Sloveniji in Jugoslaviji, modernizacijo pridobivanja premoga, samoupravljanje, izvajanje ustavnih dopolnil, samoupravno sporazumevanje, nazadnje pa je čestital vsem članom delovne skupnosti ter borcem NOB ob dnevu rudarjev in ob dnevu borcev.

Po slavnostnem govoru se je pričel kulturni del programa na temo: Črna dolina ni več črna. Tekst je pripravil za ta del Jože Skrinar. Pri izvajanju programa so sodelovali moški pevski zbor Zaria, mešani pevski zbor Slavček in člani gledališča Svobode-center ter delavska godba Trbovlje. V tem delu programa je bil dan podarek letnici 1802, ko so našli premog v Trbovljah in letu 1972, t. j. 170-letnem razvoju nekdanje črne doline.

Nato je predsednik odbora za zaposlovanje in izobraževanje ZPT Stane Dobčnik prebral obvestilo o tem, kolikšno število članov naše delovne skupnosti prejme v dar zapestne ure ob njihovem delovnem jubileju, takoj za tem pa je isti poročevalec seznanil navzoče o tem, kako so učenci iz osnovnih šol heroja Rajka iz Hrastnika, Tončke Čeč iz Trbovelj, Toneta Okrogarja iz Zagonja in iz rudarskega šolskega centra ZPT, napisali najboljše naloge na temo: Zemlje bogastva sedaj je rudar, samoupravni lastnik, gospodar! Vsi štirje učenci, to so Joži Brinovec iz Hrastnika, Zali Kavšek iz Trbovelj, Jože Grošelj iz Zagorja in Leopold Hoheger iz rudarskega šolskega centra, so bili ob tej priliki nagrajeni s po 150,00 din nagrade.

Direktor rudnika Hrastnik Alojz Paučnik, dipl. inž. rud., je podelil zapestne ure jubilarantom dela in priznanja reševalcem iz Hrastnika za 15-letno delo v reševalni četi.

Foto Trbovlje

Franc Selan, dipl. inž. rud., predsednik odbora za izume in racionalizacije, je objavil imena racionalizatorjev — članov naše delovne skupnosti, katerih tehnične izboljšave in koristni predlogi so bili osvojeni s strani tega odbora v letošnjem letu. Za vsakega racionalizatorja je na kratko opisal tudi tehnično izboljšavo, ki je bila s strani odbora sprejeta. Takoj za tem je vsem racionalizatorjem izročil pismena priznanja ter denarne nagrade. Nagrajenih je bilo 17 članov delovne skupnosti, ki so prejeli skupno za 12.900,00 din nagrad.

Glavni varnostni inženir Emil Kohne, dipl. inž. rud., je prebral imena štirinajstih članov naše delovne skupnosti, ki so v zadnjih 15-letih delali neprekinjeno pri delu jamskih reševalnih čet v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju. Priznanja so jim po končani proslavi podelili direktorji vseh treh rudnikov.

Predsednik rudniškega odbora sindikata rudarjev ZPT Rado Kanužar, je nato objavil rezultate športnih tekmovanj ekip iz vseh delovnih enot ZPT. Ta tekmovanja so potekala v času od 10. do 25. junija t. l. Predstavnikom zmagovalnih ekip je podelil športne pokale za dosežena prva mesta v posameznih tekmovalnih disciplinah.

Na koncu proslave sta oba zbora s spremljavo delavske godbe zapela pesem Radovana Gobca »Dvigni se prapor«. Pesem je dobila prvo nagrado ob javnem natečaju za nove rudarske pesmi, ki ga je razpisalo naše podjetje spomladi 1972.

Kulturni del programa so vodili dirigenti Jože Skrinar, Rihard Beuerman in Marjan Korošec. Organizacijo proslave pa je imel na skrbi splošni sektor podjetja.

Osrednji del proslave je trajal približno eno uro, nato pa so direktorji oziroma vodje delovnih enot razdelili v stranskih prostorih in v gledališki dvorani delavskega doma, jubilentom dela zapestne ure, reševalcem pa priznanja. Nato so avtobusi odpeljali udeležence v Hrastnik in Zagorje.

Številni udeleženci so menili, da je proslava dobro potekala, z izjemo manjše zakasnitve v začetku proslave in da so bili s programom in izvedbo zadovoljni.

T. L.

Osrednja proslava ob dnevu rudarjev se je 1. 7. 1972 v delavskem domu v Trbovljah pričela z Internacionalo. Foto Trbovlje

Janez Zavolovšek, predsednik sekcije revirskih likovnikov — RELIK Svo-bode-center Trbovlje, je odprl prvo samostojno razstavo Jerneja Krežeta, rudarskega upokojenca in njegovega sina Jerneja Krežeta, kovinarskega vajenca iz Trbovelj in to pred začetkom osrednje proslave ob dnevu rudarjev, 1. 7. 1972 v foyerju delavskega doma v Trbovljah. Razstava je bila odprta v počastitev dneva rudarjev in dneva borcev do 8. julija t. l.

Foto Trbovlje

Zapestne ure so prejeli

Na osrednji proslavi ob letošnjem dnevu rudarjev, ki je bil v soboto 1. julija 1972 ob 17.30 uri v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah, je predsednik odbora za zaposlovanje in izobraževanje ZPT tovariš Stane Dobčnik, sporočil vsem navzočim, da

je naše podjetje tudi v letošnjem letu, na podlagi določil notranjih predpisov, nagradilo svoje člane delovne skupnosti za dolgoletno delo pri podjetju. Zapestne ure, vrste Darwil, so prejele ženske za 25-letno delo, moški pa za 30-letno delo v podjetju.

Zapestne ure so podelili posameznim nagrajencem in nagrajenkam direktorji oziroma vodje posameznih delovnih enot. Nagrajenki s področja rudnika Zagorje so se zbrali v predavalnici delavskega doma, nagrajenci iz Hrastnika v pevski sobi zbora Slavček, nagra-

jenci iz rudnika Trbovlje v spodnjih prostornih (baru), vsi ostali nagradenci pa so prejeli zapestne ure v dar v gledališki dvorani delavskega doma.

Iz naslednjega pregleda je razvidno število prejemnikov oziroma nagradencev z zapestnimi urami v letošnjem letu:

- 1) iz rudnika Hrastnik — 29 moških, 1 ženska — skupaj 30
 - 2) iz rudnika Trbovlje — 36 moških 4 ženske — skupaj 40
 - 3) iz rudnika Zagorje — 60 moških 6 žensk — skupaj 66
 - 4) iz separacije in skupnega prevoza Trbovlje — 3 moški, 6 žensk — skupaj 9
 - 5) iz separacije Zagorje — 0 moških 6 žensk — skupaj 6
 - 6) iz obrata za specialna rudarska dela 10 moških, — 0 žensk — skupaj 10
 - 7) iz elektrostrojnega obrata — 5 moških, 1 ženska — skupaj 6
 - 8) iz nabavnega oddelka (skladišča) — 2 moška, — 0 žensk — skupaj 2
 - 9) iz rudarskega šolskega centra — 2 moška, 1 ženska — skupaj 3
 - 10) iz rudarskega šolskega centra — 2 moška, 1 ženska — skupaj 3
 - 11) iz obrata GRAMAT — 2 moška 1 ženska — skupaj 3
 - 12) iz uprave ZPT — 2 moška, 10 žensk — skupaj 12
- Skupaj 151 moških, 37 žensk — skupaj 188

Zapestne ure so v letošnjem letu prejeli naslednji člani naše delovne skupnosti:

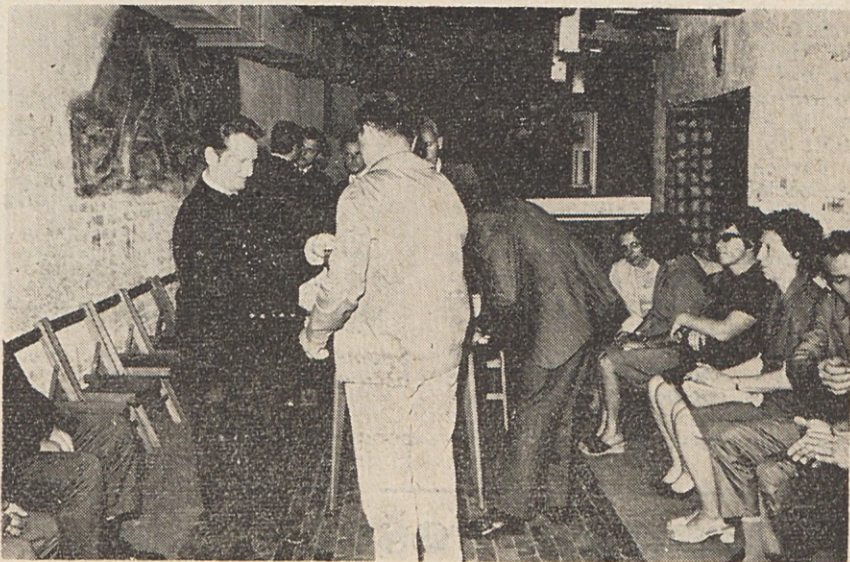
- iz rudnika Hrastnik: Stane Babič, Alojz Bevc, Zvone Biderman, Alojz Drnovšek, Franc Frajle, Alojz Funkl, Lado Golobič, Karel Hribšek, Franc Juntez, Ivan Klopčič, Peter Kostanjšek, Ivan Kušar, Albin Lavrič, Ivan Leskovšek, Ivan Lorbar, Štefan Lovrenčič, Ivan Miklič, Franc Petan, Filip Potušek, Anton Repše I., Franc Skaza, Vinko Sotler, Ivan Šergan, Janez Umek, Ernest Urana, Edi Zajc, Franc Žulič, Lado Debelak, Kristina Kmet, Marjan Mauser;
- iz rudnika Trbovlje: Mara Artanak, Silva Avbelj, Franc Barovič, Anton Borštner, Albin Curovšek, Anton Garbas, Karel Gorenc, Jože Grilc, Ivan Hren, Rudolf Hvala, Rihard Kmet, Jože Kozmus, Zlata Kralj, Ciril Kušček, Rudolf Krašovec, Alfonz Kurnik, Alojz Lukač, Štefan Lagonder, Jože Mak, Vid Markušek, Alojz Murko, Jože Matuli, Jože Mlakar, Franc Molnar, Franc Ovnik, Jože Pintar, Danilo Podlogar, Zdravko Poznič, Karel Požun, Leopoldina Ribič, Franc Štrovs I., Viktor Strašek, Jože Šmreut, Viktor Šere, Jože Umek, Anton Zagorjšek, Jože Zupančič, Karel Žibret, Mirko Žibret, Jože Jerman,
- iz rudnika Zagorje: Alojz Arh,

- 1., Rafael Avsec, Anton Bajda, Ferdinand Baš, Ivan Baš 6., Alojz Beričić, Jože Beričić, Andrej Bokal, Milan Božič, Miroslav Brinovec, Ivan Brodar, 3., Dominik Brvar 3., Ivan Cukjati 2., Božo Debak, Alojz Dobčnik, Franc Dolšak, Leopold Drnovšek 7., Vinko Drnovšek, Jože Erklavec, Anton Golčnik 3., Valentin Grabnar 10., Karel Grošelj, Feliks Guzaj, Rudolf Herle, Ivan Herman, Edi Jere, Franc Jerman 12., Ivan Joger 2., Rudolf Juvan 3., Martin Kavšek, Jože Klaničičar 6., Leopold Končar, Vekoslav Koželj, Franc Lazar 2., Franc Leskovšek 1., Anton Logar, Anton Lovrač 2., Ivan Lovrač 3., Leopold Marn, Maks Mezek, Andrej Mikuž, Damjan Mizori, Jože Mlakar, Ivan Očepek 19., Oskar Orel, Jože Ostrožnik 3., Štefan Pance, Ladislav Perme, Anton Poznič, Franc Ravnikar 7., Ludvik Repovž, Franc Rozman, Stanislav Šmrkolj, Filip Strmljan, Franc Vrabec, Stanislav Zmrplak, Anton Zupan, Franc Zupan 18., Stanislav Dobčnik, Zinka Jelnicar, Mihaela Zore, Rozalija Frim, Olga Mladenčič, Ljudmila Sajovic, Olga Sladič, Jože Jeran,
- iz separacije in skupnega prevoza Trbovlje: Marija Dolar, Rozalija Pavlič, Leopoldina Ravnikar, Franciška Skočir, Marija Strmole, Alojz Ostanek, Alojzija Cilenšek, Jože Ocvirk, Edvard Gnedič;
- iz separacije Zagorje: Majda Jesih, Marija Klopčič, Angela Kostanjevec, Zofija Penko, Marija Razpotnik, Danica Šmon,
- iz obrata za specialna rudarska dela: Martin Kepa, Janez Končar, Vincenc Ravnikar, Leopold Perko, Anton Volaj, Rudolf Le-

- beničnik, Anton Topolovec, Drago Prašnikar, Ivan Kavzer, Leopold Grošelj,
 - iz elektrostrojnega obrata: Franc Což, Ivan Lovše, Mira Mihevc, Ivan Majcen, Mirko Rancinger, Jože Suša,
 - iz nabavnega oddelka: Štefan Jesenšek, Janez Serša,
 - iz avtoparka: Franciška Borštinar,
 - iz rudarskega šolskega centra: Danica Štravs, Bojan Stibernik, Leopold Ljubič,
 - iz obrata GRAMAT: Vika Košalin, Vinko Kurnik, Franc Laznik I.,
 - iz uprave ZPT: Slavo Šentjunc, Viktor Koritnik, Hilda Erjavec, Stefanija Lapornik, Dragica Okrogar, Kristina Peklar, Danica Povirk, Marija Vidmar, Justina Anželj, Stanka Dolc, Marija Petaver in Vera Savšek.
- Uredniški odbor našega glasila se pridružuje čestitkam, ki so jih izrekli posamezni direktorji in vodje delovnih enot, ob izročitvi.

NOVA TELEGRAFSKA CENTRALA

Po daljšem odlašanju je 5. julija t. l. začela normalno obratovati nova poštna avtomatska telegrafska centrala v Trbovljah. Dobavila in montirala jo je tovarna Nikola Tesla iz Zagreba. Nova telegrafska avtomatska centrala zajema Izlake, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Radeče. Gradnjo oziroma nabavo te centrale je financiralo PTT podjetje Trbovlje. Hkrati s pričetkom dela te centrale, je začel delati tudi teleprinter pri ZPT, s klicnim in odzivnim znakom 35148 yu zpt.

Cveto Majdič, dipl. inž. rud., direktor rudnika Trbovlje, je izročil v »baru« delavskega doma, dne 1. 7. 1972, po končani proslavi ob dnevu rudarjev, zapestne ure jubilarantom dela ter priznanja reševalcem iz reševalnega moštva Trbovlje za 15-letno delo v moštvu.

Foto Trbovlje

Spomenik žrtvam rudarske nesreče

Kmalu po rudarski nesreči, ki se je zgodila 8. aprila 1971 v jami Ojstro rudnika Hrastnik, zaradi nenadnega vdora vode oziroma mulja na širokočelni odkop, je bil imenovan s strani osrednjega delavskega sveta poseben upravni odbor sklada solidarnosti. Ta upravni odbor vsako leto na temelju določil posebnega pravilnika odobrava pomoč vdovam in otrokom smrtno ponesrečenih članov naše delovne skupnosti.

Ze v lanskem letu je bila na temelju sklepa tega upravnega odbora, naročena izdelava osnutka spomenika vsem devetim žrtvam lanske letošne nesreče.

Spomenik je bil odkrit v soboto 1. julija 1972 ob 16. uri na pokopališču na Dolu pri Hrastniku. Postavljen je v časten spomin vsem devetim žrtvam na skupinskem grobu, v katerem so pokopani trije rudarji — žrtve te nesreče: Miha Zakošek, Rudi Prah in Srečko Kordon. Program otvoritve je pripravila in izpeljala organizacija osnova sindikata organizacija pri rudniku Hrastnik ZPT. Pri odkritju spomenika je sodelovala rudarska godba Hrastnik, pevski zbor Svobode I iz Hrastnika in učenci osnovne šole heroja Rajka iz Hrastnika z recitacijami, spominski žalni govor pa je imel predsednik delavskega sveta rudnika tovariš Branko Kušar. Ta je spomenik s sodelovanjem treh tovarišev tudi odkril. Slovesnosti so se udeležili številni rudarji in svojci ponesrečenih tovarišev, pa tudi zastopniki delovnih enot ZPT iz Trbovelj in Zagorja ter vodstva ZPT. Žalne slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki občinske skupščine in družbeno-političnih organizacij iz Hrastnika. Ob tej priliki sta bila položena žalna lorvorjeva venca na obeh grobovih ponesrečenih rudarjev, t. j. na grobu iz leta 1932 in grobu iz leta 1971.

Projekt za izdelavo spomenika je izdelal Ratko Blažič, dipl. inž. arh., kamnoseška dela je opravilo Kamnoseštvo Germačnik — Trbovlje, zemeljska in betonerska dela komunalni oddelek rudnika Hrastnik, vrtnarska dela pa je opravil vrtnarski mojster ZPT Milan Kovač. Spomenik je izdelan iz sivga istrskega marmorja. Izdelavo in postavitve spomenika je financiral sklad solidarnosti ZPT. Hkrati z ureditvijo groba z novim spomenikom je bil obnovljen tudi grob

Svečanost na pokopališču na Dolu pri Hrastniku, ob odkritju spomenika devetim žrtvam rudarske nesreče, z dne 8. 4. 1971 v jami Ojstro v Hrastniku. Spomenik je bil odkrit 1. 7. 1972, pred dnevom rudarjev.

Foto inž. Tone Bregant

Spomenik žrtvam rudarske nesreče v jami Ojstro, postavljen na pokopališču na Dolu pri Hrastniku.

Foto inž. Tone Bregant

ponesrečenih rudarjev iz leta 1932, ki je na istem pokopališču.

Slava in lep spomin na vse žrtve dela pri našem podjetju!

Priznanja reševalcem

Glavni varnostni inženir ZPT Emil Kohne, dipl. inž. rud., je namesto odsotnega predsednika odbora za varstvo pri delu in social-

no zdravstveno varstvo ZPT Leopolda Graheka, dipl. inž. rud., na osrednji proslavi iz rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, ki so

prejeli na temelju posebnega pravilnika priznanje in zahvalo v obliki grafike Jašek III-ak. slikarja Janeza Kneza, za njihovo več kot 15-letno požrtvovalno in uspešno delo pri delu jamskih reševalnih moštvev.

Priznanja in zahvale so prejeli:

- iz rudnika Hrastnik: Alojz Paučnik, dipl. inž. rud., Jože Leben in Marjan Mauser,
- iz rudnika Trbovlje: Janez Jelen, Jože Borštner, Franc Češek, Anton Serša in Cveto Majdič, dipl. inž. rud.;
- iz rudnika Zagorje: Ignac Pištotnik, Maks Puh, Jože Kržišnik, Blaž Kramar, Franc Urančkar in Božo Debak.

Priznanja oziroma zahvale so posameznim tovarišem izročili direktorji vseh treh rudnikov in sicer istočasno z izročitvijo nagrad jubilarom dela.

Požrtovalnim reševalcem vse priznanje in najtoplejša zahvala za doslej vložen trud in prizadevanje pri reševanju življenj rudarjev.

Rado Ozbič, dipl. inž. rud., direktor rudnika Zagorje, je izročil jubilarom dela zapestne ure, članom jamskega reševalnega moštva priznanja za 15-letno delo. Oboje je izročil v predavalnici delavskega doma v Trbovljah, dne 1. 7. 1972.
Foto Trbovlje

Nove tehnične izboljšave

Odbor za izume in racionalizacije ZPT je na svojih sejah dne 20. in 24. junija 1972, obravnaval predloge za razne tehnične izboljšave oziroma racionalizacije ter dobre ideje, ki so jih predložili v potrditev in nagraditev posamezni člani naše delovne skupnosti iz različnih delovnih enot.

Na temelju sklepa tega odbora, je predsednik odbora za izume in racionalizacije Franc Selan, dipl. inž. rud., objavil in razdelil pismena priznanja in denarne nagrade za osvojene tehnične izboljšave, naslednjim tovarišem:

- Jože Leskovar, inženir za organizacijo dela iz rudnika Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.500,00 din, za uvedbo kompleksne jeklene podgradnje na širokih čelih v jamah rudnika Hrastnik;
- Mirko Levec, elektroključavničar na rudniku Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 300,00 din, za izboljšave pri odpiranju stikal »Varnost«.
- Milko Majcen, strugar na rudniku Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 900,00 din, za izdelavo gumijastih vezi za novo sklopko in prirobnico;
- Ivan Flajs, strugar na rudniku Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 800,00 din, za izdelavo priprave za struženje izvrtin za ležaje v ohišju reduktorja;
- Ivan Miklič, vodja lamparne na rudniku Hrastnik, je prejel en-

kratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za izboljšanje kontaktne mesta žarnice pri glavnih svetilkah;

- Lado Kmet, jamski strojni nadzornik na rudniku Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.200,00 din, za izdelavo avtomatske dozirne naprave za premog pod presipnim jaškom;
- Ivan Selan, svetilničar na separaciji, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za izdelavo zaščite spremnih signalnih svetilk;
- Franc Martinčič, ključavničar na separaciji, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za izboljšavo razvodnega mehanizma pri dvizni mizi;
- Janez Drnovšek, ključavničar na separaciji, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za ojačanje sornikov na transportnih verigah in ojačanje ter preureditev vzmetnega mehanizma;
- Jože Zupanc, elektnikar na rudniku Hrastnik, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.000,00 din, za izpolnitev ločilnega stikala z dodatno etažo in preureditev mehanizma vklapljanja in izklapljanja;
- Jože Knez, ključavničar na separaciji, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.200,00 din, za izdelavo premikalnega odra za nakladanje premoga na avtomobile;
- Maks Rak, elektnikar na elek-

trostrojnem obratu, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za izdelavo naprave za prekinitev in izoliranje vozne žice;

- Anton Kralj, strojni delovodja na obratu GRAMAT rudnika Trbovlje, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.200,00 din, za izboljšavo mašilke in podajalnega noža v strojnici opekarnice;
 - Anton Cesar, ključavničar na elektrostrojnem obratu, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 300,00 din, za izdelavo drsnega korita za neposredni transport peska iz kamnoloma v silose in drsnega korita pod sistem za sortiranje peska;
 - Ivan Močilar, ključavničar na elektrostrojnem obratu, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 300,00 din, iz istih razlogov kot Anton Cesar;
 - Ferdo Dobovičnik, glavni poslovo-
dja na rudniku Trbovlje, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 1.200,00 din, za izdelavo sipke za nakladanje jalo-vine;
 - Silvo Glas, elektro nadzornik na rudniku Trbovlje, je prejel enkratno denarno nagrado v višini 500,00 din, za izdelavo vklopilca črpalk v bazenih.
- Predsednik odbora inž. Selan je vsem sedemnajstim nagrajencem oziroma racionalizatorjem, čestital v imenu podjetja in celotne delovne skupnosti in jih povabil, da tudi v bodoče sodelujejo v svojih

delovnih enotah oziroma podjetju, z dobrimi idejami, koristnimi predlogi in sprejemljivimi tehničnimi

izboljšavami, za izboljšanje položaja podjetja tako po tehnični, kakor tudi po ekonomski plati.

Predsednik odbora za izume in racionalizacije ZPT Franc Selan, dipl. inž. rud., izroča priznanja in denarne nagrade članom kolektiva za osvojene tehnične izboljšave, na proslavi dneva rudarjev 1. 7. 1972 v gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah.

Foto Trbovlje

Rudarstvo doma in po svetu

Rudarski kongres

V času od 4. do 9. septembra 1972 bo v Bukarešti-Romunija, VII. mednarodni rudarski kongres. Potekal bo na temo: Organizacija in vodenje v rudarstvu.

Obisk iz Jugoslavije organizira Zveza inženirjev in tehnikov rudarske, geološke in metalurške stroke Jugoslavije. Rok za prijavo je bil 25. julij 1972.

V času kongresa bodo organizirane razne razstave, tako razstavo za rudarstvo in rudarsko opremo, razstava mineralov, primerov rud in rudarske literature, razstava o zgodovini rudarstva Romunije ipd. Z naše strani se bosta kongresa udeležila tovarniša Alojz Paučnik, dipl. inž. rud., direktor rudnika Hrastnik, in Minko Mlakar, dipl. inž. rud., direktor separacij.

Avstralski premog za EGS

Avstralska rudarska družba Utah Development javlja, da je bil sklenjen sporazum o dobavi avstralskega premoga 18 evropskim in japonskim jeklarnam v vrednosti 3,5 mlrd. DM. 52 milij. ton koksnega premoga bosta izvažala dva rudnika družbe; od leta 1974 dalje po 1,5 milij. ton letno, od leta 1977 pa po 5 milij. ton letno. Evropski odjemalci so jeklarne v Italiji, Franciji, Nizozemski in Veliki Britaniji.

Ruhrkohle podražila premog in koks

S 15. julijem je Ruhrkohle povečala cene za povprečno 4 %. Premog za koksarne in elektrarne so podražili za 4 DM na tono, koks pa za 6 DM. Materialni in personalni stroški so se povečali, tako da je bila podražitev nujna, kljub temu, da se je produktivnost povečala v prvih 6 mesecih 1972 za 4 %. Stroški investicijskih dobrin in rudniške opreme so se povečali od leta 1971 za 4 do 7 %.

Nazadovanje proizvodnje premoga v državah EGS

Premogovniki v EGS, katerih proizvodnja je od 1970 do 1971 nazadovala od 183 na 174 milijonov ton, bodo leta 1975 dajali le še 147 milijonov ton (— 27 milijonov ton). Pri proizvodnji kokska računajo z naraščanjem proizvodnje od 73 milijonov ton v letu 1971 na 78 milijonov ton v letu 1975.

Težave francoskih premogovnikov

Po poročilu Charbonnages de France se je v letu 1971 delež premoga pri francoski energetski potrebi zmanjšal na 29,2 (33,1) %. Prodaja francoskih premogovnikov je lani nazadovala, kar je pogosto z manjšo porabo jeklarn in drugih industrijskih panog ter deloma tudi gospodinjstev. Konec 1971 so zaloge premoga znašale 621.000 ton.

Proizvodnja premoga je dosegla 34,6 milijonov ton oziroma 11 % manj kot v letu 1970. Produktivnost na rudarja v izmeni je z 2.705 kg ostala nespremenjena, za leto 1971 pa bi po načrtu morala znašati že 2.917 kg. Proizvodnja kokska je nazadovala za 16 % na 7,4 milijone ton. Poraba premoga se je povečala edino v termoelektrarnah na premog, ki so dosegle proizvodnjo 15,5 mlrd. kWh in porabile 8,4 milijonov ton premoga. Kemični obrati CdF so povečali promet za 26 % na 1.057 milij. fr. in imeli izgubo 17 milij. fr., premogovniki CdF pa so kljub državi subvenciji 1.573 milij. fr. izkazovali izgubo 37,9 milij. fr.

Nova nahajališča premoga na Poljskem

Na področju Lublina so odkrili novo obsežno nahajališče premoga, katerega zaloge cenijo na 40 mlrd. ton. Za nahajališči v Porurju, Sovjetski Zvezi in Sleziji je to najpomembnejše ležišče premoga v Evropi, saj bodo letno pridobivali 145 milij. ton, pri čemer bo izvoz dosegel 30 milij. ton.

Pridobivanje premoga v EGS

V prvem polletju 1972 se je proizvodnja premoga v državah EGS znižala od 84,98 milij. ton v istem razdobju 1970 na 79,68 milij. ton, to je za 6,2 %. Zaloge premoga so znašale konec februarja 1972 12,3 milij. ton, do konca maja meseca pa so se dvignile na 14,158 milij. ton, kar je za 4,073 milij. ton več kot maja 1971. Polovica zalog je odpadla na zahodnonemške rudnike (7,4 milij. ton), na drugem mestu je Francija s 5,3 milij. ton.

Pridobivanje in zaloge premoga v ZRN

Pridobivanje premoga v ZRN se je v juniju napram predhodnemu mesecu znižalo za 1 milij. ton na 7,71 milij. ton, proizvodnja kokska pa povečala za 30.000 ton na 2,16 milij. ton. Zaloge premoga in kokska so se povečale za 564.000 ton na 13,85 milij. ton. Za primerjavo lahko navedemo, da so znašale te zaloge v juliju 1971 4,2 milij. ton.

Predviden je porast povpraševanja po premogu v svetu

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj — OECD je pripravila poročilo o problemih in perspektivah industrije premoga za koksiranje v državah OECD. Iz poročila je razvidno, da nastajajo težave pri oskrbovanju železarn, kot rezultat nepričakovane močne ekspanzije, do katere je prišlo v industriji v zadnjih letih, v proizvodnji jekla in s tem v zvezi do sprememb, ki so nastale v svetovni trgovini s premogom za koksiranje.

ranje. Iz poročila je razvidno, da strokovnjaki predvidevajo povečanje povpraševanja po premogu za koksiranje v času do leta 1975. Splošni ton tega poročila je optimističen glede bodoče proizvodnje premoga za koksiranje.

Premog v ZR Nemčiji

Zvezna vlada ZR Nemčije je še vedno mnenja, da bo premog tudi v bodoče predstavljal pomemben delež v oskrbi z energijo. Iz tega razloga sodeluje zvezna vlada tudi pri saniranju oziroma konsolidiranju podjetja Ruhrkohle A. G. Po mnenju njihove vlade pa bo v naslednjih desetih letih zgrajenih novih elektrarniških zmogljivosti za okrog 60.000 MW. Udeležba atomskih elektrarn bi se v tej desetletni periodi zvišala od sedanjih 4 na 25 %. Prav tako predvidevajo, da se bo povečal delež atomskih elektrarn v proizvodnji energije, od 5 na preko 30 %.

Omejitve izvoza premoga

V Veliki Britaniji so ukinili predpis iz februarja 1972, po katerem je bil omejen izvoz premoga, koks in drugih trdih goriv. Restrikcije je britanska vlada namreč v februarju t. l. sprejela spričo stavke britanskih rudarjev v začetku t. l. Kot posledica te stavke je narasel britanski uvoz premoga v vrednosti na 34,5 milij. funtov šterlingov, v prvih petih mesecih t. l.

Razvoj premogovnikov v Šleziji

V uradnih krogih govore, da je Poljska predlagala skupni vzhodni evropski razvoj bogatih rezerv premoga v Gornji Šleziji, da bi na ta način preprečili v državah SEV pomajnkjanje električne energije. Poljaki predvidevajo zgraditev oziroma otvoritev štirih do petih novih premogovnikov, od katerih bi vsak imel predvideno letno proizvodnjo v višini po 6 milijonov ton premoga.

Premog v Indiji

Indijska vlada je sporočila, da ne namerava nacionalizirati domačo industrijo premoga, kljub poročilu z nasprotno vsebino. Drži se načela, da je treba v ogromni ekspanziji pri industrijskem razvoju, upoštevati najpopolnejšo kooperacijo privatnega in javnega sektorja.

Bodočnost istrskih premogovnikov

Istrski premogovniki Raša, Labin, so imeli v preteklem letu 16,5 milijonov din izgube. Za kritje te izgube so določena nekatera republiška sredstva. Družbeno politične organizacije v Labinu so se bavile z vprašanjem, kako bo v

naslednjih letih, če bo rudnik še naprej imel izgubo in kdo jo bo pokrival. Ugotovili so, da bo treba dopolniti vodstvo podjetja, da bo sposobno izveči premogovnik iz težkega položaja. Istrski premogovniki pa postavljajo problem rešitve bodočnosti rudnika črnega premoga nasploh. Še pred desetimi leti je imel ta rudnik preko 800.000 ton letne proizvodnje in je zaposloval 6500 rudarjev. Težave in skrbi pa so se začele zaradi zmanjšanja povpraševanja po črnem premogu tako, da znaša sedaj letna proizvodnja okrog 400.000 ton. Naglo se je zmanjšalo število zaposlenih in prišlo je do poslovne izgube. Hrvatska republika je ustanovila sklad za nadomeščanje rudarstva, od katerega pa bi na istrske premogovnike odpadlo okrog 67 milijonov din. Predvideno je bilo, da bi za vsako novo delovno mesto dobili na rudarja po 30.000 din začetnih sredstev. Z nadaljnjim razvojem Labina in njegove okolice pa je bila ustanovljena tudi organizacija Labin-progres, ki ima prav tako nalogo pripraviti program razvoja tega področja. Istrski premogovniki so mnenja, da naj bi zgradili še termoelektrarno Plomin II, za katero bi dobivali premog, s tem pa bi bil tudi rešen problem bodoče prodaje premoga. V ta namen so že angažirali Geološki zavod iz Ljubljane, da opravi globinska vrtanja s tem, da ugotovijo nove zaloge premoga.

Dobave premoga

Dobave premoga v državah članicah evropske gospodarske skupnosti se stalno zmanjšujejo. Delež premoga v skupnih virih energije ne prekoračuje 50 %. V tekočem letu na premog ne odpade več kot 18 % skupne porabe energije v državah članicah te skupnosti. Kljub modernizaciji in mehanizaciji premogovnikov, se produktivnost dela v preteklem letu, pri povečanih stroških za delovno silo, ki so znašali 11 do 12 %, ki povečala več kot za 2 %. V letu 1971 so dosegle skupne subvencije, dodeljene premogovnikom v šestih državah članicah evropske gospodarske skupnosti 496 milijonov dolarjev, kar je predstavljalo 2,96 dolarjev za tono proizvodnega premoga. Koncem leta 1971 so znašale zmogljivosti atomskih električnih central v državah EGS skupno 3.700 tisoč kW. V letošnjem letu pa bodo začeli na novo obratovati štirje reaktorji z zmogljivostjo 1.900.000 kW.

Vloga majhnih premogovnikov na Kitajskem

Majhni premogovniki v Kitajski pokrajini Junan, ki so pod upravo občin in komun, dajejo okrog 40 % skupne proizvodnje premoga v tej pokrajini. V tej pokrajini je več manjših jeklarn in tovarn za pro-

izvodnjo strojev, umetnega gnojila, tobaka, sladkorja in drugih proizvodov. Vse te tovarne uporabljajo premog iz teh majhnih premogovnikov, ki dajejo letno od 3.000 do 150.000 ton premoga. Poleg tega so ljudske komun v tej pokrajini odprle doslej 2400 jam, ki prav tako dajejo količine premoga.

Proizvodnja premoga v svetu

Kljub dejstvu, da se v nekaterih industrijsko razvitih državah zmanjšuje proizvodnja premoga, pa se skupna proizvodnja premoga v svetu povečala. Iz naslednjega pregleda je razvidno, kakšna je bila proizvodnja premoga v nekaterih državah oziroma kontinentih:

	(v milijon ton)	
	1968	1971
celokupna proizvodnja	2.014,4	2.141,9
ZDA	500,6	520,0
Kanada	7,9	13,9
Mehika	1,6	1,5
Kolumbija	3,1	3,3
Brazilijska	2,4	2,4
Velika Britanija	166,6	148,4
ZR Nemčija	112,0	110,8
Francija	41,9	33,0
Španija	12,3	11,1
Belgija	14,8	11,0
Nizozemska	6,7	3,6
Norveška	0,3	0,45
Portugalska	0,4	0,25
Italija	0,3	0,25
Indija	70,8	69,0
Japonska	46,6	36,1
Turčija	4,8	4,6
Pakistan	1,2	1,2
Južna Afrika	51,6	58,9
Avstralija	40,8	46,9

Zaloge šote

Na 4500 ha Ždralovca, nad katerim gospodari gozdarsko industrijski kombinat v Bosanskem rahovu, so našli zaloge šote, za katere domnevajo, da jih je blizu 28 milijonov vagonov. Strokovnjaki trdijo, da je ta šota zelo kvalitetna in neprimerno boljša od one, ki jo sedaj uvažajo v Jugoslavijo. Kombinatski je sklenil, da bo rekonstruiral in moderniziral pridobivanje te šote. Proizvodnjo bodo povečali za trikrat. Del proizvodnje bodo pakirali v vreče po 40 kg. Največ jo kupujejo Beograjčani, Sarajevčani, Splitčani, Zagrebčani in še drugi.

Energija v Italiji

V zadnjih desetih letih je poraba energije v Italiji porasla za okrog 40 %, poraba naftnih proizvodov pa preko 300 %. Poraba premoga se je sicer količinsko zviševala, medtem ko se je v skupni porabi energije zmanjševala. V letu 1970 je znašala poraba vseh vrst energije v skupni višini 105.851.000 ton, od tega pa so porabili premoga v višini 9.446.000

ton oziroma 8,9%. Poraba je v zadnjih dveh letih še narasla.

Problemi premogovnikov v ZDA

Na nedavnem kongresu ameriških rudarjev v Clevelandu, so ugotovili, da bodočnost premogovnikov v ZDA ni preveč optimističen. Vzroki, ki govore za te nepovoljne domneve, so povečani stroški proizvodnje, ki jih v glavnem pripisujejo stankam in drugim vzrokom

za ustavitev dela, velika vlaganja za varnost pri delu in varnost človekovega okolja, ki jih predpisujejo njihovi državni standardi. Mnenje je posredoval kongresu predsednik premogovne družbe.

V rudniku Brskovo so ustavili delo

Delavci rudarsko gradbenega podjetja Vrdnik, so v Sremski Mi-

trovici ustavili delo na glavnem izvoznem podkopu v rudniku Brskovo v Mojkovcu. Delo so ustavili zaradi neizpolnjenih zahtev za povišanje cen, težjih pogojev dela in pojava vode na gradbišču. Sicer pa je RGP Vrdnik izvajal dela v tem rudniku že od leta 1967 dalje. Razumljivo je, da se bodo dela okrog dokončanja zavlekla. Po vsej verjetnosti bo investitor prisiljen sam ustanoviti lastno režijsko skupino za nadaljevanje del.

V NEKAJ VRSTAH ...

DAN SAMOUPRAVLJALCEV

Zveza sindikatov Slovenije, je organizirala 27. junija 1972, proslavo ob dnevu samoupravljalcev. Proslava je bila v dvorani republiške skupščine v Ljubljani. S strani našega podjetja so se te proslave udeležili Anton Pikš, predsednik osrednjega delavskega sveta, Branko Kušar, predsednik delavskega sveta rudnika Hrastnik in Drago Polc, predsednik delavskega sveta rudnika Zagorje. Na posebno vabilo predsednika zveze sindikatov Slovenije, tovariša Toneta Kropuška, je na tej proslavi sodeloval s krajšim programom tudi moški pevski zbor Zarja Svobode-center iz Trbovelj, pod vodstvom pevovodje Richarda Beuermanna. Osrednja točka proslave je bil govor Sergeja Kraigherja, predsednika republiške skupščine SRS.

STANOVANJSKI ANKETNI LISTI

Na podlagi določil nove republiške zakonodaje s stanovanjskega področja, morajo vsa podjetja oziroma vse delovne organizacije v naši republiki, anketirati vse svoje zaposlene, po vnaprej določenem stanovanjskem anketnem listu. Tudi naše podjetje je pripravilo anketni list s tem, da ga delovne enote izpolne ob sodelovanju vseh članov delovne skupnosti, do 31. 7. 1972. Do tega roka pa vse delovne enote anketnih listov niso izpolnile, ker so imeli nekateri člani delovne skupnosti pomisleke pri dajanju podatkov. Zato so bile vse delovne enote in vsi člani delovne skupnosti ponovno opozorjeni, da podjetje mora izpolniti te anketne liste, ker jih odloča zakonski predpis. Podatki, zbrani z anketnimi listi, bodo služili kot osnova za programiranje stanovanjske izgradnje v podjetju in na področju vseh treh občin, t. j. v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju, za naslednje večletno obdobje.

SAMOSTOJNA RAZSTAVA

Pred začetkom osrednje proslave ob letošnjem dnevu rudarjev,

dne 1. julija t. l., v delavskem domu v Trbovljah, je bila otvoritev prve samostojne razstave Jerneja Krežeta, upokojenega rudarskega poslovodje na rudniku Trbovlje in njegovega sina Jerneja Krežeta, kovinarskega vajenca. Razstavljal sta svoja dela v olju, akvarelu, temperi, posebno zanimivi pa so bili rudarji na tolčenem bakru na lignitu. Razstava je bila prirejena ob dnevu rudarjev in dnevu borcev. Pred začetkom razstave je zapel dve pesmi moški pevski zbor Zarja Svobode-center, odprl pa jo je s krajšim nagovorom Janez Zavolovšek, predsednik sekcije revirskih likovnikov RELIK Svobode-center, katere član je Jernej Kreže že od ustanovitve.

OBISK REZERVNIH OFICIRJEV

Na dan rudarjev, 3. julija t. l., je obiskala revirje večja skupina rezervnih vojaških starešin iz drugih republik. Pripeljali so se pred delavski dom v Trbovlje, nato pa sta po sprejemu odpeljala dva avtobusa udeležence v Hrastnik in Zagorje. Gostje so si ogledali pomembnejše delovne organizacije v Zasavju, muzeje, kulturne domove, imeli pa so tudi krajši razgovor s predstavniki domačih zvez rezervnih vojaških starešin. Naslednji dan so se gostje udeležili proslave dneva borcev v Zadobravi pri Ljubljani. Po vrnitvi se je republiški odbor zveze rezervnih vojaških starešin SRS pismeno zahvalil našemu podjetju za izredno dobro počutje gostov iz bratskih republik, posebno v času, ko so si ogledali med drugim tudi nekatere obrate našega podjetja.

NOVE PISARNE

Bivšo čakalnico rudnika Trbovlje so v letošnjih pomladnih mesecih preuredili za potrebe jamomer-nice ter strokovnih služb tega rudnika. Uredili so tudi sejno sobo za seje organov upravljanja ter seje družbeno-političnih organizacij, ki delujejo na tem območju. Na ta

način so spravili pod eno streho vse strokovne službe, ki spadajo v okvir rudnika Trbovlje in so imele doslej svoje prostore v različnih zgradbah in na različnih lokacijah. Adaptacijska dela je opravila gradbena skupina obrata GRAMAT rudnika Trbovlje. V prostore so se vselili s 1. julijem 1972.

NOVA STANOVANJA

Stanovanjska komisija ZPT rudnika Trbovlje, je s posebnim pismom obvestila 6. julija t. l. vse članke delovne skupnosti na področju delovnih enot v Trbovljah, da bo imelo podjetje na razpolago predvidoma koncem novembra t. l. 12 novih stanovanj. Štiri stanovanja bodo na razpolago v stolpiču S-41 v Koloniji 1. maja, osem stanovanj pa v stanovanjskem stolpiču S-25a na Trgu revolucije. Komisija je sprejemala prošnje interesentov za ta stanovanja v času od 10. julija do 1. avgusta t. l.

SPOR Z ŽELEZNICO

Koncem lanskega leta je zvezni zavod za cene odobril premogovnikom zvišanje cen premoga za 20%. Postavljen pa je bil pogoj, da je treba doseči s termoelektrarnami in železnico sporazum o povečanju cen za premog. Pri termoelektrarnah (toplarna Ljubljana in termoelektrarna Trbovlje) je naše podjetje vprašanje cen rešilo pozitivno na temelju dolgoročne pogodbe, ki regulira te cene tudi glede na porast proizvodnih stroškov. Z združenim železniškim transportnim podjetjem Ljubljana pa ta sporazum ni bil dosežen. Vprašanje zvišanja cen premoga je železnica povezovala z zvišanjem cen železniškim tarifam. S 1. julijem t. l. so pristojni zvezni organi odobrili železnici le zvišanje tovornih tarif. Iz tega razloga je železnica sporočila našemu podjetju, da pristaja le na 15% povečanje cen premoga od 1. julija 1972 dalje, ni pa pristala na našo zahtevo 20%-no zvišanje od 1. januarja 1972. Glede na to, da naše podjetje ni sklenilo

pogodbe o dobavah premoga za letošnje leto, tudi nismo mogli pristati na njihovo ponudbo. Osrednji samoupravni organi so ponovno sklenili, da vztrajajo na zahtevi, da tudi železnica priznava 20%no zvišanje cen premoga za dobavljen premog od 1. januarja 1972. dalje. Hkrati je naše podjetje sporočilo železnici, da pod njihovimi pogoji ne bomo dobavljali premoga, pa so nas obvestili, da bodo ustavili prevoz našega premoga po železnici, čeravno je ta njihova odločitev v nasprotju s podpisano pogodbo o dobavi vagonov za naše podjetje, ki pa ni vezana na dobavo premoga železnici. Glavni direktor ZPT je o tem posebej seznanil člane delovne skupnosti z okrožnico z dne 19. julija 1972.

SEJA PZ ENERGETIKE SRS

Dne 12. julija 1972 je bila v Ljubljani redna seja upravnega odbora poslovnega združenja energetike SR Slovenije. Na seji so razpravljali o preskrbi z nuklearnim gorivom, programu razvoja in predelave nafte, derivatov in plina v Jugoslaviji in Sloveniji ter situaciji v svetu, o sistemu in politiki cen v energetiki, o informaciji o

poteku priprav za gradnjo nuklearne elektrarne v Krškem, termoelektrarne Šoštanj in o predpripravih za druge energetske objekte. Nadalje so še razpravljali o likvidnosti v energetiki, ponudbi črnogorskih elektrarn o sofinanciranju elektrarn v Črni gori, o možnostih uvoza električne energije iz Švice ter o vlogi poslovnega združenja Papirles, za ukinitev 40% prispevka za industrijske kotlarne na tekoča goriva.

Pri obravnavanju vprašanj likvidnosti v energetiki je upravni odbor ugotovil, da se zaradi neustreznih deponij premoga pojavljajo že dalje časa resne motnje v dobavah pogodbenih količin premoga tej elektrarni. Sklenjeno je bilo, da se predlaga odboru družbenega dogovora za elektrogospodarstvo ter pristojnim republiškim organom, da se odobri kredit za izgradnjo nove dopolnilne deponije pri TET Trbovlje, z zmogljivostjo 100 tisoč ton. Brez tega je nemogoče organizirati normalno eksploatacijo pri ZPT in ohraniti enakomerno zaplutev rudarjev. Termoelektrarna Trbovlje je bila pooblaščen, da pripravi investicijsko tehnično dokumentacijo in jo predloži v razpravo in potrditev citiranemu odboru, zaradi dodelitve ustreznih kreditnih sredstev.

UMRL JE PROF. DR. INŽ. HOMAN ANTON

Pred zaključkom redakcije te številke glasila Srečno, smo bili seznanjeni, da je umrl 13. avgusta 1972 v Ljubljani, upokojeni univerzitetni profesor na odseku za rudarstvo fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, dr. inž. Homan Anton. Ta vest nas je zelo presenetila in ji skoraj nismo mogli verjeti. Pokojni dr. inž. Homan je namreč še pred nekaj dnevi opravil strokovni letni pregled naših jamskih reševalnih postaj in je svoje delo v redu opravil. Kaže, da je malo pred svojo smrtjo napisal zapisnik o ugotovitvah na tem pregledu, ker smo zapisnik o tem prejeli dan po njegovi smrti, t. i. 14. avgusta 1972.

Njegovega pogreba, ki je bil 15. avgusta 1972 na ljubljanskih Žalah, se je udeležilo večje število članov naše delovne skupnosti, v svečanih rudarskih uniformah. Pokojniku je spregovoril v zahvalo za njegovo dolgoletno sodelovanje tako kot bivšemu sodelavcu in profesorju, tehniški direktor ZPT Adolf Jermol, dipl. inž. rud. Pokopali so ga nato na pokopališču v Škofji Loki.

Slava njegovemu spominu!

Rudarske svetilke

Za delo v jami je zelo pomembna razsvetljava delovnih prostorov. Nezadostna in neprimerna razsvetljava ovira varno delo, kot je na posledica pa nostopa tudi profesionalna rudarska bolezen, imenovana NYSTAGMUS. Simptomi te bolezni so trepetanje očesnih mišic, nervoja in glavobol.

V tem sestavku bom skušal podati kratek zgodovinski pregled razvoja rudarskih svetilk, od najprimitivnejših, do teh, ki jih uporabljamo danes.

Oljna svetilka je bila ena prvih rudarskih svetilk. Že v arheoloških najdbah najstarejših rudnikov so našli ostanke teh svetilk, izdelanih iz gline in okrašenih z bogatimi ornamentii. Kasneje so bile svetilke izpopolnjene, izdelovali so jih iz železne pločevine. Opremljene so bile s kavljem za nošenje in obešanje in pinceto za dviganje gorilne tahti, ki je bila namočena v rezervoarju z oljem. Gorele so z odprtim plamenom, kot gorivo pa se je uporabljalo repično olje, ki daje slabo svetlobo, tvori pa precej dima in saj ter ima neprijeten vonj. Za eno izmeno je bilo potrebno okoli 100 gr olja. Ta vrsta svetilk se je uporabljala tudi na rudniku Trbovlje v začetku eksploatacije premoga. Pred nekaj

leti so pri pridobivanju našli takšno svetilko.

Karbidna svetilka se je na nekaterih kovinskih rudnikih uporabljala še do nedavnega. Kot gorivo služi plin acetalin, ki se tvori pri spajanju karbida z vodo. Večinoma so uporabljali ročne karbidne svetilke, posebna izvedba karbidnih svetilk pa je bila pripravljena za nošenje na rudarski kapi.

Bencinska varnostna svetilka. Leta 1816 je angleški fizik Davy konstruiral svetilko, pri kateri plamen ne more prodrati skozi gosto kovinsko mrežo in vžgati pline, ki se nahajajo na drugi strani mreže, če se mreža ne segreje do temperature, pri kateri se ti plini vžgejo. Mrežica, pletena iz tanke jeklene žice, odvaja toploto in hladi plamen pod temperaturo vžiga metana. Davyjeva svetilka je po konstrukciji podobna današnji bencinski varnostni svetilki. Bila je brez stekla z enim mrežastim konusom, s 144 odprtinih na 1 cm². Za gorivo so uporabljali olje.

Svetilke z eno mrežico niso bile dovolj varne pri hitrostih zračnega toka nad 1,5 m/s, ker zračni tok nad to hitrostjo potegne plamen iz mreže. Poleg tega zračni tok odkloni plamen na bok mreže, ki se pri tem lahko segreje nad 650°C,

to je do temperature vžiga zmesi metana in zraka. Vendar pa je bila Dacyjeva svetilka za tiste čase velika pridobitev, ker hitrosti zraka niso bile večje od 1,5 m/s.

Novejša bencinske svetilke se razlikujejo od Davyjeve svetilke. Za gorivo se uporablja bencin, mrežice so dvojne, s čemer je varnost povečana, vendar še ni absolutno varna, predvsem pri hitrosti nad 7 m/s. Prve varnostne svetilke niso imele stekla, tako da je bila svetloba slabotna. Steklo sedanjih svetilk je kvalitetno, običajni stekleni masi se dodaja še cinkov in magnezijev oksid tako, da je raztezanje dovolj sprememb temperature majhno, da je steklo kemično odporno in do neke mere elastično. Da steklo bolje prepušča svetlobo, se mu dodaja svinčev oksid.

Za vžiganje svetilke so se uporabljali posebni vgrajeni vžigalniki s cerijevim kamenčkom. Kremen vžigalnika se sestoji iz 30% železa in 70% kroma. Iskra, ki je vžigala taht, je imela temperaturo okrog 3000°C. Novejša svetilke se vžigajo s pomočjo razžarjene nitke, ki se razžari električno s pomočjo vgrajenih baterij.

Varnostne svetilke imajo magnetne zapirake tako, da jih v jami ne morejo odpirati.

Poraba bencina znaša okrog 4 gr na uro.

Nekatere varnostne svetilke imajo kovinski oklep z odprtinih,

ki štiti mrežico pred poškodbami in preprečuje, da struja zrak direktno na mrežico, s čemer je odstranjena možnost, da prodre plamen skozi mreže pri večjih hitrostih.

Na principu bencinske varnostne svetilke so bili opravljeni poskusi s karbidno varnostno svetilko ki pa niso bili uspešni, zaradi majhne varnosti. Bencinske varno-

stne svetilke niso absolutno varne, zato so jih v praksi izpodrinile električne akumulatorske svetilke, ki so konstruirane tako, da so absolutno varne.

Starejše izvedbe akumulatorskih svetilk so imele svinčeni akumulator, novejše izvedbe pa imajo nikl kadmijev akumulator. Izvedba je lahko ročna za nošenje v roki ali pa naglavna, pri kateri se

akumulator nosi za pasom. Za nadzorno osebje so bile izdelane posebne akumulatorske svetilke, z vgrajeno majhno bencinsko varnostno svetilko, ki se vžiga, če je treba indicirati metan.

V zbirki rudnika Trbovlje imamo primerke rudarskih svetilk iz novejšega obdobja.

Ernest Ščukanec, dipl. inž. rud.

Dobremu sodelavcu v spomin

Kadar je na upravnem poslopiju izobešena črna zastava, človek postoji in se zamisli. Obda ga čuden nemir, tesnoba pa objame srce in zavedaš se, da je kruta usoda zopet terjala svoj davek. Tako je bilo tistega nedeljskega jutra, dne 18. junija 1972, ko se je po naši dolini naglo širila žalostna vest, da je umrl član našega delovnega kolektiva tovariš Stanko Plahuta. Spoprijazniti smo se morali z neverjetno resnico, da je moral zopet kloniti človek v neenakem boju z usodo, kajti težka bolezen, kateri se je upiral z vsemi močmi in življensko voljo, je dosegla svoj namen ter izterjala svojo žrtev.

Stanko Plahuta se je rodil 15. decembra 1923 v delavski družini, v Hrastniku. Že kot devet letni deček z izredno glasbeno nadarjenostjo je pričel sodelovati pri rudarski godbi v Hrastniku, leta 1939 pa se je vpisal v vojaško godbo v Vršču, od koder je nameraval naprej na konservatorij. Načrte mu je prekrizala druga svetovna vojna. Namesto na konservatorij, se je znašel za mrežami nemškega taborišča vojnih ujetnikov »Stalag III.« Po končani vojni se je vrnil v domovino in ponovno pričel z delom pri vojaški godbi, nato pa se je leta 1947 zaposlil pri rudniku Hrastnik kot pisarniški uslužbenec leta 1968 pa je prevzel delovno dolžnost tajnika rudnika Hrastnik. Pri svojem delu na delovnem mestu je bil celovit, marljiv in sposoben. Tajniške posle je opravljal v

splošno zadovoljstvo, njegov odnos je bil tovariški in prijateljski. Vsa komur in vedno je bil pripravljen pomagati ali dajati nasvete. Organizirano in skrbno je vodil administracijo samoupravnih organov in skrbel za napredek ter razvoj samoupravnih odnosov. V tem pogledu mu gre resnično iskrena zahvala in široko priznanje.

Svoj prosti čas je v celoti posvetil glasbi in rudarski godbi. Igral je, učil, pisal in komponiral. Iz časov njegovega poučevanja je izšla vrsta mladih in dobrih godbenikov, napisal in ustvaril je mnogo izvirnih glasbenih del. S taktirko v roki je mnoga leta dajal ritem melodijam in akordom kot dirigent in duhovni vodja rudarske godbe v Hrastniku. Težka bolezen, ki se ga je lotila, mu je onemogla nadaljnje delovanje, zato je z njegovo smrtjo ostalo še mnogo nenapisanih in neizpetih glasbenih melodij.

Vsa leta po osvoboditvi je bil tudi odbornik v občinski zvezi za kulturo in prosveto.

Za svoj trud in vsestransko plodno delovanje je prejel razna priznanja in odličja kot so: Odličje Svoboda, III. in I. stopnje, zlato Gallusovo značko, Red dela s srebrnim vencem ter priznanje Hrastnik »Zaslužni občan.«

Ko smo ga na njegovi zadnji poti pospremili h grobu, je žalna koračnica, ki jo je napisal on sam, dajala ritem korakom udeležencev spreveda in, ko so ga položili v

Stanko Plahuta

tihi dom, je tudi njegova žalostinka dajala odmev z ubranih akordov. Izražala je vso veličino njegovih sposobnosti.

Poslovili smo se od dobrega prijatelja ter vestnega marljivega tovariša. Z njegovim odhodom je nastala velika vrzel, tako v delovnem kolektivu kot tudi na področju glasbenega oziroma kulturnega življenja, zato ga bomo ohranili dolgo v lepem spominu.

A. K.

Inženir Pavle Vrbič

V zadnji številki tega lista je bila objavljena kratka vest, da so v Ljubljani, 3. junija 1972, pokopali žaro s pepelom pokojnega rudarskega inženirja Pavleta Vrbiča.

Ker je pokojnik vrsto let služboval v Zasavju in tu prebil svoja najbolj ustvarjalna leta, je naša dolžnost, da počastimo spomin enega naših prvih rudarskih inženirjev.

Rojen je bil 9. januarja 1897 v Sodražici. Takoj po maturi leta 1915 je bil mobiliziran in prebil

ves čas vojne na italijanski fronti. Takoj po vojni ga kot zavednega Slovence najdemo v vrstah Maistrovih borcev za Slovensko Koroško. Za rudarskega inženirja je diplomiral leta 1923 na rudarskem oddelku tehnične fakultete ljubljanske univerze. Z diplomjo, kinosi številko 3, je bil med prvimi slovenskimi rudarskimi inženirji, ki so diplomirali v Ljubljani in obenem v Jugoslaviji.

Svoje prvo službeno mesto je nastopil 1. septembra 1923 kot jam-

ski asistent na Vzhodnem obratu rudnika Trbovlje. Novembra 1929 je bil premeščen na rudnik Senovo, kjer je v jami Reštanj vpeljal pnevmatično zasipavanje praznih odkopov. Leta 1932 je bil ponovno premeščen v Trbovlje kot vodja obrata Neža. Obratovodja Vzhodnega obrata je postal leta 1933 in bil na tem mestu do leta 1937, ko je bil premeščen na obrat Hrastnik rudnika Hrastnik. Tu je bil do leta 1941, ko so ga Nemci kot prvega izselili iz Hrastnika.

Izseljen je bil v Petrinje na Hrvaškem. Na jesen 1941 mu je uspelo priti v Ljubljano in oktobra 1941

Pavle Vrbič, dipl. inž. rud.

je že nastopil službovanje na premogovniku Kočevje. Vendar tu ni ostal dolgo. Že februarja 1942 so ga zaprli zaradi sodelovanja z NOV. Bil je v zaporih v Šentpeterski vojašnici v Ljubljani in v Kopru, nato pa v internaciji in v konfinaciji v južni Italiji. Po kapitulaciji Italije je deloval kot oficir NOV v zavezniških enotah.

Po letu 1945 je sprva služboval v glavni direkciji Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani, dokler le-ta ni bila likvidirana, nato pa je postal glavni direktor Glav-

ne direkcije premogovnikov LR Slovenije, ki je povezovala one slovenske premogovnike, ki niso bili zveznega pomena. Od oktobra 1948 pa do oktobra 1949 je služboval v generalni direkciji premogovnikov LR Srbije. Povrnil se je v Slovenijo, kjer je bil sprva glavni republiški rudarski inšpektor, pozneje pa samostojni svetovalec v republiškem sekretariatu za gospodarstvo. V pokoj je stopil leta 1967, ko mu je bilo 70 let.

Vendar pa inženir Vrbič še ni miroval. Vse do svoje smrti je bil honorarni sodelavec pri Skladu Borisa Kidriča, izvedenec pri gospodarskem sodišču itd. Umrl je star 75 let, zadet od kapi, medtem ko je prisostvoval nogometni tekmi na stadionu v Ljubljani.

Inženir Vrbič je bil med prvimi v Zasavju, ki so pričeli uvajati širokočelno odkopavanje in mehanizirani odvoz z odkopov in na etažah. Tudi uvedba pnevmatičnega zasipavanja v Senovem je predvsem njegova zasluga. Bil je eden prvih in redkih slovenskih rudarskih strokovnjakov, ki so objavljali strokovne razprave in delali študijsko na tehničnem napredku proizvodnje. Naj navedemo nekatera njegova strokovna dela:

»Časovna opazovanja na rudniku Trbovlje« (leta 1927), »Uvodjenje pnevmatskega zasipavanja na postrojenju Reštanj« (Rud. i topion. vesnik, Bgd., 1931),

»Primerjava storitev prečnih in mehaniziranih širokočelnih odkopov« (leta 1937).

Vidimo, da je bil pokojnik pred vojno vrsto let, od leta 1923 pa vse do leta 1941, t. j. do razširitve druge svetovne vojne k nam, zaposlen v Zasavskih premogovnikih. Pa tudi večino povojnih let ga je njegovo delovno mesto v republiški upravni službi tesno povezovalo z našimi premogovniki.

Kljub razpadu Avstroogrske monarhije v letu 1918, so v Trboveljski premogokopni družbi še dolga leta poslovali v nemškem jeziku in to predvsem od obrata navzgor. Pokojni inženir Vrbič je bil prvi inženir, ki si je upal kot zastopnik obratovodje — ko je bil le-ta na dopustu — poslati rudniški direkciji obratno poročilo v slovenskem jeziku. Bil je na čelu mladih Slovencev, ki so pospravili z nemščino kot internim uradnim jezikom v TPD in ki so z energičnim nastopanjem vse bolj utirali pot našim ljudem v uprave obratov oziroma rudnikov.

Ne smemo prezreti kulturnega delovanja pokojnega inž. Vrbiča, ki je bilo tako v Trbovljah (Zvon), kakor tudi pozneje v Hrastniku, zelo intenzivno. Imel je lep glas in je na številnih koncertih pevskega zborov nastopal kot odlični solist.

Kot delavec je bil inženir Vrbič neumoren, resen, dosleden in natančen. Do delavcev je bil objektivni in pravičen. Kot izvrsten rudarski strokovnjak in organizator, je zelo zaslužen za razvoj slovenskega rudarstva. Slava mu!

Ivo Pust, dipl. inž. rud.

Kako je s pričetkom gradnje objektov v Hrastniku

Občinska skupščina Hrastnik je poslala uredniškemu odboru glasila Srečno podatke o tem, kako se zbira samoprispevek članov in prispevek delovnih organizacij za gradnjo šole in zaprtega kopališča v Hrastniku. Bralce našega glasila seznanjamo s to informacijo v izveščku.

Občani Hrastnika so se v decembru 1971 odločili, da bodo za dograditev dodatnih 12 učilnic s kabineti pri osnovni šoli narodnega heroja Rajka v Hrastniku ter za izgradnjo zaprtega kopališča, prispevali 1% od svojih osebnih dohodkov v času od 1. januarja 1972 do 31. decembra 1976, t. j. pet let. Z zgraditvijo dodatnih šolskih prostorov je potrebnih 7.260.000 din, za zgraditev zaprtega kopališča pa 2.989.600 din, skupno torej 10.249.600 din. Občani bi s svojim samoprispevkom zbrali 4.766.100 din, delovne organizacije pa bi zbrale v petih letih skupno 4.281.000 din, celokupno torej 9.047.100 din. Razlika do predračunske vrednosti obeh objektov pa bo prispeval sklad za financiranje negospodarskih investicij iz sredstev, ki so se

od delovnih organizacij zbrala do leta 1971 in iz katerih se je financirala obnova osnovne šole na Dolu.

V I. polletju 1972 so vplačali vsi zaposleni na področju Hrastnika 413.806,50 din, upokojenci 74.159,00 din, kmetijski proizvajalci 5.335,60 din in obrtniki 9.001,15 din, skupno so vplačali občani v tem razdobju 502.302,25 din. Delovne organizacije pa so vplačale v tem razdobju 526.000,00 din, kar je v skladu s podpisanimi pogodbami. Z gradbenim podjetjem Hrastnik je podpisana pogodba za gradnjo šole. Stroški bodo znašali, skupno z opremo, 7.400.000 din. Rok dograditve pa je določen za občinski praznik 3. julija 1973. Z gradbenimi deli so pričeli v juniju t. l. Kot investitor zaprtega kopališča nastopa občinska skupščina Hrastnik. V tem so pripravljala dela, naročen je glavni projekt, ki ga bo izdelan do 1. oktobra t. l. Stroški izgradnje bodo bistveno večji od predračunske vrednosti iz leta 1971. Z glavnimi gradbenimi deli na tem objektu bi pričeli sredi prihodnjega leta.

V začetku prihodnjega leta bo občinska skupščina Hrastnik podala lahko še popolnejše poročilo o zbiranju sredstev in o poteku gradnje obeh objektov.

ZAHVALA

Ob britki izgubi mojega ljubega moža Stanka PLAHUTE, se najpristraneje zahvaljujem vsem, ki so mi v najtežjih trenutkih pomagali, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje. Posebna zahvala govornikom, združenemu pevskeму zboru »Svoboda« rudarski godbi, Zasavskim premogovnikom, ter vsem organizacijam, sosedom, prijateljem in sodelavcem.

Neutolažljiva žena
Fanči Plahuta ter drugo
sorodstvo

Kadrovske vesti

V času od 1. junija do 31. julija 1972 ima kadrovske sektor ZPT evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

DELOVNA ENOTA RUDNIK HRASTNIK

Junij 1972 — sprejeti:

Zaberložnik Jožefa-čistilka, Medved Adam-jamski kopač, Petkovšek

Zahvala

Upravni odbor sklada solidarnosti ZPT je na podlagi določil posebnega pravilnika tudi v letošnjem letu odobril nakazilo denarne pomoči vdovam in otrokom bivših članov naše delovne skupnosti, ki so se pri delu pri našem podjetju smrtno ponesrečili. Potem, ko je finančna služba podjetja odobrene zneske nakazala, smo na podjetje prejeli več zahvalnih pisem, med katerimi je posebno značilno pismo Amalije Žohar iz Zagorja. Pisala je naslednje:

»Spoštovani tovariši!

Od upravnega odbora sklada solidarnosti Zasavskih premogovnikov, sem prejela za smrtno ponesrečenim možem 2.000,00 din denarne pomoči. Nevem kako, pa tudi ne znam se vam dovolj zahvaliti za poslano pomoč. Prejela sem jo namreč prav na svoj rojstni dan. Lahko rečem, da še nikdar nisem bila tako srečna, posebno sedaj v starosti, odkar sem izgubila moža v letu 1937. Ponesrečil se je na obratu Kotredež v Zagorju. Zapustil mi je 12 otrok, od teh pa sta bila le dva odrasla, deset pa jih je bilo majhnih, od enega in pol leta dalje. Ko sem izgubila moža še pred zadnjo vojno, mi takratni rudnik ni priskočil na pomoč. Po tolikih letih pa ste se vi spomnili na nas, stare žene in vdove. Iz srca se vam iskreno zahvaljujem za vaše darilo. Odkrito vam moram povedati, da sem s številnimi otroki zelo trpela, mnogokrat so bili lačni, ker ni bilo denarja, niti kruha. Mnogokrat smo bili lačni, trpeli smo in jokali. Zdaj, ko so otroci odrasli, pa trpim zaradi bolanih nog. Če hodim, me mora vedno kdo spremljati. Sledove je seveda pustila tudi druga svetovna vojna. Ponovno se vam na koncu iskreno in priskrbeno stotisočkrat zahvaljujem iz vsega srca za dano pomoč. Želim, da bi si ohranili zdravje in da bi lepo živeli.

Toplo vas pozdravljam z rudarskim Srečnom!

Amalija Žohar

Jože-ključavničar, Kranjc Ivan II.-jamski vozač, Gričar Štefka-servirka, Stojnič Mojmir-jamski kopač, Holc Franc-jamski kopač, Rebov Albert-ključavničar, Spasojevič Miloš-jamski vozač, Potisek Rudi II.-elektrotehnik, Božič Rajko-jamski vozač.

Julij 1972 — sprejeti:

Koblič Otmar II.-elektrikar, Kirn Bojan-elektrikar, Hodjič Djemil-jamski vozač, Mešaljič Mehmed-jamski vozač, Ribič Halil-jamski vozač, Delić Idriz-jamski vozač, Kerndl Miroslav-jamski kopač, Lesnik Janko-jamski kopač, Mak Jožezun. delavec, Velikonja Štefan-jamski kopač, Smolič Alojz-zun. delavec, Kirn Alojz-zun. delavec, Gorenc Franc-jamski kopač, Gošter Janko-jamski vozač.

Junij 1972 — odšli:

Urh Marjana, kuharica-sporazumna prekinitev; Laznik Maks, mizar-upokojen; Zdovc Anton, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Dakič Stevo, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Plahuta Stanko, ref. splošnega oddelka-umrl; Urana Milenko, zun. delavec-samovoljna prekinitev; Pirc Ivan, jamski kopač-invalid. upokojen.

Julij 1972 — odšli:

Tabor Jože, upr. rud. str.-upokojen; Ocepek Franc I., jamski kopač-upokojen; Kovač Jože IV., jamski kopač-upokojen; Škrbinc Matjevž, jamski kopač-upokojen; Potušek Alojz, mizar-upokojen; Pušnik Ladko, kovač-upokojen; Mokotar Pavla, uslužbenka-upokojena; Ravnikar Zvonko, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Horvat Franc, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Boškovski Aleksander, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Kaluža Vinko, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Biderman Anton, tehn. risar-sporazumna prekinitev; Kim Bojan, elektrikar-sporazumna prekinitev; Novak Franc, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Spasojevič Miloš, jamski vozač-odpoved v poskusni dobi s strani podjetja; Horvat Franc, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Šuštar Sandi, zun. delavec-invalid. upokojen; Jakupič Šerif, jamski vozač-samovoljna prekinitev.

DELONA ENOTA RUDNIK TRBOVLJE

Junij 1972 — sprejeti:

Koritnik Gvido-opek. delavec, Željko Stane-elektrikar, Zupančič Hilda-opek. delavka, Laporšek Miroslav-jamski kopač, Popović To-

mislav-jamski kopač, Popović Petro-jamski kopač, Balazič Drago-jamski kopač, Črešnik Jože-jamski kopač, Korošec Srečko-jamski kopač.

Julij 1972 — sprejeti:

Petrovič Slavko-jamski kopač, Hribar Miroslav-jamski vozač, Dramac Mijo-jamski kopač, Tankulič Marko-jamski kopač, Alauf Ivan-zun. delavec, Kolonja Mile-jamski kopač, Stanković Milan-jamski kopač, Šavperl Vlado-jamski kopač, Žibert Martin-jamski vozač, Plahuta Jože II.-jamski kopač.

Junij 1972 — odšli:

Bineli Alojz, tesar-upokojen; Krajšek Albin, jamski kopač-upokojen; Pranjič Niko, jamski vozač-odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Martinovič Ante, jamski vozač-odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Prašnikar Marjan, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Barović Milan, rud. nadzornik-v zapor.

Julij 1972 — odšli:

Jager Rudolf, jamski kopač-upokojen; Graželj Franc, učni kopač-upokojen; Kmetič Drago, opek. delavec-sporazumna prekinitev; Polak Branko, jamski kopač-odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Plaznik Ivan, priuč. kopač-upokojen; Brlogar Stanko, jamski kopač-upokojen; Hribar Franc II.-jamski kopač-upokojen; Kukovič Roman, opek. delavec-odpoved zaradi neopravičenih.

DELOVNA ENOTA RUDNIK ZAGORJE

Junij 1972 — sprejeti:

Janež Jože II.-jamski kopač, Leben Stanko-jamski vozač, Roštohar Franc-kop. pomočnik, Nisič Zijad-zun. delavec, Nisič Ismet-jamski vozač, Videngar Karel-jamski vozač.

Julij 1972 — sprejeti:

Zupančič Svato-elektrikar, Škrbič Franc-jamski kopač, Filkovič Ivan-jamski kopač, Trebušak Franc jamski kopač, Sebez Milutin-jamski kopač.

Junij 1972 — odšli:

Urbanija Franc, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Borštnar Feliks, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Zupančič Franc, pom. elektrikar-sporazumna prekinitev; Režun Jože, jamski kopač-upokojen; Djordjevič Zlatimir, jamski vozač-samovoljna prekinitev; Grošelj Ivan, jamski kopač-upokojen; Trebušak Franc, jamski kopač-in-

valid. upokojen; Škrbec Franc, jamski kopač-samovoljna prekinitev.

Julij 1972 — odšli:

Mars Martin, kop. pomočnik-upokojen; Brvar Anton, kovač-upokojen; Opara Rudi, jamski kopač-upokojen; Pinter Alojz, rud. nadzornik-upokojen; Babič Rado, vodja gospod. oddelka-upokojen; Arh Ciril, jamski kopač-invalid. upokojen; Jelševar Stefan, kop. pomočnik-upokojen; Zupančič Avgust, nadz. transport-upokojen; Rebolj Jože ključavničar-invalid. upokojen; Repar Milan, kop. pomočnik-samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA SEPARACIJA

Julij 1972 — sprejeti:

Kmetič Jože-zun. delavec, Tomažin Jože-zun. delavec, Tomažin Jože-zun. delavec, Majcen Dragica-čistilka.

Junij 1972 — odšli:

Burkelj Fani, zun. delavka-upokojena; Brkovič Ana, zun. delavka-invalid. upokojena; Levec Pavla, zun. delavka-upokojena; Benko Mirko-zavirač, redna odpoved.

Julij 1972 — odšli:

Vahter Dragica-zun. delavka, invalid. upokojena; Rotar Franc, mizar-upokojen.

DELOVNA ENOTA OBRAT ZA SPECIALNA RUDARSKA DELA

Junij 1972 — sprejeti:

Funkl Drago-avtomehanik, Osmič Ramo-učni kopač, Bratanič Jože-elektrikar, Lenič Boris-zun. delavec, Zupančič Marjan-elektrikar, Zidar Anton-zun. delavec, Zupan Savo-zun. delavec, Jager Samo-zun. delavec, Burja Dušan-zun. delavec, Kostanjevič Rajko-zun. delavec, Jurše Mirano-zun. delavec, Marot

Božo-zun. delavec, Lenarčič Marko-zun. delavec, Gornik Alojz-zun. delavec, Zaubi Boris-zun. delavec, Nikolič Miodrag-učnik, Milenković Radun-ključavničar.

Julij 1972 — sprejeti:

Vodiškar Jože-zun. delavec, Prezelj Vladimir-zun. delavec, Logar Vinko-avtomehanik, Karabegović Sulji-šofer, Perišić Jeremija-jamski vozač, Prosenc Alojz-jamski vozač, Zupančič Marjan-ključavničar, Petrovič Dragan-jamski kopač, Mišič Ejub-učnik, Izlakar Franc-jamoski vozač.

Junij 1972 — odšli:

Selimović Husein, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Mudrinič Stevo, kop. pomočnik-samovoljna prekinitev; oNadrah Viljem, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Solevič Vinka, kuharica-sporazumna prekinitev; oBojevič Dragimiro, šofer-sporazumna prekinitev; Grujič Aleksandeor, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Mrkaljevič Dje-mo, učnik-sporazumna prekinitev; Maček Ferdo, jamski delavec-sporazumna prekinitev; Vuković Pero, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Kranjčec Drago, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Radojkovič Spasoje, jamski vozač-sporazumna prekinitev; Juvan Miran, jamski kopač-upokojen.

Julij 1972 — odšli:

Strnado Rudolf, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Sajević Andrej, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Flis Ivan, jamski kopač-invalid. upokojen; Moravec Zvonka, čistilka-sporazumna prekinitev; Ružička Mato, jamski kopač-upokojen; Čvorović Raduša, čistilka-sporazumna prekinitev; Bevc Stojan, jamski kopač-samovoljna prekinitev; Lenič Boris, zun. delavec-konec prakse; Zidar Anton, zun. delavec-konec prakse; Bratanič Jože, elektrikar-konec prakse; Zupan Savo, zun. delavec-konec prakse; Jager Samo, zun. delavec-konec prakse; Burja Dušan, zun. delavec-konec prakse; Kostanjevič

Rajko, zun. delavec-konec prakse; Milutinović Dragoslav, jamski kopač-sporazumna prekinitev; Gornik Alojz, zun. delavec-konec prakse; Jurše Milan, zun. delavec-konec prakse; Lenarčič Marko, zun. delavec-konec prakse; Marot Božo, zun. delavec-konec prakse.

DELOVNA ENOTA ELEKTROSTROJNI OBRAT

Junij 1972 — sprejeti:

Puntar Jože-str. ključavničar, Umek Jože-elektrikar, Poznič Franc-elektrikar, Brlogar Ivan-elektrikar.

Julij 1972 — sprejeti:

Dijanič Martin-pom. delavec, Hacin Franc-kovinar, Zdolec Stane-avtoklepar, Kreže Jože-elektrikar, Bončina Rajko-strugar.

Julij 1972 — odšli:

Pleskovič Ivko, zun. delavec-potek pogodbe za določen čas; Mazej Breda, metal. tehnik-sporazumna prekinitev.

DELOVNA ENOTA SKUPNIH SLUŽB

Junij 1972 — sprejeti:

Dolar Helena-servirka v Crikvenici, (UZP); Fele Alojz-lesni delavec (nab. oddelek).

Julij 1972 — sprejeti:

Macolič Josip, težak na Rabu (UZP); Brinovc Manija-ek. tehnik (UZP); Kralj Jože-absolvent ESS (UZP); Lah Jože-avtomehanik (avtopark); Valaja Anđelko-jamski kopač (RŠC).

Julij 1972 — odšli:

Kralj Ljudmila, absolvent ESS-redna odpoved (UZP); Dolšek Marija, snažilka-upokojena (nab. oddelek); Kurnik Elza, snažilka-upokojena (avtopark); Pečnik Peter, jamski kopač-upokojen (RŠC).

Vladimir Sihur

Zmagovalne ekipe

Rudniški odbor sindikata rudarjev pri ZPT, je v času od 10. do 25. junija t. l. organiziral sindikalne športne igre v počastitev dneva rudarjev. Delo okrog tekmovanja je vodila posebna športna oziroma tekmovalna komisija. Ta je določila propozicije in način poteka iger.

Športna komisija se je zedinila, da razpiše v letošnjem letu tekmovanje med posameznimi delovnimi enotami ZPT v naslednjih di-

sciplinah: v nogometu, šahu, kegljanju in streljanju z zračno puško.

V času tekmovanja so bili doseženi naslednji rezultati:

- 1) v nogometu je zmagala ekipa rudnika Hrastnik, ki je dosegla 14 točk. Ostale ekipe pa so se zvrstile takole: rudnik Zagorje 10, rudnik Trbovlje 7 in elektrostrojni obrat 5 točk;
- 2) v kegljanju je dosegla prvo mesto ekipa rudnika Trbovlje 15

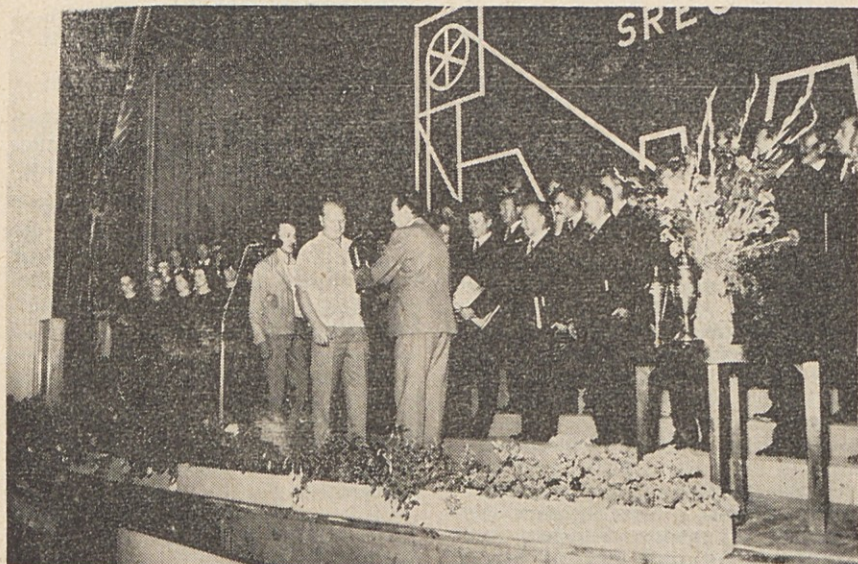
576 keglji, ostale ekipe pa so se zvrstile takole: rudnik Trbovlje II 449, elektrostrojni obrat III 448, rudnik Hrastnik 447, obrat za specialna rudarska dela 431, rudnik Zagorje 428, rudnik Hrastnik-obrat Dol 421 in rudnik Trbovlje GRAMAT 396 kegljev;

- 3) v streljanju je dosegla prvo mesto ekipa rudnika Hrastnik s 825, krogi, ostale ekipe pa so se zvrstile takole: rudnik Trbovlje 775, rudnik Zagorje 765, rudnik Hrastnik-obrat Dol 559 in rudnik Hrastnik 482 krogov;

4) v šahu je zmagala ekipa rudnika Zagorje s 13 točkami, ostale ekipe pa so dosegle naslednje številko točk: rudnik Hrastnik 12, rudnik Trbovlje 11, separacija 2 in rudnik Hrastnik-obrat Dol 1 točko.

Predsednik rudniškega odbora sindikata ROS-a je predstavnikom

zmagovalnih ekip izročil pokale v trajno last na osrednji proslavi ob dnevu rudarjev, ki je bila 1. julija t. l. v delavskem domu v Trbovljah. Hkrati se je zahvalil vsem sodelujočim ekipam in udeležencem za njihovo sodelovanje ter jih povabil, da sodelujejo pri podobnih tekmovanjih tudi v bodoče.

Predsednik rudniškega odbora sindikata rudarjev — ROS-a, Rado Kanužar, je izročil športne pokale predstavnikom zmagovalnih ekip, ki so tekmoval v raznih športnih disciplinah, ob letošnjem dnevu rudarjev.

Foto Trbovlje

Kegljaško tekmovanje

V današnjem tempu industrializacije, urbanizacije in avtomatizacije, delovni človek iz dneva v dan čuti vse večjo potrebo po športni in rekreativni dejavnosti. V SR Sloveniji nekatere panoge industrije (športne igre, gradbincev, elektrogospodarstva itd), prirejajo vsako leto športna tekmovanja v različnih zvrsteh. Delavci — športniki se na ta način med seboj spoznavajo ter utrjujejo svoje telo in zdravje.

Kljub fizično napornemu delu se tudi rudarji želijo ukvarjati s športno rekreacijo.

V letu 1969 je sindikalna organizacija rudnika Kanižarica priredila v počastitev dneva rudarjev kegljaško tekmovanje, katerega so se poleg domače ekipe, na povabilo prireditelja, udeležile še ekipe rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Tekmovanje je potekalo v borbenih igrah s po 10 mož v vsaki ekipi. Za zmagovalno ekipo je prireditelj poklonil prehodni pokal z namenom, da bo naslednje tekmovanje organizirala sindikalna podružnica rudnika Hrastnik, nato pa izmenoma vsako leto druga ekipa in sicer po vrstnem redu. Dogovorjeno je tudi bilo, da prehodni pokal preide v trajno last ekipe,

ki ga osvoji trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. V Kanižarici je pokal osvojila, kot zmagovalec, ekipa rudnika Trbovlje.

V letu 1970 je tekmovanje potekalo v Hrastniku, v organizaciji sindikalne podružnice rudnika Hrastnik. Zmagovalec tekmovanja je bila ekipa rudnika Trbovlje.

Naslednje tekmovanje v letu 1971 je organizirala sindikalna podružnica rudnika Trbovlje, ki je potekalo na štiristeznem avtomatskem kegljišču ŠD Rudar. Zmagovalec je bila ponovno in že tretjič zaporedoma ekipa rudnika Trbovlje, ki je pokal osvojila v trajno last.

Za nadaljnje tekmovanje je pokal poklonila sindikalna podružnica rudnika Trbovlje.

Letos je tekmovanje potekalo v organizaciji sindikalne podružnice rudnika Zagorje. Zaradi adaptacije kegljišča v Zagorju je bilo to tekmovanje 2. julija dopoldne na kegljišču ŠD Rudar v Trbovljah.

Rezultati tekmovanja so bili naslednji:

1. ekipa rudnika Trbovlje
2. ekipa rudnika Hrastnik
3. ekipa rudnika Kanižarica
4. ekipa rudnika Zagorje

Za zmagovalno ekipo so nastopili: Bregar Albert, Žunk Ladislav, Hren Anton, Vodeb Drago, Strniša Viktor, Cizej Drago, Dolensek Stan-ko, Hrovat Jože, Brinar Milan in Balagič Hamed.

Naslednje tekmovanje v prihodnjem letu bo ponovno v Kanižarici. Zaželeno in koristno bi bilo, da bi v tem priljubljenem športnem tekmovanju sodelovalo več sodelavcev tako, da bi za vsak rudnik tekmovali po dve ekipi. K sodelovanju bi bilo umestno povabiti tudi rudnik lignita Velenje in razširiti tekmovanje na ostale športne panoge. Takšno tekmovanje nudi delovnemu človeku ugodno razvedrilo in zabavo, ki jo je še kako potreben.

Miro Suštar

Uspešen nastop v Velenju

Mladinci in mladinke mladinskega aktiva rudnika Trbovlje, so se izkazali na 2. srečanju mladincev rudarskih kolektivov, ki je bilo osrednja prireditev ob letošnjem dnevu rudarjev. Na srečanju so tekmovali predstavniki mladinskih aktivov premogovnikov iz Labina, Trbovelj, rudnika Velenje in rudarskega šolskega centra Velenje.

Mladi iz rudnika Trbovlje, so v malem nogometu osvojili 3., v šahu 1. in v streljanju z zračno puško 3. mesto. V skupni razvrstitvi so zasedli 2. mesto. Za osvojen 1. mesto v šahu so prejeli v trajno last pokal, za osvojena mesta v drugih disciplinah pa so prejeli diplome.

Na sestanku predstavnikov mladinskih aktivov so se dogovorili, da bo tretje srečanje mladih rudarskih kolektivov, naslednje leto v počastitev dneva rudarjev, v Trbovljah. Mladinski aktiv rudnika Trbovlje pa želi, da bodo v prihodnje tekmovali tudi predstavniki mladinskih aktivov iz rudnikov Zagorje in Hrastnik ter iz rudarskega šolskega centra ZPT. To pa pomeni, da bodo potrebovali več finančnih sredstev, da bodo lahko primerno organizirali to tekmovanje.

Janko Savšek

746 podrtih kegljev
681 podrtih kegljev
667 podrtih kegljev
666 podrtih kegljev

Trgovsko in lesno proizvodno podjetje

SMREKA

Maribor

Valvasorjeva ulica 3

**vam nudi
veliko izbiri premoga
in vsega gradbenega materiala
ter strešnih konstrukcij,
po konkurenčnih cenah**

Prodajamo na devize z 10 % popustom!

**VELETRGOVINA
KURIVO**

Ljubljana, Masarykova 22

prodaja vse vrste premoga
Zasavskih premogovnikov,
gradbeni material in več vrst lesa.

Priporočamo se za nakup!

Humor in anekdote

Cigan je bil sprejet v organizacijo, zato so ga hoteli tudi kulturno »usposobiti«. Poslali so ga v opero, da si ogleda baletno predstavo.

Drugi dan so ga vprašali, kako je bilo. Res lepo, je dejal cigan. zelo se mi je dopadel oni pred od-

rom, ki je mahal s palčico, še bolj pa tiste, ki so plesale po prstih. Še najbolj se mi je pa dopadlo, ko je bil konec predstave, ko so v garderobi delili plašče. Jaz sem jih vzel šest, kajti več jih nisem mogel nesti.

— ★ —

Rudar v II. ZNL

Poročali smo že, da so si trboveljski nogometaši, ki nosijo naše ime Rudar, prav v letu, ko v Trbovljah slavimo 50-letnico delovanja nogometašev, pridobili pravico nastopanja v II. ZNL. Že za dosego tega cilja, je bilo potrebno preliti potoke znoja. Nič lažje delo pa ni čakalo Trboveljčane v pripravah za tekmovalje v II. ZNL — za- hodna skupina v sezoni 1972-73.

Trboveljčani bodo v tej sezoni nastopili z 20 igralci. Mimo 15 standardnih igralcev Rudarja, ki so v minuli nogometni sezoni 1971-72, osvojili naslov slovenskih nogometnih prvakov, so 4 letne pogodbe za Rudarja podpisali še Gobec (iz Ljubljane), Kompan in Kuder (Celje), Matić (Olimpija) in Ojstršek (Zagorje). Trener Leopold Oprešnik, ki je član Zasavskih premogovnikov — Trbovlje, je zavedajoč se izredne kvalitete te lige, že v začetku julija zbral, po 14-dnevem odmoru, vse igralce ter pričel z rednimi treningi. Po uvodnem, lažjem treningu, je sledila temeljita in naporna kondicijska priprava nogometašev. Ta del treninga je potekal na Vrheh, kjer so nogometaši pretekli dnevno tudi do 25 km in več za trening.

Po pripravah na Vrheh, so se nogometaši preselili ponovno na igrišča v Trbovlje, kjer so tekle zaključne priprave pred startom. Številna prijateljska srečanja so pokazala, da so trboveljsko zeleno-črni dobro pripravljene ter da so realne ocene in pričakovanja igralcev, ki menijo, da bodo v prvem letu tekmovanja zasedli 10.—14. mesto v II. ligi. Dodajajo pa, da bo glede na izredno kvaliteto in rutiranost moštev, ki tekmujejo v tej ligi, mimo velike borbenosti če se želijo obdržati v ligi, potrebno še precej športne sreče in podpore gledalcev.

Janko Savšek

V zagorskem rudniku dela rudar, ki je vedno dobre volje in marsikatero »ušpiči«, pa se ga je prijelo ime »hudoba«. Tudi za glasilo Srečno je že povedal marsikak rudarski vic, ki je bil tudi objavljen, zato je dobil povišanje v »ober hudoba«. No in ker svojega humorja tudi po svoji težki bolezni, ki jo je prestopal ni izgubil, je postal sedaj »doktor hudoba«. K temu povišanju mu tudi mi čestitamo z željo, da bi povedal oziroma »pošnil« še mnogo dobrih vicev.

— ★ —

V Bevkem je živel rudar, ki je imel svojo ženo zelo rad. Z njo sta se pogovarjala tudi o šihu in delu

Veletrgovina

DOM MARIBOR**Cankarjeva ul. 25**

prodaja na veliko in malo po ugodnih cenah vse vrste premoga, koksa, oglja, žamanja, drv in gradbenega materiala.

Za naročilo se priporoča kolektiv!

Trgovsko podjetje

Kurivoprodaja**Ljubljana, Na jami 10**

vam nudi vse vrste trdih goriv
 (premog, drva, žamanja) ter vse vrste
 gradbenega materiala (opečne izdelke,
 kritino, cement, betonsko železo,
 stavbeno pohištvo itd.)

Priporočamo se za nakup!

pod zemljo. Žena bi rada vedela, kako se »cimpra« v jami, kajti mož, že starejši, je bil »cimperhajer«. Zato se je odločil, da ji »cimpranje« nazorno pokaže. Z dvorišča je prinesel nekaj »pukležev« in posteljo. Tu je podstavljal štemplne in rigle, šoral in sekal. Prostor je bilo seveda malo, postelja pa tudi stara, zato se jima je podrla na glavo. »Proketo, žena«, vidiš to

je pa »firpruh«, je dejal mož, »sedaj bom moral ostati pa na iberšihu, da bom vse zacimpral«.

V Trbovljah imamo štiri barve, ki se začnejo s črko a. Ker zavijajo na črko a, kot v Zagorju na o, so barve torej tele: arjava, ardeča, armena in četrta = abšlisana.

Včasih je bilo za zaposlitev težje kot danes, ko skoraj nihče noče več v jamo. Zato je šla žena k obratovodji prosit za moža, da bi ga vzeli na delo v jami.

»Veste«, se je bahala, »moj mož je tako močan, da kar hunte lomi«.

»No, potem naj bo pa kar doma, takih pa res ne potrebujemo«, je dejal obratovodja. Delal bi nam samo izgubo!

— ♦ —

Nek starejši rudar ni skoraj nikoli snel klobuka z glave, razen, seveda kadar je bil v postelji in kadar se je v »vašhavi« kopal, vendar je najprvo, ko je prišel izpod tuša, dal klobuk na glavo, potem se je šele obrisal. Toda imel je tudi svojo slabost. Pred staro Fortejevo mesnico se je vedno odkril, posebno, če je bila v izlozbi lepa svinjska glava in debela slanina. »Svinja (prašič) je največji gospod na svetu«, je potem dejal, če so ga ljudje začudeno pogledali.

— ♦ —

Že od nekdanj vsem ljudem ne »pašejo« ribe, čeprav se veliko ljudi živi z njimi, ki jih lovijo ali pa jedo. Zato so ribje predelovalnice in prodajalne zmeraj nekje na samem, da kupcem ne pokvarijo vonja. Tudi ribje olje ne diši vsakega, čeprav je že milijonom ljudi rešilo življenje, ker vsebuje največ potrebnih vitaminov. Zato so ribje tržnice vedno ločene od drugih, prodajajo pa ribe večinoma le v zgodnjih jutranjih urah, ko je še hladno. V Ljubljani je naš svetovno znani profesor, arhitekt Plečnik, projektiral ribarnico ob rob trga, skoraj na nivo Ljubljance, da ne bi ljudem smrdelo.

V Trbovljah smo pa odprli ribarnico prav v središču, na križišču štirih cest,

Glasilo SREČNO izdaja podjetje Zasavski premogovniki Trbovlje, Trg revolucije 12, p. 61420 Trbovlje

Izhaja vsaka dva meseca. Glasilo ureja uredniški odbor: Kohne Emil, dipl. inž. rud., Kovač Vilko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Pikš Anton, Savšek Janko, Šum Anton, Suštar Miro.

Tehniški urednik: Lenarčič Tine.

Odgovorni urednik: Kohne Emil, dipl. inž. rud.

Naklada: 3000 izvodov. Za člane delovne skupnosti ZPT je časopis brezplačen. Rokopisov ne vračamo.

Tisk: Papirkonfekcija, Krško.